

insac

**X. INTERNATIONAL SCIENCE AND ACADEMIC CONGRESS
INSAC 2025 9-11 EKİM 2025 | KEPEZ, ÇANAKKALE | YÜZ
YÜZE VE ÇEVİRİMİÇİ**

**ANA TEMA: 🌐 "BELİRSİZLİKLER ÇAĞINDA BİLİM: GEZEĞEN,
İNSAN VE GELECEK"**

X. International Research Congress on Social and Education Sciences (INSAC-
IRSEC 2025)

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI/BOOK OF ABSTRACTS

insac

X. INTERNATIONAL SCIENCE AND ACADEMIC CONGRESS (INSAC-2025)

9-11 EKİM 2025 | KEPEZ, ÇANAKKALE |

YÜZ YÜZE VE ÇEVİRİMİÇİ

ANA TEMA: 🌐 "BELİRSİZLİKLER

ÇAĞINDA BİLİM: GEZEĞEN, İNSAN VE

GELECEK"

X. International Research Congress on Social and Education Sciences (INSAC-IRSEC 2025)

X. International Research Congress on Social and Education Sciences (INSAC-IRSEC 2025), 9-11 Ekim 2025 tarihlerinde Çanakkale/Kepez'de yüz yüze ve çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Bu Bildiriler Kitabı, kongrede sunulan ve bilimsel değerlendirme sürecinden geçen çalışmaların kalıcı ve erişilebilir bir akademik kayıt olarak derlenmesini amaçlamaktadır.

Kitapta yer alan katkılar; sosyal ve eğitim bilimleri alanlarının kuramsal tartışmalarından uygulamalı araştırmalara, yöntemsel yeniliklerden saha temelli gözlemlere uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. INSAC-IRSEC, disiplinlerarası diyalogu güçlendirmeyi, kanıt temelli bilgi üretimini teşvik etmeyi ve araştırma etiği ile açık bilimin standartlarını yaygınlaştırmayı önceler.

INSAC-IRSEC 2025'in gerçekleştirilmesine katkı sunan Bilim ve Düzenleme Kurulları üyelerine, hakemlere, oturum başkanlarına, teknik ekibe ve paydaş kurumlara teşekkür ederiz. Ev sahipliği ve lojistik destekleri için Çanakkale Kepez Belediyesi, Çanakkale Kepez Kent Konseyi ve ÇEBSADER'e minnettarız.

X. International Research Congress on Social and Education Sciences (INSAC-IRSEC 2025), 9-11 Ekim 2025 tarihlerinde Kepez/Çanakkale'de yüz yüze ve çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Kongre, "Belirsizlikler Çağında Bilim: Gezegen, İnsan ve Gelecek" temasını odağına alarak sosyal ve eğitim bilimlerinin farklı alanlarından gelen araştırmaları bir araya getirmiştir. Açılış ve çağrılı konuşmacılar oturumunda, **Prof. Dr. Qahramon Rajabov** (Sovyet Döneminde Özbekistan'da Toplumsal Dönüşüm), **Prof. Dr. Ester Ruben** (Belirsizlikler Çağında İnsan ve Duygular) ve **Prof. Dr. Âdem Çaylak** (Siyasette Krizin Ontolojisi) güncel tartışmaları tarihsel-kuramsal bir ekseninde derinleştirmiştir.

Üç gün boyunca düzenlenen oturumlarda; tarihsel dönüşümler ve diplomatik ilişkilerden sosyal politika ve iş sağlığına, dijital toplum ve epistemoloji tartışmalarına, küresel iktisat-kalkınma-sürdürülebilirlik politikalarından kamu yönetiminde yapay zekâ ve hukuk-etik dönüşümlere; demokrasi ve siyasal katılımdan eğitim politikaları ve öğrenme analitiğinden kentsel dönüşüm, kültürel mekânlar ve dijital eğitim yaklaşımlarına uzanan çok disiplinli bir yelpaze sunulmuştur. Bu Bildiriler Kitabı, söz konusu program kapsamında sunulan ve bilimsel değerlendirme sürecinden geçen çalışmaları kalıcı bir akademik kayıt olarak derlemektedir.

X. INTERNATIONAL RESEARCHES CONGRESS ON SOCIAL AND EDUCATION SCIENCES (INSAC-IRSEC 2025)

Yüzyüze ve Çevrimiçi

09-11 Ekim 2025 10.00-16.00

Merkez/Çanakkale

Bildiri gönderimi son tarih: 4 Ekim 2025

insackongre@gmail.com

insackongre.org

X. International Research Congress on Social and
Education Sciences (INSAC-IRSEC 2025)

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI/BOOK OF ABSTRACTS

9-11 EKİM 2025

ISBN: 978-625-5698-88-9

Kongre Başkanları

Prof. Dr. Mehmet Dalkılıç Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Prof. Dr. Nurettin Hatunoğlu Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Kongre Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Bahar Güneş Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Doç. Dr. Gürbüz Arslan Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Dr.
Öğretim Üyesi Olkan Senemoğlu Çanakkale Onsekiz Mart
Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Bilal Şengül Çanakkale Onsekiz Mart
Üniversitesi
Öğretim Görevlisi Dr. Yetkin Senemoğlu Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi
Dr. Hilal Erkol İzmit Lisesi,
Rumeysa Aydın Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Buğra Yağcı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Bilim ve Danışma Kurulu

Prof. Dr. Adem Çaylak Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Adham Ashirov Özbekistan Bilimler Akademisi Tarih
Enstitüsü
Prof. Dr. Adnan Akın Kırıkkale Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmedova Sayyora Muhammadovna Taşkent Devlet Tıp
Üniversitesi
Prof. Dr. Arif Olgun Közleme Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Asem Nurlanova Kazak Amerikan Özgür Üniversitesi
Prof. Dr. Avtandill Ağbaba Sumgayıt Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Bahar Güneş Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Cumhuriyet Aslan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Ercan ÖZGAN Düzce Üniversitesi
Prof. Dr. Khalil Sahra Jijel Üniversitesi
Prof. Dr. Marzieh Yahyapour Tahran Üniversitesi
Prof. Dr. Metin Açıkyıldız Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Prof. Dr. Murat Ertekin Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Nurettin Hatunoğlu Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Prof. Dr. Naim Ochilovich Sodikov Semerkant Devlet Tıp Üniversitesi
Prof. Dr. Oğuz Özçelik Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer Çaha İstanbul Ticaret Üniversitesi
Prof. Dr. Kakhramon Radjabov Özbekistan Bilimler Akademisi Tarih
Enstitüsü Baş Araştırmacısı
Prof. Dr. İsmail Şiriner Batman Üniversitesi
Prof. Dr. Serpil Çakır İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Tsupikova Elena Viktorovna Sibirya Devlet Otomobil ve
Karayolu Üniversitesi
Doç. Dr. Adnan Çetin Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Barış Borlat Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Emine Sevgi Uçan Çubukçu İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ferit Belder Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Fuat Aksu Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Gürbüz Arslan Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Doç. Dr. Halil Emre Deniş Hakkari Üniversitesi
Doç. Dr. Halil Uzun Tarsus Üniversitesi

Doç. Dr. Hamza Ekmen Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi
Doç. Dr. Leyla Abasova Bakü Devlet Üniversitesi
Doç. Dr. Makbule Şiriner Öner Batman Üniversitesi
Doç. Dr. Rashidov Oybek Rasulovich
Buhara Devlet Üniversitesi
Doç. Dr. Ümran Şengül Çanakkale Onsekiz Mart
Üniversitesi
Doç. Dr. Meriç Bilgiç Kocaeli Üniversitesi
Doç. Dr. Seda Uğraş Mardin Artuklu Üniversitesi
Doç. Dr. Shalala Ramazanova Ardahan Üniversitesi
Doç. Dr. Tuğçe Günter Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Rovshan Mammaov Zonguldak Bülent
Ecevit Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Bilal Şengül Çanakkale Onsekiz Mart
Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Burçin Saltık Arkin University of Creative
Arts and Design
Dr. Öğr. Üyesi Elif Çoker Mimar Sinan Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Ergin Bilgin Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Gülcan İner Kırklareli Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Güven Deniz Yozgat Bozok Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hatice Banu Keskinkaya Necmettin Erbakan
Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Kemal Alp Nalcı Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Uzun Karamanoğlu Mehmetbey
Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi M. Emin Çaycı Kocaeli Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Mithat Atabay Çanakkale Onsekiz Mart
Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Ali Mınarlı Marmara Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Osman Murat Deniz Çanakkale Onsekiz
Mart Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Seda Özmen Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Sinan Yüksel Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi
Dr. Asma Lahouel Jijel Üniversitesi
Dr. Aybek Raşidov Taşkent Devlet Ekonomi Üniversitesi
Dr. Dilnoza Jamolova Buhara Devlet Üniversitesi
Dr. Kadim Munder Mulla Bağdat Üniversitesi
Dr. Mahmut Hamrayev Şarq Üniversitesi
Dr. Mourad Bouhedja Jijel Üniversitesi
Dr. Olga Sergeevna Fisenko Rusya Halkların Dostluk
Üniversitesi (Rudn Üniversitesi)
Öğretim Görevlisi Dr. Şeyda Bükrücü Kazkondu
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Dr. Turaev Telman Temirovich Buhara Devlet Tıp
Enstitüsü
Öğretim Görevlisi Yasemin İspirli Kırklareli Üniversitesi

Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi (INSAC)
9-11 Ekim 2025

İÇİNDEKİLER

Rasyonel ve Ulusal İnsandan Erdemli ve Kozmopolitan İnsana: İnsan Haklarının Teolojik ve Politik Tarihi.....	1
From Rational and National Man to Virtuous and Cosmopolitan Man: The Theological and Political History of Human Rights <i>Ali Kurnaz</i>	
Yapay Zekâ ve Demokrasinin Dijital Dönüşümü	3
Artificial Intelligence and the Digital Transformation of Democracy <i>Arş. Gör. Emel Utlu Er, Arş. Gör. Maksud Emre Mülazımoğlu</i>	
Kamu Yönetiminde Yapay Zekâ Kullanımı ve Yönetmel Şeffaflık	5
Use of Artificial Intelligence in Public Administration and Administrative Transparency <i>Arş. Gör. Maksud Emre Mülazımoğlu, Arş. Gör. Emel Utlu Er</i>	
Siyaset Felsefesinde Adalet Tartışmaları Bağlamında Yapay Zekâ Hakimlik Uygulamalarının Geleceği	7
The Future of Artificial Intelligence Judicial Applications in the Context of Justice Debates in Political Philosophy <i>Arş. Gör. Sadık ERTAŞ</i>	
Bir İktidar Biçimi Olarak Borç: Tarihsel ve Ahlaki İnceleme	9
Debt as a Form of Power: A Historical and Moral Examination <i>Arş. Gör. Soner GÖKTAŞ</i>	
Türkiye’de Gündelik Hayatın Finansallaşması: Finansal Teknoloji Araçları Üzerinden Bir İnceleme	11
Financialization Of Daily Life in Turkey: A Study Via Financial Technological Instruments <i>Arş. Gör. Soner Göktaş</i>	
Cittaslow Yaklaşımıyla Ekolojik ve Toplumsal Sürdürülebilirlik: Türkiye Deneyimi	13
Ecological and Social Sustainability through the Cittaslow Approach: The Case of Turkey <i>Burcu HASPEHLİVANLAR</i>	
Suriye Göç Krizinin Ardından Ortak Avrupa İltica Sistemindeki (CEAS) Gelişim Süreci	15
Evolution of the Common European Asylum System (CEAS) After the Syrian Migration Crisis <i>Canan UZUNTAŞ</i>	
Öğretmenlerde Lider-Üye Etkileşimi ve Sessiz İstifa İlişkisi	17
The Relationship Between Leader–Member Exchange and Quiet Quitting Among Teachers <i>Doç. Dr. Hüseyin AKAR</i>	

Öğretmenlerde İş Yaşam Kalitesi: Güçlendirici Liderliğin Rolü	19
Quality of Work Life Among Teachers: The Role of Empowering Leadership <i>Doç. Dr. Hüseyin AKAR</i>	
Algoritmaların Öz-Anlatısı: Dijital Toplumda Özgür İrade ve Çoğulculuk	21
The Self-Narrative of Algorithms: Free Will and Pluralism in the Digital Society <i>Cansu KAYMAL, Prof. Dr. Âdem ÇAYLAK</i>	
Sürdürülebilir ve Dirençli Tedarik Zinciri Tasarımı: Bibliyometrik Bir Analiz	23
Sustainable and Resilient Supply Chain Design: A Bibliometric Analysis <i>Dr. Öğr. Üyesi Gökhan EĞİLMEZ</i>	
E-Ticaret Lojistiğinde İnovatif Yaklaşımlar: Sektörel Bir Literatür İncelemesi	24
Innovative Approaches in E-Commerce Logistics: A Sectoral Literature Review <i>Dr. Öğretim Üyesi Gökhan EĞİLMEZ</i>	
Katılımcı Demokrasi Perspektifinden Kent Konseylerinin Yerel Yönetişimdeki Rolü: Bursa Kent Konseyi Örneği	25
The Role of City Councils in Local Governance from a Participatory Democracy Perspective: The Case of Bursa City Council <i>Dr. Öğr. Üyesi Güven Deniz</i>	
Beta Katsayısı Tahmininde Sağlam Regresyon Yaklaşımları	27
Robust Regression Methods for Estimating the Beta Coefficient <i>Dr. Öğr. Üyesi Hilmi KARAALIOĞLU</i>	
İklim Politikalarının Sosyal Psikolojisi: Türkiye'nin İlk İklim Kanunu'na Yönelik Çevrim İçi Tepkilerin Tematik Analizi	29
The Social Psychology of Climate Policy: A Thematic Analysis of Online Reactions to Türkiye's First Climate Law <i>Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KARASU</i>	
Hukukun Üstünlüğü ve Vergi Gelirleri Arasındaki Etkileşim: OECD Ülkelerinde Panel Nedensellik Yaklaşımıyla Bir Analiz	31
The Interaction Between the Rule of Law and Tax Revenues: An Analysis Based on the Panel Causality Approach in OECD Countries <i>Mehmet Öksüz</i>	
Geç Orta Çağ'a ait bir Reform Belgesi: Reformatio Sigismundi	33
A Late Medieval Reform Document: Reformatio Sigismundi <i>Dr. Öğr. Üyesi Seda Özmen</i>	
Grafik Tasarım Eğitiminde Yapay Zeka Modeli	35
Artificial Intelligence Model in Graphic Design Education <i>Dr. Öğr. Üyesi Selin ÇETİNKAYA BIYIK</i>	

1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı ve Osmanlı-Rus İlişkisi	37
The 1768-1774 Ottoman-Russian War and Ottoman-Russian Relations <i>Dr. Öğr. Üyesi Sinan YÜKSEL</i>	
Belirsizlik Altında Karar Alma: Kahneman'ın Para Yanılsaması Testi Üzerine Deneysel Bir İnceleme	39
Decision Making Under Uncertainty: An Experimental Investigation of Kahneman's Money Illusion Test <i>Dr. Özge Varol</i>	
Belirsizlikler Çağında Konstlatif Kamuoyu: Arayüz Mantıkları, Duygusal İvme ve Meşruyet Dizilimleri	41
Constellative Public Opinion in the Age of Uncertainty: Interface Logics, Affective Momentum, and Legitimacy Configurations <i>Dr. Serpil Seda Şimşek</i>	
Sürdürülebilirlik Bilinç Düzeyinin Oy Verme Davranışı Üzerine Etkisi:	43
Çankaya Örneği The Impact of Sustainability Awareness on Voting Behavior: The Case of Çankaya <i>Ecem ŞIVGIN</i>	
Yeşil Lojistik ve Sürdürülebilirlik Yaklaşımlarının Güncel Literatürdeki Yeri	45
Green Logistics and the Role of Sustainability Approaches in Current Literature <i>Ecem ŞIVGIN</i>	
Ali Kerim'in "Qaytar Ana Borcunu" Şiirinde Ahlaki ve Duygusal Boyutlarıyla Anne-Evlat İlişkisi.....	47
The Mother-Child Relationship in Ali Kerim's "Qaytar Ana Borcunu": Moral and Emotional Dimensions <i>Emirhan GEVHER, Dr. Öğr. Üyesi Rovshan MAMMADOV</i>	
İstanbul'un Yapılı Çevresinde Yeşil Ayrıcalığın Haritalanması	49
Mapping Green- Privilege in Istanbul's Built Environment <i>Emre Demirtaş, Doç. Dr. Tuğba Ayas Önel</i>	
Türkiye'de Esnek Çalışma Modelleri Üzerine Yapılan Lisansüstü Araştırmaların Eğilimleri: 1994-2024 Yılları Arasında Bir Literatür İncelemesi	51
Tends in Graduate Research on Flexible Working Models in Türkiye: A Literature Review Between 1994 and 2024 <i>Eray Baş</i>	

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Matematik Öğretim Programının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında İncelenmesi	52
Examining the Türkiye Century Maarif Model Mathematics Curriculum in the Context of the Renewed Bloom Taxonomy	
<i>Eyüp ÇİFTÇİ</i>	
Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Fanatizm Eğilimleri: Demografik Faktörlere Dayalı Bir Araştırma	54
Fanaticism Tendencies of Sport Sciences Faculty Students: An Analysis Based on Demographic Factors	
<i>Eyüp Temur, Ali ERDOĞAN</i>	
Spor Takımına Duygusal Bağlılık Ölçeği ile Üniversite Öğrencilerinin Taraftarlık Eğilimlerinin Değerlendirilmesi	56
Evaluating University Students Fandom Tendencies through the Emotional Commitment to Sports Team Scale	
<i>Eyüp Temur, Ali ERDOĞAN</i>	
Türklük ve Vatan Bilinci Bağlamında Zelimhan Yakup'un Türkiye Defterleri	58
Zelimkhan Yakup's Turkey Notebooks In The Context Of Turkic Identity And Homeland Consciousness	
<i>Furkan BOLAT, Dr. Öğr. Üyesi Rovshan MAMMADOV</i>	
İsmet Özel'in Şiirlerinde Dönemsel İdeolojik Dönüşümün Söz Varlığına Yansımaları	60
Reflections of Periodic Ideological Transformation on Vocabulary in İsmet Özel's Poems	
<i>Furkan ÖZBEK1, Doç. Dr. Hasan ÖZER2</i>	
Derin Öğrenme ile Öğrenci Performansının Öngörülmesi: Eğitimde Yapay Zekâ Tabanlı Yaklaşımlar	62
Predicting Student Performance with Deep Learning: Artificial Intelligence-Based Approaches in Education	
<i>Öğr. Görevlisi Dr. İbrahim BUDAK</i>	
Nazım Hikmet'in Mektuplarında Arkaik Sözcük Kullanımı: Estetik, Morfolojik ve Sözdizimsel Bir İnceleme	63
The Use of Archaic Words in Nazım Hikmet's Letters: An Aesthetic, Morphological, and Syntactic Analysis	
<i>İbrahim KARTAL, Doç. Dr. Shalala RAMAZANOVA</i>	
Kaza Atlası: İş Sağlığında Haritalanamayan Tehlikeler	65
Accident Atlas: Unmapped Hazards in Occupational Health	
<i>Dr. Öğr. Üyesi Kaan Koçali</i>	

Güvenlik Kültürü Sosyal Politikanın Çocuğu mu, Yoksa Yetimi mi?	66
Is Safety Culture the Child of Social Policy, or Its Orphan?	
<i>Dr. Öğr. Üyesi Kaan Koçali</i>	
Avrupa Birliği'nin Yapay Zekâ Politikalarının Evrimi:	
Etik İlkelerden Hukuki Düzenlemelere Uzanan Bir Dönüşüm	67
The Evolution of the European Union's Artificial Intelligence Policies: A Transformation from Ethical Principles to Legal Regulations	
<i>Mustafa Yıldız, Arş. Gör. Sadık Ertaş</i>	
Uygun İş Güvencesinde Sosyal Denetimlerin Rolü	69
The Role of Social Audits in Ensuring Decent Work	
<i>Öğr. Gör. Dr. Mehmet Ali Engin</i>	
İş Güvenliği Uzmanlarının Mesleki Özerkliği ve Performansı ile Ücret Baskısı Arasındaki İlişki	71
The Relationship Between Professional Autonomy and Performance of Occupational Safety Specialists and Wage Pressure	
<i>Öğr. Gör. Dr. Mehmet Ali Engin</i>	
Kültürel ve Toplumsal Değişimin Geleneksel Türk Konutu İç Mekân Biçimlenişine Etkileri	73
The Effects of Cultural and Social Change on the Interior Formation of the Traditional Turkish House	
<i>Öğr. Gör. Yasemin İSPİRLİ</i>	
Dijitalin Görünmez Sansüründe Hakikatin İnşası	75
The Construction Of Truth In The Invisible Censorship Of Digital	
<i>Prof. Dr. Ali CAN, Melike ATEŞ</i>	
Avrupa Birliği'nde Kültürel Entegrasyon, Kimlik ve Göç Politikaları: Almanya ve Fransa Örnekleri	77
Cultural Integration, Identity and Migration Policies in the European Union: The Cases of Germany and France	
<i>Prof. Dr. Mehlika Özlem Ulan Sönmez</i>	
Yerel Seçimlerde Kadın Temsili: Çanakkale Örneği.....	79
Women's Representation in Local Elections: The Case of Çanakkale	
Rumeysa AYDIN, Prof. Dr. Mustafa KARA	
Te'vil- Hermenötik: Gazali- Gadamer Bağlamında Bir Karşılaştırma	81
Ta'wıl- Hermeneutic: A Comparison In The Context Of Gazalı –Gadamer	
<i>Dr. Öğr. Üyesi Safa ALTAY</i>	

Azerbaycan Edebiyatında 1970-1980’li Yıllarda Çocuk Şiirinin Gelişim Seyri.....	82
The Development Process of Children’s Poetry in Azerbaijani Literature during the 1970s–1980s <i>Sena ÇAKIROĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Rovshan MAMMADOV</i>	
Belirsizlik Çağında Postmodern Etiğin İmkânı	84
The Possibility of Postmodern Ethics in an Age of Uncertainty <i>Süleyman Altın</i>	
Türkiye’de Askeri Politik Karar Alma Süreçleri: Sivil Otorite ve Ordu İlişkisi	86
Military Policy Decision-Making in Turkey: Civilian Authority and Civil-Military Relations <i>Dr. Şeyda BÜKRÜCÜ KAZKONDU</i>	
Ulaşım Altyapısının Üniversite Öğrencilerinin Oy Kullanma Davranışı Üzerindeki Etkisi: Çanakkale Kepez Örneği.....	88
The Impact of Transportation Infrastructure on University Students’ Voting Behavior: The Case of Çanakkale Kepez <i>Burcu HASPEHLİVANLAR</i>	
SMO Algoritması ile Mezunların Akademik, Sosyal ve Kariyer Özelliklerinden IQ Tahmini	90
Predicting IQ from Graduates' Academic, Social, and Career Characteristics Using the SMO Algorithm <i>Öğr. Görevlisi Dr. İbrahim BUDAK</i>	

Rasyonel ve Ulusal İnsandan Erdemli ve Kozmopolitan İnsana: İnsan Haklarının Teolojik ve Politik Tarihi

From Rational and National Man to Virtuous and Cosmopolitan Man: The Theological and Political History of Human Rights

Ali Kurnaz

Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Lisans Öğrencisi,
alikhurnaz@anadolu.edu.tr

Özet: Alman Düşünür Martin Heidegger'in Fransa'da "Felsefenin Sonu, Düşüncenin Başlangıcı" başlığıyla verdiği konferans, Avrupa Felsefe Tarihi açısından en mühim duraklardan birisidir. Heidegger'in bu alıntısı, sadece Modern Felsefenin sonuna değil aynı zamanda Hobbes'tan bu yana kurgulanmış Seküler ve Rasyonel insanın da her açıdan tükenişine delalet etmektedir. 2. Dünya Savaşının modern dünyaya yüklediği bu politik ve sosyal kriz, Avrupalı Teolog ve Filozofların geriye doğru bir dönüş yaşamalarını zorunlu kılmıştır.

İtalyan Düşünür Romano Guardini, "The Spirit of Liturgy" adlı eserinin "Logos'tan Ethos'a" başlıklı bölümünde medeniyetler tarihindeki derinlikli bir dönüşümü fark etmiştir. İnsanlık, Logos'tan yani ortak, sezgisel ve evrensel bir dogmadan uzaklaşıp Ethos'a yani daha ulusal, rasyonel ve yerel kimliklere bölünmüştür. Reformasyonun ve Aydınlanmanın getirdiği bu bilimsel ve sosyal ortamın, politik olarak da insanlığı birleştirmek yerine daha da ayırtırdığına inanmaktayız.

1948'te yayınlanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin Siyasal İlahiyat kökenlerinin olduğu ve 20. Yüzyıl teorisyenlerinin kozmopolitan bir felsefenin kökenlerini ancak teolojik anlatımda ve kaynaklarda bulabildikleri literatürde halihazırda incelenmiş bir konudur. Beyannamenin modern yahut yakın çağlarda değil Orta Çağ'a ve Antik Düşüncelere dayanmasının Logos'tan Ethos'a doğru istikamet almış insanlığın hatalarını ortaya koymaktadır.

Bu araştırma, uluslararası dergilerde yayımlanmış çalışmaların "evrensel din" argümanını sadece Hristiyan Teolojisi ile bağdaştırmalarını eleştirmektedir. Bu eleştiri bağlamında Avrupa'da Evrensel İnsan Hakları düşüncesinin kökeni olarak anılan Salamanca ve Aquinasçı ekollerin İslâm Medeniyetinden ne derece beslendiği araştırılacaktır. Böylelikle İnsan Hakları bağlamında bütüncül bir yaklaşım yakalamaya gayret göstereceğiz.

Bu bağlamda İslâm Felsefesi ekollerinin de müstakil bir ekol olmaktan çok Antik Yunan ve Philo üzerinden evrenselci doktrinle bağ kurduklarına inanılmaktadır. Böylelikle Yahudi, İslâm ve Hristiyan literatürlerinin tarihsel bağlamda bir zincir oluşturduğuna inanılmaktadır. Bu düşüncelerin de Logos'a tekabül ettiği ortaya konulacaktır.

Böylelikle, İnsan Hakları düşüncesinin teolojik kökenleri olduğu savının altında yatan Hristiyan anlatı genişletilecek; Hristiyanların elde ettiği bu birikimin; öncelikle Philo'dan ardından da Antik Yunan'ın düşüncelerine katkıda bulunarak Avrupa'ya teslim eden Endülüs ve İslâm Birikiminden otonom olarak okunamayacağı savunulmuştur.

Böylelikle; Philo'nun Evrenselci Düşünceleri, İhvân-ı Safâ ve Harici Hareketleri, Yunus Emre, Mevlana ve Hallac-ı Mansur'un insanlık fikirleri ile Farabi'nin El-Medinetü'l Fazıla'sı, İbn Rüşd'ün şerhleri ve Tufeyl ile Sina'nın Hayy bin Yakzan'ı incelenecek ve bu metinlerin çıktıkları tarihsel çizgiye yerleştirilecektir.

Philo'dan Aquinas'a kadar ki süreçte felsefede Logos'un egemen olduğu görülmüş ve erdem, insanlık onuru ve hürriyeti bağlamında bir akademik araştırmalar yürütülürken Rönesans ile başlayan bir süreçle bunun Ethos'a, bilime, pozitivist ve rasyonel bir tavra dönüştüğü gösterilecektir. Sonuç olarak bu makale, evrensel insan hakları düşüncesinin tarihsel kökenine dair düşünceleri geliştirirken, insan haklarının Ethos'a yahut sekülerizme değil Logos'a, Dogmaya ve sezgiye ait olduğunu yineleyecektir.

Anahtar Kelimeler: logos, ethos, sekülerizm, evrenselcilik, sezgicilik

Abstract: *The lecture titled "The End of Philosophy and the Task of Thinking," delivered by the German thinker Martin Heidegger in France, represents a pivotal moment in the history of European philosophy. Heidegger's statement not only signifies the end of Modern Philosophy but also marks the exhaustion of the secular and rational conception of humanity that has been constructed since Hobbes. The profound political and social crisis which the Second World War inflicted upon the modern world compelled European theologians and philosophers to make a necessary turn back toward earlier intellectual traditions.*

In his work "The Spirit of the Liturgy" particularly the chapter "From Logos to Ethos," the Italian thinker Romano Guardini identified a deep transformation in civilizational history. According to Guardini, humanity has shifted away from Logos—understood as a common, intuitive, and universal foundation of truth—toward Ethos, which embodies national, rational, and local identities. This study argues that the intellectual and social conditions produced by the Reformation and the Enlightenment ultimately fostered political division rather than unity.

Scholarly literature has established that the Universal Declaration of Human Rights (1948) has its origins in Political Theology, with twentieth-century theorists tracing the roots of cosmopolitan philosophy to theological and medieval sources. The Declaration's reliance on pre-modern thought, as opposed to modern rationalist frameworks, underscores the limitations of humanity's shift from Logos to Ethos.

This research critiques the tendency in international scholarship to associate the idea of a "universal religion" exclusively with Christian theology. It examines the extent to which the Salamanca School and Thomist thought—often regarded as foundational to European human rights discourse—were influenced by Islamic civilization. By doing so, this study seeks to contribute to a more holistic understanding of human rights' intellectual history.

The analysis further contends that Islamic philosophical traditions were not isolated developments but were connected to universalist doctrines through Ancient Greek thought and the works of Philo. Thus, Jewish, Islamic, and Christian traditions form a continuous historical chain, collectively embodying the concept of Logos.

The study will explore texts such as Philo's universalist writings, the social movements of the Ikhwān al-Şafā' and Kharijites, the humanistic ideas of Yunus Emre, Rūmī, and al-Hallāj; al-Fārābī's Virtuous City, Ibn Rushd's commentaries, and Ibn Ṭufayl's Ḥayy ibn Yaqẓān. These texts will be analyzed to demonstrate their contributions to a tradition centered on Logos.

The period from Philo to Aquinas, dominated by Logos, extensively engaged with themes of virtue, human dignity, and freedom. With the Renaissance, however, this framework gradually yielded to Ethos, characterized by the rise of scientific, positivist, and rationalist thought. The article concludes by reaffirming that the philosophical roots of universal human rights lie not in Ethos or secularism, but in Logos, Dogma, and intuition.

Keywords: logos, ethos, secularism, universalism, intuition

Yapay Zekâ ve Demokrasinin Dijital Dönüşümü

Artificial Intelligence and the Digital Transformation of Democracy

Arş. Gör. Emel Utlu Er¹, Arş. Gör. Maksud Emre Mülazımođlu²

¹Kocaeli Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, emel.utlu@kocaeli.edu.tr

²Kocaeli Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, maksud.mulazimoglu@kocaeli.edu.tr

Özet: Bilgisayar biliminin dalı olan yapay zekâ, problemler karşısında çözümler üretmek; büyük veri kümelerinden anlamlar çıkarmak, genellemelerde bulunmak ve kararlar almak gibi insan zekâsını taklit eden yetenekler gösteren ve bu yolla onu geliştirdiği ifade edilebilecek olan bir teknolojidir. Öyle ki söz konusu teknoloji akıllı telefon ve bilgisayar gibi insanların sahip olduğu ve temel düzeyde kullanma becerisi gösterdiği araçlarla gündelik yaşamın pek çok alanına entegre olmuş durumdadır. İnternet ortamında bireylerin alışveriş tercihleri, araştırma konuları ve boş zaman aktiviteleri gibi çeşitli dijital izler aracılığıyla kendini eğiten yapay zekâ sistemlerinin, kullanıcıların yaşam örüntülerini analiz ederek onlara “hayatı kolaylaştırma” ya da “daha isabetli tercihlerde bulunma” imkânlarını sağladığı değerlendirilmektedir. Yapay zekâ sistemlerinin bireylerin, bir başka deyişle vatandaşların yaşam pratiklerine nüfuz etmesi, kuşkusuz onların siyasal ve toplumsal aktörler olarak değer yargılarını, düşünsel yapılarını ve dolayısıyla karar alma ve eyleme geçme biçimlerini etkilemektedir. Söz konusu duruma binaen siyasal iktidarın meşruiyet kaynağını ve yönetim pratiğini oluşturan demokratik siyaset ve yönetim yaklaşımının, giderek yaygınlık kazanan yapay zekâ sistemleri bağlamında bugünü hakkında incelemelerde bulunmak ve gelecek projeksiyonu hakkında çıkarımlar yapmak çalışmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın amacı ise farklı ülke örneklerinden elde edilen yapay zekâ uygulamalarının, kamusal aktörler olarak vatandaşların demokratik yönetimin değer, düşünce ve pratiklerini nasıl ve ne yönde etkilediğinin kritik etmektir. Çalışma kapsamında incelenen farklı ülke örneklerine istinaden yapay zekâ sistemlerinin demokratik değerler ve vatandaş pratikleri üzerinde olumlu olduğu kadar olumsuz etkiler yaratabileceği ifade edilmelidir. Nitekim siber birlikler ve filtre balonları aracılığıyla yürütölen seçim kampanyaları ile kamuoyunun ilgisini çeken siyasal ve toplumsal meselelerde siyasi söylem yönlendirilmekte; bu yolla vatandaşların düşünsel ve duygusal tepkileri manipüle edilerek yanıltıcı algılar oluşturulmaktadır. Öte yandan, bazı ölkelerde uygulanan yüz tanıma sistemleri ve gözetim teknolojileri, vatandaşların temel hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak otoriter yönetim ve denetim mekanizmalarını güçlendirmektedir. Benzer biçimde, Facebook ve Cambridge Analytica arasında yaşanan ve kamuoyuna veri skandalı olarak yansıyan olayda, milyonlarca kullanıcıya ait kişisel verilerin toplanarak psikolojik profiller oluşturulduğu ortaya çıkmıştır. Bu profillemeye yoluyla siyasi mesajlar biçimlendirilmiş; seçmen davranışları yönlendirilmeye çalışılmış ve böylece daha geniş anlamda “özgürlük” ilkesi ile seçmenlerin serbest iradeye dayalı oy verme tercihleri ciddi biçimde zedelenmiştir. Ayrıca bazı yapay zekâ modüllerinin belirli konularda sansür mekanizmaları barındırdığı; hükümetlerin açıklama yapmak istemediği hassas meselelerde bu sistemlerin bilinçli biçimde yanıt vermekten kaçındığı ve bu durumun vatandaşların bilgiye erişim hakkını olumsuz yönde etkilediği ileri sürölmektedir. Dolayısıyla yapay zekâ sistemlerinin demokratik yönetim biçimleriyle ve bu yönetimlerin değerler sistemiyle kurduğu etkileşim; siyasal katılım, vatandaşlık ve özgürlük gibi temel kavramların dönüşümünü zorunlu kılan yeni bir değerlendirme sürecine işaret ettiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: yapay zekâ, demokrasi, dijital dönüşüm

Abstract: Artificial intelligence, a branch of computer science, is a technology that demonstrates abilities imitating human intelligence—such as producing solutions to problems, extracting meaning from large datasets, making generalizations, and taking decisions—while also arguably enhancing it. This technology has become integrated into many areas of daily life through tools such as smartphones and computers, which people commonly possess and use at a basic level. Artificial intelligence systems, which train themselves through various digital traces left online—such as individuals’ shopping preferences, research topics, and leisure activities—are considered to provide users with opportunities to “make life easier” or “make more accurate choices” by analyzing their life patterns. The penetration of AI systems into the life practices of individuals, or in other words citizens, undoubtedly influences their value judgments, cognitive

structures, and consequently, their modes of decision-making and action as political and social actors. In this respect, the central problem of this study is to examine the current implications of increasingly widespread AI systems for democratic politics and governance—whose legitimacy and practice derive from political authority—and to make projections about their future. Within this framework, the aim of the study is to critically analyze how and to what extent AI applications, observed through different country examples, affect the values, ideas, and practices of citizens as public actors within democratic governance. Based on the cases analyzed, it should be emphasized that AI systems can generate not only positive but also negative impacts on democratic values and civic practices. Indeed, election campaigns carried out through cyber units and filter bubbles shape political discourse in matters of public and social concern, manipulating citizens' intellectual and emotional responses and thereby creating misleading perceptions. Furthermore, facial recognition systems and surveillance technologies applied in some countries restrict citizens' fundamental rights and freedoms, reinforcing authoritarian control and monitoring mechanisms. Similarly, in the case that came to be known publicly as the Facebook–Cambridge Analytica data scandal, it was revealed that the personal data of millions of users had been collected to construct psychological profiles. Through such profiling, political messages were tailored to influence voter behavior, thereby severely undermining both the broader principle of “freedom” and the free will of voters in making electoral choices. In addition, it has been suggested that certain AI modules incorporate censorship mechanisms, consciously avoiding responses to sensitive issues on which governments prefer to remain silent, thereby negatively affecting citizens' right to access information. Therefore, the interaction between artificial intelligence systems and democratic forms of governance, along with their underlying value systems, reveals that these technologies necessitate a new evaluative process—one that compels the transformation of fundamental concepts such as political participation, citizenship and freedom.

Keywords: *artificial intelligence, democracy, digital transformation*

Kamu Yönetiminde Yapay Zekâ Kullanımı ve Yönetmel Şeffaflık

Use of Artificial Intelligence in Public Administration and Administrative Transparency

Arş. Gör. Maksud Emre Mülazımođlu¹, Arş. Gör. Emel Utlu Er²

¹Kocaeli Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Ar. Gör, maksud.mulazimoglu@kocaeli.edu.tr

²Kocaeli Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Ar. Gör, emel.utlu@kocaeli.edu.tr

Özet: Kamu yönetimi araştırmalarının odak noktasında şüphesiz kamu gücü kullanan makamların demokratikleşmesi yer almaktadır. Yönetimin eylem ve işlemlerinde verimli ve etkili olduğu kadar hukukun üstünlüğüne saygılı, vatandaşlardan gelen taleplere açık, geri bildirimlere duyarlı ve nihayetinde siyasetlere ve vatandaşlara karşı hesap verebilir olması beklenmektedir. Ancak günümüzde paydaşlara ve dış çevresine nazaran daha fazla teknik bilgi ve uzmanlığa sahip olan kamu kurumlarının, kamu politikalarının tasarlanmasından ve uygulanmasına kadar birçok noktada önemli işlevleri yerine getirdiği göz önüne alındığında: nasıl ve ne düzeyde hesap verebilir kılınacağı ciddi bir tartışma konusudur. Diğer yandan Max Weber'in bürokratik yönetim yaklaşımında belirttiği üzere kamu kurumlarının en önemli özelliği ve kendini koruma refleksi olan "gizlilik duvarının", idarenin eylem ve işlemleri hakkında gerekçe sunmaktan kaçınması veya mevzuat yoğun açıklamalarla gerekçesini savuşturması, arkasına sığınması da yönetimin nihai olarak demokratik değerlere uzaklaşmasına neden olmaktadır. Bu sebeple söz konusu anlayışın değişmesi için 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bilgi edinme hakkı çerçevesinde yönetimde şeffaflık kavramı ortaya çıkmıştır. Kamu yönetiminde şeffaflık, yönetimin almış olduğu kararların vatandaşlar tarafından bilinmesi; yönetim ile toplum arasındaki mesafenin azalması ve bu yolla vatandaşların kamu politikası sürecinde birer aktör haline gelmesi ve son olarak vatandaşların yönetimin eylem ve işlemlerinin hukukiliğini ve yerindeliğini denetleyebilmesi olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda yeni yönetim anlayışının bir tezahürü olan şeffaf kamu yönetimi anlayışı; devlet ve vatandaş arasındaki güven ilişkisinin tesis edilmesi, demokratik kültürün yaygınlık kazanması, alınan kararların gerekçelerini sunma ödevinden hareketle yönetimin meşruluğunu artırması gibi önemli etkilere sahiptir. Daha çok bilgi edinme yasası kapsamında birçok ülkede kabul edilen kanunlar yoluyla yönetmel sisteme dahil olmaya başlayan şeffaflık uygulamalarının, geleneksel yönetimin anlayışını tamamen değiştirdiği söylenemez. Kuşkusuz teknik bilgi ve kural yoğun uzmanlığa sahip olan kamu kurumlarının topluma açılması tedrici şekilde devam eden bir sürece karşılık gelmektedir. Bu nedenle yönetim sistemlerine dahil olan yapay zekâ modüllerinin bu dönüşüm sürecine nasıl eşlik ettiği çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Söz konusu ekseninde farklı ülke örneklerinin yönetim sistemlerine dahil ettikleri yapay zekâ uygulamaları incelenmekte ve ilgili örneklerin yönetmel şeffaflık kavramıyla olan ilişkisi tartışılmaktadır. Yapılan incelemeler ışığında yapay zekâ uygulamalarının kamu yönetiminde şeffaflık açısından önemli fırsatlar sunduğu ancak bununla beraber ciddi riskleri de beraberinde getirdiği görülmektedir. Nitekim tasarım aşamasında şeffaflık ilkelerini içeren yapay zekâ uygulamalarının vatandaş ve yönetim arasındaki ilişkiyi daha hesap verebilir kıldığı görülmektedir. Diğer yandan yapay zekâ uygulamalarının iç işleyişi hakkında vatandaşların yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı durumlarda ise şeffaflık ilkesinin zedelendiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: yapay zekâ, hesap verebilirlik, yönetimde şeffaflık

Abstract: At the focal point of public administration research lies undoubtedly the democratization of authorities exercising public power. In their acts and procedures, the administration is expected not only to be efficient and effective, but also to respect the rule of law, to be open to demands from citizens, responsive to feedback, and ultimately accountable to both politicians and citizens. However, considering that today public institutions, which possess more technical knowledge and expertise than stakeholders and their external environment, fulfill important functions at many points from the design to the implementation of public policies, the question of how and to what extent they can be made accountable constitutes a serious matter of debate. On the other hand, as Max Weber pointed out in his bureaucratic management approach, the "wall of secrecy," which is the most important characteristic of public institutions and their reflex for self-preservation, manifests itself in the administration's avoidance of providing reasons for its acts and procedures, or in hiding behind dense legislative explanations that dismiss justification, ultimately leading

the administration away from democratic values. For this reason, in order to change this understanding, the concept of transparency in administration emerged in the framework of the right to information beginning in the second half of the 20th century. Transparency in public administration is expressed as citizens' awareness of the decisions taken by the administration; the reduction of the distance between the administration and society, thereby turning citizens into actors in the public policy process; and finally, enabling citizens to supervise the legality and appropriateness of the administration's acts and procedures. In this context, the understanding of transparent public administration, as a manifestation of the new management approach, has important effects such as establishing a trust relationship between the state and citizens, spreading democratic culture, and increasing the legitimacy of the administration through the duty to provide reasons for decisions taken. It cannot be said, however, that transparency practices, which began to be included in administrative systems through laws adopted under the right to information in many countries, have completely transformed the traditional understanding of administration. Undoubtedly, the opening of public institutions, which possess technical knowledge and rule-intensive expertise, to society corresponds to a gradual process that continues. Therefore, the purpose of this study is to examine how artificial intelligence modules included in administrative systems accompany this process of transformation. In this regard, artificial intelligence applications integrated into the administrative systems of different country examples are examined, and the relationship of these examples with the concept of administrative transparency is discussed. In light of the analyses conducted, it is observed that artificial intelligence applications offer significant opportunities in terms of transparency in public administration, but at the same time bring along serious risks. Indeed, artificial intelligence applications that incorporate transparency principles in their design stage are seen to make the relationship between citizens and the administration more accountable. On the other hand, in cases where citizens do not have sufficient knowledge about the internal functioning of artificial intelligence applications, it is understood that the principle of transparency is undermined.

Keywords: *artificial intelligence, accountability, transparency in governance*

Siyaset Felsefesinde Adalet Tartışmaları Bağlamında Yapay Zekâ Hakimlik Uygulamalarının Geleceği The Future of Artificial Intelligence Judicial Applications in the Context of Justice Debates in Political Philosophy

Arş. Gör. Sadık ERTAŞ

Kocaeli Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi,
sadik.ertas@kocaeli.edu.tr

Özet: Siyaset felsefesi; insan, toplum ve devlet etkileşiminden neşet ederek filozofların gündemine giren insan doğasının özünün ne olduğu, özgürlüğün sınırlarının nasıl çizileceği, hükümet ve devlet sistemlerinin nasıl sınıflandırılacağı, iktidarın nasıl ve ne ölçüde sınırlandırılması gerektiği, meşruiyetin kaynağının ne olduğu gibi çeşitli konularla ilgilenmekle birlikte adil bir toplumun nasıl inşa edileceği sorusuna da cevap aramıştır. Öyle ki ilk siyaset filozofları Sokrates, Platon ve Aristoteles'in en temel meselelerinden birisi adalet olmuştur. Örneğın Sokrates'in haksız yere öldürülmesi, onun öğrencisi Platon üzerinde derin etkiler bırakmış ve Platon'un adil bir toplumun nasıl olması gerektiğine ilişkin eserler kaleme almasına vesile olmuştur. Platon'a benzer biçimde Aristoteles'te de adalet kavramı onun teleolojik ahlak felsefesinde erdemlerin en yücesi olarak kendisini göstererek merkezi önemini korumuştur. Antik Yunan'dan sonra Epikürcü ve Stoacı adalet anlayışları öne çıkarken izleyen yüzyıllarda da pek çok düşünür bu kavramı farklı yönleriyle tartışmıştır. Günümüze gelirken Bentham, Mill, Dworkin, Rawls ve Nozick'in yaklaşımları etrafında süren bu tartışmalar, özellikle Rawls ile Nozick arasındaki tartışmayla yeniden canlanmış ve 21. yüzyılda gelişen teknolojinin etkisiyle de günümüzde artık yeni bir boyut kazanmıştır. Zira günümüzde, çağın en belirleyici yeniliklerinden biri olarak görülen yapay zekâ teknolojilerindeki hızlı gelişmeler birçok alanda olduğu gibi hukuk alanında da etkisini göstermektedir. Avukatlar, noterler, arabulucular, savcılar ve hâkimler tarafından mesleki faaliyetlerde yardımcı araç olarak kullanılan yapay zekâ uygulamalarının, yakın gelecekte özellikle hâkimlik mesleğinde doğrudan karar verici konuma gelebilmesi amacıyla ABD, İngiltere, Japonya ve Çin gibi ülkelerde çeşitli çalışmalar yürütüldüğü görülmektedir. İşte bu çalışma, yapay zekâ hâkimlik uygulamalarının siyaset felsefesinde yüzyıllardır süregelen adalet tartışmalarına kazandırabileceği yeni boyutları incelemekle birlikte bu uygulamaların geleceğine ilişkin bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Çalışma neticesinde, yapay zekâ hâkimlik uygulamalarının karar verme süreçlerini hızlandırıp tutarlılığı artırarak daha hızlı ve adil bir yargılama süreci doğurma potansiyeline sahip olduğu görülmekle birlikte, bu uygulamaların kararları neticede eğitildikleri verilere bağlı olarak verecek olmaları nedeniyle veri setlerindeki geçmiş yargılamalardan dolayı önyargılı kararlar verme ihtimalleri ve karar verme sürecindeki şeffaflık eksikliği gibi yönlerden de adalet duygusunu zedeleyebileceği öngörülmektedir. Netice itibarıyla yapay zekâ hakimlik uygulamalarının henüz hâkimin karar alma sürecinde ilgili mevzuatı tarama ve karar taslağı hazırlama aşamalarında yardımcı bir araç olarak kullanılmaktan öte geçemediğı görülürken yakın gelecekte insan faktörünün devre dışı kaldığı otonom karar verebilen yapay zekâ hakimlik uygulamalarının da mevcut yapay zekâ teknolojileriyle yüzyıllardır süregelen adalet tartışmalarını sona erdirmesi pek mümkün görünmemektedir.

Anahtar Kelimeler: adalet, hâkimlik, yapay zekâ, yapay zekâ hâkim,

Abstract: Political philosophy; has addressed various issues arising from the interaction between humans, society, and the state, such as the essence of human nature, how to define the limits of freedom, how to classify government and state systems, how and to what extent power should be limited, and the source of legitimacy. It has also sought to answer the question of how to build a just society. Indeed, justice was one of the most fundamental issues for the first political philosophers, Socrates, Plato, and Aristotle. For example, Socrates' unjust execution had a profound effect on his student Plato and led him to write works on what a just society should be like. Similar to Plato, the concept of justice retained its central importance in Aristotle's teleological moral philosophy, presenting itself as the highest virtue. After Ancient Greece, Epicurean and Stoic understandings of justice came to the fore, and in the following centuries, many thinkers discussed this concept from different perspectives. Fast forward to today, these debates, centered around the approaches of Bentham, Mill, Dworkin, Rawls, and Nozick, have been reignited, particularly with the debate between Rawls and Nozick, and have now taken on a new dimension in the 21st century

with the impact of developing technology. This is because the rapid advances in artificial intelligence technologies, seen as one of the most defining innovations of our time, are having an impact in many areas, including the field of law. It is evident that various studies are being conducted in countries such as the US, the UK, Japan, and China with the aim of enabling artificial intelligence applications, used as auxiliary tools in professional activities by lawyers, notaries, mediators, prosecutors, and judges, to become directly decision-making positions, especially in the judiciary, in the near future. This study aims to examine the new dimensions that artificial intelligence judicial applications could bring to the centuries-old debates on justice in political philosophy, while also providing a framework for the future of these applications. The study concludes that while artificial intelligence judicial applications have the potential to accelerate decision-making processes and increase consistency, leading to a faster and fairer trial process, it is also predicted that these applications may undermine the sense of justice in terms of the possibility of biased decisions due to past judgments in the data sets on which they are trained and the lack of transparency in the decision-making process. Ultimately, it appears that artificial intelligence judicial applications are still limited to serving as an auxiliary tool in the judge's decision-making process, specifically in the stages of reviewing relevant legislation and preparing draft decisions. In the near future, it seems unlikely that autonomous artificial intelligence judicial applications capable of making decisions without human intervention will resolve the centuries-old debates surrounding justice using current artificial intelligence technologies.

Keywords: *justice, judgeship, artificial intelligence, artificial intelligence judge,*

Bir İktidar Biçimi Olarak Borç: Tarihsel ve Ahlaki İnceleme

Debt as a Form of Power: A Historical and Moral Examination

Arş. Gör. Soner GÖKTAŞ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
sonergoktas2014@gmail.com

Özet: Borç, iktisadi olarak bir kişi ya da kurumdan belirli bir vadede karşılığı ödenmek üzere temin edilen para, mal ya da hizmeti ifade eder. Modern dönem öncesi borç ve borçluluk daha çok insanlar arası süreç olarak işlerken günümüzde borç daha çok insanlar ile bankalar ve daha genel finansal kurumlar arasındaki ilişkilerdir. Özellikle, 1970 yılı sonrası finansallaşmanın da etkisiyle borç kendini kredi olarak göstermiştir. Ancak ne var ki borç yalnızca ekonomik bir ilişki değil aynı zamanda toplumsal ve ahlaki bir ilişkidir. Hatta David Graeber'in tabiriyle borç şiddeti meydana getiren sebeplerin başında gelir. Bu sebeple, insanların birbirleriyle girdikleri alacaklı-borçlu ilişkisinden çok daha fazlasıdır. Bu çalışmada, borcun borçlu insanlar üzerinde bir iktidar biçimi olduğu iddia edilecek ve borç kavramı tarihsel örnekler üzerinden ele alınacaktır.

Her şeyden önce Nietzsche'nin de belirttiği gibi insan bu dünyaya gelirken borçlu doğar. İlkel borçlar denilen bu borçlar Tanrıya borç, anneye borç, aileye borç, devlete borç gibi borç örneklerini oluşturur. Örneğin bu borçlardan anneye borç süt borcunu simgeler. Süt borcu annenin bebeğe sağladığı hayat için alacaklıdır. Devlete borç ise, devletin vatandaşlık statüsü verdiği ve güvenliğini sağladığı için oluşmaktadır. Bu gibi borç tipleri aslında hem ilkel hem de sonsuzdur çünkü bu borçlar miktarı belli olan borçlar değil sayılamayan şeyleri ifade eder. Bu durum insanı bu dünyada borçtan kaçamayacak ve borçsuz bir dünya hayal ettirmeyecek altyapıyı inşa eder. Bunların ötesinde, borç bir şiddet sebebidir. Tarih, borcunu ödemediği için borçlunun şiddetle cezalandırıldığı örneklerle doludur. Bu çalışmada bu tarihsel örneklerin yardımıyla borcun ekonomik ilişkinin ötesine geçerek nasıl bir iktidar aracına olarak kullanıldığı gösterilecektir.

Borcun iktidar aracı olması belirli şekillerde tezahür eder. Örneğin ilk olarak borç gelecek zamanı temellük eder. Gelecek belirsizdir ancak borçlu borcunu gelecek vadede ödeyeceğine dair söz verir. İnsan kendi bedenini ve ruhunu bu borcu belirli bir vadede ödeyeceğine dair hazırlamak ve disipline etmek zorundadır. Ayrıca, borçlu alacaklı karşısında hiyerarşik olarak aşağı pozisyona itilmektedir. Borçlu borcunun ödeyemediği durumda suçlu hissetmektedir. Günümüzde ise borcun daha çok kredilere dönüştüğünü görmekteyiz. Finansal kurumlar ve bankalar borçlular üzerindeki iktidar araçlarını kredi skorları, icra, kara liste, haciz gibi uygulamalarla göstermektedir. Tüm bunlar ahlaki olarak borçlunun üzerinde iktidar öğeleri oluşturur. Böylelikle, borç ekonomik ilişkinin ötesine geçerek toplumsal ve kültürel kodları yansıtır.

Anahtar Kelimeler: borç, iktidar, öznellik

Abstract: Economically, debt refers to money, goods, or services obtained from a person or institution to be repaid at a specified future date. While debt and indebtedness operated mostly as interpersonal processes in the pre-modern era, today debt primarily describes the relationship between individuals and banks or, more generally, financial institutions. Especially after the 1970s, with the rise of financialization, debt increasingly manifested itself in the form of credit. However, debt is not merely an economic relationship; it is also a social and moral one. Indeed, as David Graeber argues, debt is among the primary causes that generate violence. For this reason, debt is much more than the relationship between a debtor and a creditor. This study argues that debt constitutes a form of power exercised over indebted individuals and examines the concept of debt through historical examples.

First and foremost, as Nietzsche pointed out, humans are born indebted. These so-called "primordial debts" include debts to God, to the mother, to the family, and to the state. For example, the debt to the

mother symbolizes the “milk debt,” which reflects the mother’s role as the provider of life to the child. Debt to the state arises because the state grants citizenship status and provides security. Such types of debt are both primordial and infinite: they are not quantifiable, measurable obligations but rather relate to things that cannot be counted. This condition creates the structural ground that makes it impossible to escape debt and to imagine a debtless world. Beyond this, debt is a source of violence. History is full of examples in which debtors were punished violently for failing to repay their debts. By drawing on such historical examples, this study demonstrates how debt functions as a tool of power that goes beyond economic relations.

The power of debt manifests itself in specific ways. First, debt appropriates the future. Although the future is uncertain, the debtor promises to repay the debt at a future date. They must prepare and discipline their body and soul to fulfill this promise within the set timeframe. Furthermore, the debtor is hierarchically pushed into a subordinate position vis-à-vis the creditor. When unable to repay, the debtor experiences guilt. Today, debt has largely taken the form of credit. Financial institutions and banks exercise power over debtors through mechanisms such as credit scores, legal enforcement, blacklists, and foreclosures. All these practices constitute moral forms of power over debtors. In this way, debt goes beyond economic relations and reflects broader social and cultural codes.

Keywords: *debt, power, subjectivity*

Türkiye’de Gündelik Hayatın Finansallaşması: Finansal Teknoloji Araçları Üzerinden Bir İnceleme

Financialization Of Daily Life in Turkey: A Study Via Financial Technological Instruments

Arş. Gör. Soner Göktaş
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
sonergoktas2014@gmail.com

Özet: Finansallaşma, 1970’lerde ABD’de şirketlerin kar oranlarındaki düşme eğilimine bağlı olarak ortaya çıkan bir süreçtir. Bu süreçte sermayenin üretimde kar oranları azalmış ve sermaye alternatif kar olanakları aramıştır. Finansallaşma işte böyle bir sürecin etkisiyle faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır. Bu süreç özellikle 1970’lerden sonra Batıda kamu hizmetlerinin birer birer özelleşmesi ve piyasanın hakimiyetine girmesiyle birlikte refah devleti uygulamalarının sona ermesi sonrası hızlandı. Ne var ki, gelişmiş kapitalist ülkelerin finansallaşması sürecin sadece bir yönüne işaret eder. Hane halkının ya da sıradan insanların borçluluğunda yaşanan değişimler toplumsal alanda yaşanan değişimleri de beraberinde getirmiştir. Gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerdeki sendikal faaliyetlerin geriletilmesi, reel ücretlerde yaşanan durağanlaşma, kamu hizmetlerinin özel sektöre devri gibi sebeplerden ötürü hane halkı borçlanma araçlarına başvurmak zorunda kaldığı görülmektedir. Bu çalışmada, finansallaşmanın gündelik boyutu ele alınarak hane halkının bu sürece hangi araçlarla ve nasıl dahil edildikleri araştırılacaktır.

Finansallaşmanın ülkeler ve firmalar üzerinden yapılan tanımları onun yapısal olarak ifade edilme biçimini göstermektedir. Yani, küresel kapitalizm ve uluslararası para sisteminde yaşanan değişim ve dönüşümlerin finansallaşmayı nasıl meydana getirdiğinin altını çizmektedir. Oysa, finansallaşma sermaye dışındaki hane halkının gündelik yaşamında çok daha derinden hissedilmektedir. Dolayısıyla, finansallaşmanın sermaye yönüyle değil sıradan insanların nasıl etkilediği ile ele alınmalıdır. Bu sebeple, bu çalışmada finansallaşmanın gündelik hayata etkisi araştırılmaktadır. Gündelik hayatımızda finans günden güne daha fazla yer kaplamaktadır. Kredi kartı kullanımından, bireysel kredi kullanımına, yerel ve küresel hisse satın alımından bireysel emeklilik sistemlerine dahil olmaya kadar uzanan geniş bir yelpazede günlük finansal araçların kullanımına rastlanmaktadır. Bu araçların kullanımı özellikle finansal teknolojilerin gelişimiyle artmıştır. Bu doğrultuda, bu çalışmada Türkiye’de finansal teknoloji araçlarının gündelik finansallaşmaya etkisi ele alınacaktır.

Gündelik hayatta finansallaşma üç şekilde işlemektedir: devletlerin, firmaların ve hane halkının finansal işlemleri. Bu çalışmada ele alınacak olan hane halkının gündelik finansal faaliyetleri hisse senedi, bireysel emeklilik fonlarına, kredi kartı, tüketici kredileri ve mikro krediler gibi finansal ürünlerle ilgili finansal davranışları oluşturur. Bu finansal ürünlere katılımın yoğunluğuna göre finansal harcamaların hacmi genişlemektedir. Tam da bu noktada geleneksel finansal hizmetlerin yerini alan ve güncel teknolojik altyapıyı kullanan finansal teknoloji (Fintech) finansal işlemlerin daha da yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Finansal araçların teknolojik olarak yoğunlaşması hane halkını barınma, sağlık, emeklilik gibi alanlarda finansal aktör olarak hareket etmeye zorlamıştır. Bu çalışmada sözü edilen finansal teknolojilerin hangi toplumsal alanlarda nasıl dönüşümler yaşandığı örneklendirilerek mevcut durumun analizi gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: borç, finansallaşma, kredi

Abstract: Financialization is a process which arose in the United States in the 1970s, linked to the declining profit rates of corporations. During this period, profit rates in the sphere of production decreased, prompting capital to seek alternative avenues for profit. Financialization intensified its activities under the impact of this shift. This process accelerated particularly after the 1970s, when public services in the West were gradually privatized, brought under the dominance of the market, and welfare state practices came to an end. However, the financialization of advanced capitalist countries points to only one dimension of

the process. Changes in household indebtedness and the indebtedness of ordinary people have also brought about significant social transformations. Due to the weakening of trade union activities, stagnation in real wages and the transfer of public services to the private sector in both developed and developing countries, households have increasingly resorted to borrowing instruments. This study focuses on the everyday dimension of financialization and examines through which mechanisms and instruments households have been incorporated into this process.

Definitions of financialization that focus on countries and firms reveal the structural dimension of the phenomenon. In other words, they underline how transformations in global capitalism and the international monetary system have produced financialization. However, financialization is experienced more profoundly in the daily lives of households beyond the sphere of capital. Therefore, it should be approached not merely from the perspective of capital but in terms of its impact on ordinary people. For this reason, this study investigates the effects of financialization on everyday life. Finance increasingly occupies a larger space in our daily routines. We observe the use of a wide array of financial instruments ranging from credit cards and personal loans to local and global stock purchases and participation in private pension schemes. The use of these instruments has expanded particularly with the development of financial technologies. In this regard, the study addresses the role of financial technology instruments in shaping everyday financialization in Turkey.

Financialization in everyday life operates on three levels: those of states, firms, and households. The focus of this study is on households' everyday financial activities, which include financial behaviors related to products such as stocks, private pension funds, credit cards, consumer loans, and microcredits. As participation in these financial products increases, the overall volume of financial expenditures expands. At this point, financial technology (Fintech), which has replaced traditional financial services and relies on contemporary technological infrastructures, has led to an intensification of financial transactions. The technological expansion of financial instruments has compelled households to act as financial actors in areas such as housing, health, and retirement. This study analyzes the current situation by illustrating how financial technologies have transformed various spheres of social life.

Keywords: *debt, financialization, credit*

Cittaslow Yaklaşımıyla Ekolojik ve Toplumsal Sürdürülebilirlik: Türkiye Deneyimi

Ecological and Social Sustainability through the Cittaslow Approach: The Case of
Turkey

Burcu HASPEHLİVANLAR
Çanakkale Onserkiz Mart Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
burcu.has45@gmail.com

Özet: Küreselleşmenin en belirgin olgularından biri olan hız, modern yaşamın üretim, tüketim ve karar alma süreçlerinde temel belirleyiciye dönüşmüştür. Günümüzde bilgiye erişim, seyahat, iletişim ve çalışma biçimleri saniyelerle ölçülür hâle gelmiş; bu ivme doğal kaynakların aşırı tüketimi, biyolojik çeşitliliğin kaybı, kültürel homojenleşme, çevresel kirlilik ve toplumsal yabancılaşma gibi sorunları tetiklemiştir. Hız kültürü bireylerin doğa, kültür ve toplumla bağlarını zayıflatırken şehirleri kimliksiz mekânlara dönüştürmektedir. Bu anlayışa tepki olarak 1986'da Carlo Petrini öncülüğünde Roma'da başlatılan Slow Food hareketi, yerel mutfakların, kültürel çeşitliliğin ve ekolojik dengenin korunmasını hedefleyerek kısa sürede 160 ülkeye yayılan küresel bir girişime dönüşmüştür. Bu yaklaşımın kent ölçeğine yansımaları ise 1999'da İtalya'nın Orvieto kentinde ortaya çıkan Cittaslow (Sakin Şehir) hareketi olmuştur.

Salyangoz simgesiyle tanınan Cittaslow, kentlerin yerel kimliğini koruyarak çevre dostu altyapı, yavaş ulaşım, enerji tasarrufu ve toplumsal katılım ekseninde yeniden kurgulanmasını amaçlamaktadır. Teknolojiyi reddetmeyen hareket, geçmiş mirası koruyacak ve yaşam kalitesini artıracak biçimde akıllı kullanımını savunur. Çevre, altyapı, yaşam kalitesi, tarım ve turizm, esnaf ve sanatkâr destekleri, misafirperverlik, eğitim ve sosyal uyum gibi alanlarda 72 kriter öngörür ve üye kentleri düzenli denetimlerle sürekli gelişime teşvik eder.

Türkiye'de Cittaslow süreci 2009'da Seferihisar'ın öncülüğüyle başlamış; tohum takas şenlikleri, yerel pazarların canlandırılması, "yavaş mutfak" projeleri, yenilenebilir enerji kullanımı ve karbon salınımını azaltma girişimleriyle örnek bir kalkınma modeli ortaya konmuştur. Ardından Akyaka, Gökçeada, Taraklı, Halfeti ve Vize gibi kentlerin katılımıyla ulusal ağ genişlemiş ve bugün 22 sakin kente ulaşılmıştır. Bu kentler, tek tip kentleşme anlayışına karşı; yerel kültürü, ekolojik dengeyi, sürdürülebilir turizmi ve katılımcı planlamayı merkeze alan alternatif bir vizyon geliştirmiştir.

Çalışmada, Cittaslow ve Slow Food hareketlerine ilişkin literatür taraması yapılmış; Türkiye'de ağa katılan kentlerin belediye faaliyetleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca Seferihisar ve Gökçeada örnekleri üzerinden yapılan gözlemler ve ikincil kaynaklar kullanılarak hareketin ekolojik ve toplumsal sürdürülebilirliğe katkıları incelenmiştir. Bulgular, Cittaslow'un hız ve tüketim odaklı kentleşmeye karşı sürdürülebilir bir paradigma sunduğunu; ekonomik büyümenin çevreyi tahrip etmeden, yerel üretim ve toplumsal dayanışmayı destekleyerek mümkün olabileceğini göstermektedir. Kentlerin dört yılda bir uluslararası denetime tabi olması ise sürecin sürekli iyileştirme ve kolektif sorumluluk anlayışıyla ilerlediğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak Cittaslow, doğal kaynakların korunması, biyoçeşitliliğin sürdürülmesi, yerel ekonomik dayanıklılığın güçlendirilmesi ve kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması açısından uzun vadeli bir strateji sunmaktadır. Bu yönüyle yalnızca küçük ölçekli kentler için değil, genel kent politikaları açısından da yol gösterici bir model oluşturmaktadır. Çalışma, Cittaslow'un ekolojik ve toplumsal sürdürülebilirliğe dayalı yeni bir yaşam biçimini hem kuramsal hem de pratik düzeyde güçlendirdiğini; yerel yönetimler için çevreyle uyumlu, katılımcı ve insan merkezli bir gelişme modelinin mümkün olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: cittaslow, sakin şehir, slow food, sürdürülebilir kentleşme, yerel kalkınma

Abstract : Speed, one of the most prominent phenomena of globalization, has become the main determinant of production, consumption, and decision-making processes in modern life. Today, access to information, travel, communication, and working patterns are measured in seconds; this acceleration has triggered multidimensional problems such as the overconsumption of natural resources, loss of biodiversity, cultural homogenization, environmental pollution, climate change, and social alienation. The culture of speed weakens people's ties with nature, culture, and society while transforming cities into standardized, identityless spaces. As a reaction to this way of life, the Slow Food movement was launched in Rome in 1986 under the leadership of Carlo Petrini. Aiming to protect local cuisines, cultural diversity, and ecological balance, it rapidly expanded to 160 countries as a global civil initiative, advocating for a fair, clean, and sustainable production-consumption chain and encouraging societies to reconnect with local values. Its urban-scale reflection emerged in 1999 in Orvieto, Italy, with the Cittaslow (Slow City) movement.

Recognized by the snail symbol, Cittaslow seeks to reorganize cities around local identity, eco-friendly infrastructure, slow mobility, energy conservation, and community participation. Rather than rejecting technology, it promotes its smart use to preserve heritage and enhance quality of life. The movement outlines 72 criteria in areas such as environment, infrastructure, quality of urban life, agriculture and tourism, support for local tradespeople and artisans, hospitality, education, and social cohesion, while regularly auditing member cities to encourage continuous improvement.

In Turkey, the Cittaslow process began in 2009 with Seferihisar, which pioneered practices such as seed exchange festivals, revitalization of local markets, "slow food" initiatives, renewable energy use, and carbon reduction projects, thereby creating a model of local development. Subsequently, towns such as Akyaka, Gökçeada, Taraklı, Halfeti, and Vize joined, expanding the national network to 22 member cities. These towns developed an alternative vision against standardized urbanization, prioritizing local culture, ecological balance, sustainable tourism, and participatory planning.

This study employs a literature review of national and international sources on Slow Food and Cittaslow, along with a comparative evaluation of municipal practices in Turkish member cities. Observations and secondary sources focusing on the cases of Seferihisar and Gökçeada further illustrate the movement's contributions to ecological and social sustainability. The findings demonstrate that Cittaslow offers a sustainable paradigm against speed- and consumption-oriented urbanization, proving that economic growth is possible without environmental degradation, by supporting local production and social solidarity. Regular international audits conducted every four years highlight that the process is not limited to meeting initial criteria but requires continuous improvement and collective responsibility.

In conclusion, Cittaslow presents a long-term strategy for conserving natural resources, maintaining biodiversity, strengthening local economic resilience, and transmitting cultural heritage to future generations. In this regard, it serves not only as a model for small towns but also as a guiding framework for broader urban policies. The study reveals that Cittaslow strengthens a new lifestyle based on ecological and social sustainability, showing that an environmentally compatible, participatory, and human-centered development model is indeed possible for local governments

Keywords: cittaslow, slow city, slow food, sustainable urbanization, local development

Suriye Gc Krizinin Ardından Ortak Avrupa İltica Sistemindeki (CEAS) Gelişim Süreci

Evolution of the Common European Asylum System (CEAS) After the Syrian
Migration Crisis

Canan UZUNTAŞ
Marmara niversitesi,
cananuzuntas@marun.edu.tr

zet: Suriye i savaşının 2010'da başlamasıyla birlikte, Suriye gc krizi 2015 yılında düzensiz gcmen sayısındaki çarpıcı artışla giderek yoğunlaşmış ve AB kurumlarının hem AB gc politikasını hem de Ortak Avrupa İltica Sistemi'nin (OAİS/CEAS) işleyişini değiştirmeye yönelik büyük bir çabasıyla sonuçlanmıştır. Kriz, ye devletler arasındaki dayanışma ve yük paylaşımı kavramlarının sınırlılıklarını açıkça göstermiş ve kitlesel gc dönemlerinde mevcut mekanizmaların ne kadar kırılğan olduğuna dikkat çekmiştir. Literatür taramasına dayanarak, bu alışma Suriye mülteci krizi öncesinde ve sonrasında OAİS'te meydana gelen değişiklikleri analiz etmektedir. Çalışmanın çerçevesini üç ana tema oluşturmaktadır: İlk olarak, Dublin Sistemi'nin yapısal kusurları tespit edilmiş ve Suriye mülteci krizinin bu kusurları nasıl gün yüzüne çıkardığı analiz edilmiştir; ikinci olarak, AB'nin normatif ilkeleri ile ye devletlerin ulusal çıkarları arasındaki gerilim belirlenmiştir; ve son olarak da, AB kurumları ve ye devletlerin tutumlarındaki tutarlılık incelenmiş ve AB'nin Suriyeli ve Ukraynalı mültecilere yönelik politikaları arasındaki çatışma kısaca analiz edilmiştir. Bulgular, AB'nin iki farklı gc krizine verdiği tepkilerin, AB'nin bünyesinde barındırması beklenen normatif ilkelerden ziyade büyük lde siyasi tercihlerden ve toplumsal baskılardan etkilendiğini düşündürmektedir. Bu durum, ortak iltica ve gc için gcl bir hukuki çerçeveye sahip olunmasına rağmen, ye devletler arasında siyasi uzlaşının olmamasının, tek ve uyumlu bir iltica politikasının geliştirilmesi önünde önemli engeller teşkil ettiğini ortaya koymaktadır. Yeni Gc ve İltica Pakı'nın, Dublin Sistemi'ni ortadan kaldıracadı ve daha adil bir yük paylaşım sistemi kuracağı iddiasıyla nerilmesine rağmen, sınır güvenliğine ve geri gönderme prosedrlarına odaklanması, insancıl perspektife yeterince ağırlık verilmediğini göstermektedir. Sonuç olarak, OAİS'in Suriye gc krizi sonrasındaki evrimi, AB'nin gc yönetimiyle ilgili süregelen mücadelesini gözler önüne sermektedir: Uluslararası hukuk ve temel hakların yklediği insancıl grevler ile ye devletlerin siyasi ıkarları ve ulusal güvenlik kaygıları arasındaki atışma bunun en aık rneğidir.

Anahtar Kelimeler: OAİS, Suriye Mlteci Krizi, Dublin Sistemi, Avrupa Birliği

Abstract: Begin ning with the outbreak of the Syrian internal war in 2010, the Syrian migration crisis became more and more intense in 2015 with a dramatic increase in the number of irregular migrants, and it ended with a major effort by the EU institutions to change both EU migration policy and the functioning of the Common European Asylum System (CEAS). The crisis highlighted the limitations of the concepts of solidarity and burden-sharing among member states, drawing attention to the vulnerability of current mechanisms during periods of mass migration. Based on a review of the literature, this study analyzes the changes that took place in the CEAS both before and after the Syrian refugee crisis. Three main themes serve as the framework for the study: First of all, the Dublin System's structural flaws were detected, and how the Syrian refugee crisis brought them to light was analyzed; second, the tension between the EU's normative principles and the national interests of its member states were identified; and finally, coherence in the attitudes of the EU institutions and member states were examined and the conflict between the EU's policies toward Syrian and Ukrainian refugees were analyzed briefly. Since the EU's responses to two distinct migration crises seem to be largely influenced by political preferences and social pressures rather than by normative principles that the EU is supposed to embody in its body, the findings suggest that, despite having a strong legal framework for common asylum and migration, the absence of political agreement among member states poses significant barriers to the development of a single, cohesive asylum policy. Even though the New Pact on Migration and Asylum has been proposed with the claim that it will do away with the Dublin System and establish a more equitable burden-sharing system, its focus on border

security and repatriation procedures shows that the humanitarian perspective is still not given much weight. In conclusion, the evolution of CEAS in the wake of the Syrian migration crisis exemplifies the EU's ongoing struggle with migration management: the conflict between the humanitarian duties imposed by international law and fundamental rights and the political interests and national security concerns of its

Keywords: *CEAS, Syrian Refugee Crisis, Dublin System, European Union*

Öğretmenlerde Lider-Üye Etkileşimi ve Sessiz İstifa İlişkisi The Relationship Between Leader–Member Exchange and Quiet Quitting Among Teachers

Doç. Dr. Hüseyin AKAR

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilisli Muallim Rifat Eğitim Fakültesi,
huseyinakar@kilis.edu.tr

Özet: Sessiz istifa, ilk kez 2009 yılında bir ekonomist olan Mark Boldger tarafından bir ekonomi sempozyumunda kullanılmış olan bir kavramdır (Yıkılmaz, 2022). Boldger, sessiz istifayı, iş yerindeki örgütsel adaletsizliğe ve doyumсуuzluğa karşı bir tepki, bir protesto ve pasif bir direniş olarak ele almıştır (Arnet, 2022). Kavramın yaygın kullanımı, 2022 yılında COVID-19 pandemisi döneminde, kariyer koçu Bryan Creely ve TikTok kullanıcısı Zaid Khan'ın sosyal medyadaki paylaşımları ile gerçekleşmiştir (Newport, 2022; Roccograndi, 2024). Sessiz istifa, çalışanların iş tanımında belirtilen asgari görevleri yerine getirerek, ekstra çaba harcamadan işlerini sürdürdükleri bir davranış biçimidir (Galanis et al., 2023). Bu durum, çalışanın işten ayrılma isteği ve niyetini geliştirdiği, ancak memnuniyetsizliğini açıkça ifade etmek veya başka bir iş arayışına girmek yerine sessiz kalarak işten uzaklaşmayı tercih ettiği bir süreçtir (Formica & Sfodera, 2022). Sessiz istifa, her ne kadar işten ayrılmak anlamına gelmese de; çalışma ortamında daha az sorumluluk üstlenmek ve işi aksatmadan asgari düzeyde çaba göstermek, önceden gönüllü olarak yapılan ek işleri yerine getirmemek olarak tanımlanmaktadır (Yıldız & Özmenekşe, 2022). Sessiz istifanın, örgütler üzerindeki olası sonuçları arasında verimlilik düşüşü, devamsızlıkta artış, iş kalitesinde azalma, moralde düşüş gibi durumlar yer almaktadır (Yıldız, 2023). Bu davranış, örgütsel verimliliği olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, sessiz istifa davranışlarını azaltacak değişkenlerin belirlenmesi önemlidir. Özellikle, lider-üye etkileşimi çalışanların işlerine olan bağlılıklarını artırarak sessiz istifa davranışlarını azaltabilir. Bu nedenle, bu değişkenin sessiz istifa üzerindeki etkilerinin araştırılması, sessiz istifa ile mücadele açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda, araştırmanın amacı, lider-üye etkileşimi ile sessiz istifa arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada, ilişki desen kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Kilis il merkezindeki devlet okullarında görev yapan 350 öğretmen oluşturmaktadır. Ölçme araçları olarak lider-üye etkileşimi ölçeği, sessiz istifa ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Analizler SPSS ile gerçekleştirilmiştir. Bulgular, öğretmenlerin lider-üye etkileşimi ve sessiz istifa davranışlarına ilişkin algılarının orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Korelasyon analizleri, lider-üye etkileşimi ile sessiz istifa arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca yapılan regresyon analizinde, lider-üye etkileşimi öğretmenlerin sessiz istifa algısını negatif yönde anlamlı biçimde yordamakta ve varyansın %14'ünü açıklamaktadır. Araştırma, okul yöneticilerine etkili iletişim ve liderlik becerilerini geliştirmeyi, öğretmenlerin sessiz istifa davranışlarını azaltmaya yönelik uygulamalar geliştirmeyi önermektedir.

Anahtar Kelimeler: lider-üye etkileşimi, sessiz istifa, öğretmenler.

Abstract: Quiet quitting is a concept first used in 2009 by an economist, Mark Boldger, during an economic symposium (Yıkılmaz, 2022). Boldger considered quiet quitting as a reaction to organizational injustice and dissatisfaction in the workplace, interpreting it as a form of protest and passive resistance (Arnet, 2022). The widespread use of the concept occurred in 2022 during the COVID-19 pandemic, through social media posts by career coach Bryan Creely and TikTok user Zaid Khan (Newport, 2022; Roccograndi, 2024). Quiet quitting refers to a behavior in which employees perform only the minimum duties specified in their job descriptions and continue their work without exerting extra effort (Galanis et al., 2023). This situation occurs when employees develop a strong intention or desire to leave their job but choose to remain silent and disengage from work rather than expressing dissatisfaction or seeking alternative employment (Formica & Sfodera, 2022). Although quiet quitting does not mean leaving the job, it is defined as taking on fewer responsibilities in the workplace, exerting only minimal effort to fulfill tasks without disruption, and refraining from performing additional duties that were previously carried out voluntarily (Yıldız & Özmenekşe, 2022). The potential consequences of quiet quitting for organizations include decreased productivity, increased absenteeism, reduced work quality, and lower morale (Yıldız, 2023). Such behavior

can negatively impact organizational efficiency. Therefore, identifying variables that can reduce quiet quitting is crucial. In particular, leader–member exchange (LMX) may enhance employees' commitment to their work and reduce quiet quitting behaviors. Accordingly, examining the effects of LMX on quiet quitting is of significant importance in addressing this phenomenon.

The purpose of this study is to investigate the relationship between leader–member exchange and quiet quitting. A relational research design was employed. The study sample consisted of 350 teachers working in public schools in the city center of Kilis. Data were collected using the Leader–Member Exchange Scale, the Quiet Quitting Scale, and a personal information form. Analyses were conducted using SPSS. The findings indicated that teachers' perceptions of LMX and quiet quitting behaviors were at a moderate level. Correlation analyses revealed significant negative relationships between LMX and quiet quitting. Furthermore, regression analysis showed that LMX significantly and negatively predicted teachers' perceptions of quiet quitting, explaining 14% of the variance. The study provides practical recommendations for school administrators, including enhancing effective communication and leadership skills, as well as implementing practices to reduce teachers' quiet quitting behaviors.

Keywords: leader–member exchange, quiet quitting, teachers.

Öğretmenlerde İş Yaşam Kalitesi: Güçlendirici Liderliğin Rolü Quality of Work Life Among Teachers: The Role of Empowering Leadership

Doç. Dr. Hüseyin AKAR

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilisli Muallim Rifat Eğitim Fakültesi
huseyinakar@kilis.edu.tr

Özet: İş yaşam kalitesi kavramı, çok boyutlu ve geniş kapsamlıdır. Bu nedenle herkesin uzlaştığı ortak bir tanımını yapmak zordur (Danna & Griffin, 1999). Warr'a (1987) göre iş yaşam kalitesi çalışma ortamını stresten arındırmaktır. Lokanadha ve Mohan'a (2010) göre kurumun kendi çalışanlarının psikolojik ve bedensel iyi olma halini destekleme derecesidir. Preffer'e (2004) göre eğitim ve terfi yoluyla çalışanların performansını arttırmadır. Lau, Wong, Chan ve Law'a (2001) göre çalışanlara güvenli bir iş ortamı, ödül ve kariyer gelişimi fırsatı sağlamadır. Huzzard (2003) iş yaşam kalitesi kavramını, çalışma ortamının demokratikleştirilmesi, çalışma şartlarının iyileştirilmesi, çalışanların korunması ve işin insancillaştırılması olarak tanımlamaktadır. İş yaşam kalitesi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, iş yaşam kalitesinin kurumsal kimliğin oluşumu, çalışan performansı, iş doyumu ve işten ayrılma kararı üzerinde etkili olduğu görülmektedir (Kheirandish, 2009; Waitayangkook, 2003). Bu bağlamda, eğitim örgütlerinin başarılı olması ve bunu sürdürebilmesi yalnızca maddi kaynaklara değil, insan kaynağını verimli şekilde yönetebilme becerisine bağlıdır. İş yaşam kalitesinin istenen düzeyde olmaması, kişisel ve kurumsal düzeyde telafisi mümkün olmayan birçok sorunun ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu nedenle, iş yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyecek değişkenlerin belirlenmesi önemlidir. İş yaşam kalitesini etkileyen birçok bireysel ve kurumsal faktör bulunmaktadır. Özellikle çalışanların yöneticilerle ilişkileri ve algıladıkları destek düzeyi, iş yaşam kalitesinin belirlenmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu durum, güçlendirici liderlik kavramını ön plana çıkarmaktadır. Bu nedenle, bu araştırma, güçlendirici liderlik ile iş yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, ilişkisel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Kilis ilindeki kamu okullarında görev yapan 319 öğretmeni kapsamaktadır. Veri toplama araçları olarak güçlendirici liderlik ve iş yaşam kalitesi ölçekleri ile kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Analizler SPSS paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları, öğretmenlerin güçlendirici liderlik ve iş yaşam kalitesi algılarının yüksek olduğunu göstermiştir. Değişkenler arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Ayrıca, yapılan regresyon analizinde güçlendirici liderliğin öğretmenlerin iş yaşam kalitesi algısını anlamlı şekilde yordadığı ve varyansın %23'ünü açıkladığı görülmüştür. Araştırmada, okul yöneticilerine öğretmenlere yetki ve sorumluluk verme, karar alma süreçlerine katılma ve gelişim fırsatları sunarak güçlendirici liderlik davranışlarını yaygınlaştırma gibi öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: iş yaşam kalitesi, güçlendirici liderlik, öğretmen

Abstract: The concept of quality of work life is multidimensional and broad in scope; therefore, it is difficult to provide a universally agreed-upon definition (Danna & Griffin, 1999). According to Warr (1987), quality of work life refers to creating a work environment free from stress. Lokanadha and Mohan (2010) define it as the extent to which an organization supports the psychological and physical well-being of its employees. Pfeffer (2004) considers it as enhancing employees' performance through training and promotion. Lau, Wong, Chan, and Law (2001) define it as providing employees with a safe work environment, rewards, and opportunities for career development. Huzzard (2003) describes quality of work life as the democratization of the work environment, the improvement of working conditions, the protection of employees, and the humanization of work. Studies on QWL indicate that it affects the formation of corporate identity, employee performance, job satisfaction, and turnover decisions (Kheirandish, 2009; Waitayangkook, 2003). In this context, the success and sustainability of educational organizations depend not only on material resources but also on the ability to manage human resources efficiently. The inadequacy of QWL may lead to numerous irreparable problems at both individual and organizational levels. Therefore, it is crucial to identify variables that positively influence QWL. Several individual and organizational factors affect QWL. In particular, employees' relationships with their supervisors and the level of perceived support play a significant role in determining QWL. This highlights the importance of the concept of empowering

leadership. Accordingly, this study aims to examine the relationship between empowering leadership and teachers' quality of work life. The study was conducted using a relational research design and involved 319 teachers working in public schools in Kilis during the 2024–2025 academic year. Data were collected using the Empowering Leadership Scale, the Quality of Work Life Scale, and a personal information form. Analyses were performed using the SPSS software package. The results indicated that teachers' perceptions of empowering leadership and QWL were high. Moderate positive and significant correlations were found among the variables. Furthermore, regression analysis showed that empowering leadership significantly predicted teachers' perceptions of QWL, explaining 23% of the variance. The study provides practical recommendations for school administrators, including promoting empowering leadership behaviors by granting authority and responsibility to teachers, involving them in decision-making processes, and offering professional development opportunities.

Keywords: *quality of work life, empowering leadership, teacher*

Algoritmaların Öz-Anlatısı: Dijital Toplumda Özgür İrade ve Çoğulculuk

The Self-Narrative of Algorithms: Free Will and Pluralism in the Digital Society

Cansu KAYMAL¹, Prof. Dr. Âdem ÇAYLAK²

¹Kocaeli Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, kaymal.cansu@gmail.com

²Kocaeli Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, ademcaylak@gmail.com

Özet: Bu çalışma, dijital toplumda bireylerin siyasal tercihlerini etkileyen görünmez mekanizmaları, bu mekanizmaların parçası olan yapay zekâ sistemlerine doğrudan sorular yönelterek incelemektedir. Klasik propaganda ve medya manipülasyonu genellikle dışarıdan gözlemlenmiş ve etkileri dolaylı yollarla tartışılmıştır. Oysa bu araştırmada yöntem tersine çevrilmiştir: Algoritmik sistemlerin insanları nasıl yönlendirdiği hakkındaki sorular doğrudan bu sistemlerin kendisine yöneltilmiştir. Böylece, filin faili konumunda olan yapay zekâ modellerinin, kendi rollerine dair nasıl bir öz-anlatı geliştirdiği ve kendilerini bir tehdit ya da fırsat olarak mı gördükleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın temel sorunsalı şudur: Dijital toplumda çoğulculuğu ve özgür iradeyi etkileyen algoritmik süreçler, kendi üreticisi olan yapay zekâların “öz algısında” nasıl yer almaktadır? Yapay zekâ sistemleri, kendi varlıklarını demokrasi ve çoğulculuk açısından bir tehdit mi, yoksa bir sigorta mı olarak sunmaktadır? Bu sorunsal hem kamusal alanın geleceği hem de bireysel özgürlüklerin sürdürülebilirliği bakımından kritik önemdedir.

Örnekleme, dünya çapında en yaygın kullanılan ve farklı teknik-kültürel altyapılara sahip beş yapay zekâ modelinden oluşmaktadır: ChatGPT (ABD menşeli), Claude (ABD menşeli, etik odaklı), Gemini (Google/DeepMind, popüler ve küresel), DeepSeek (Çin menşeli) ve Mixtral (Avrupa merkezli açık kaynak). Bu modeller hem geliştirilme kültürleri hem de ticari-politik bağlamı itibarıyla birbirinden farklıdır. Çalışmanın amacı, bu çeşitliliğin yanıt içeriklerine nasıl yansıdığını ortaya çıkarmaktır.

Yöntem olarak, dijital toplum ve özgür irade ekseninde formüle edilmiş on soru hazırlanmış ve her modele aynı talimatlar eşliğinde yöneltilmiştir. Soruların içeriği, algoritmik yönlendirme ile klasik propaganda arasındaki fark, algoritmaların çoğulculuğa etkisi, kamusal alanın dönüşümü, yapay zekâ destekli haber üretimi ve modellerin kendilerini tehdit veya fırsat olarak görüp görmedikleri gibi konuları kapsamaktadır. Bu cevaplar, uzunluk veya üsluptan çok içerik ve argüman yapısı açısından karşılaştırılmıştır. Analiz, üç ana kavram etrafında yapılandırılmıştır: “özgür irade” (bireysel seçimlerin algısı), “çoğulculuk” (farklı görüşlerin dolaşımı) ve “öz-algı” (modelin kendini nasıl konumlandığı). Her cevap, bu üç kavramın ne ölçüde işlendiğine ve nasıl bir çerçevede ele alındığına göre kodlanmıştır. Ayrıca modellerin kullandığı gerekçe çeşitliliği, karşı-argüman üretme kapasitesi ve somut çözüm önerileri de değerlendirilmiştir.

Ön bulgular, tüm modellerin dijital toplumda görünmez yönlendirme ve özgür irade zayıflaması sorununu kabul ettiğini; ancak bu süreci tehdit mi, fırsat mı olarak gördükleri konusunda ayrıştıklarını göstermektedir. Bazı modeller kendilerini demokratik çoğulculuğu destekleyici bir araç olarak sunarken, bazıları etik riskleri vurgulamakta, bazıları ise nötr bir konum almaktadır. Bu durum, yapay zekâların sadece bilgi sağlayan araçlar olmadığını, aynı zamanda kendi varlıklarını normatif bir çerçevede meşrulaştırmaya çalışan söylem üreticileri olduklarını göstermektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma dijital toplumun görünmez güçlerini tartışırken, bu güçlerin öznesi olan yapay zekâların kendi konumlarına dair geliştirdikleri anlatıları da analiz etmektedir. Bu yaklaşım, belirsizlikler çağında hem bilginin hem de bilginin üreticisi olan sistemlerin çoğulculuk ve özgür irade açısından nasıl bir rol oynadığını anlamak için yeni bir yöntem önermektedir.

Anahtar Kelimeler: özgür irade, çoğulculuk, kamusal alan, yapay zekâ.

Abstract: *This study examines the invisible mechanisms that affect individuals' political preferences in the digital society by directing questions directly to the artificial intelligence systems that are part of these mechanisms. Classical propaganda and media manipulation have generally been observed from the outside and their effects have been discussed indirectly. In this research, however, the method has been reversed: questions about how algorithmic systems guide people have been directed to the systems themselves. Thus, it has been attempted to reveal how artificial intelligence models, which are in the position of the perpetrator of the act, develop a self-narrative about their own roles and whether they see themselves as a threat or as an opportunity.*

The main research problem of the study is as follows: How are algorithmic processes that affect pluralism and free will in digital society placed within the "self-perception" of artificial intelligences that are their own producers? Do artificial intelligence systems present their existence as a threat to democracy and pluralism, or as a safeguard? This problematic is of critical importance both for the future of the public sphere and for the sustainability of individual freedoms.

The sample consists of five artificial intelligence models that are among the most widely used worldwide and have different technical-cultural infrastructures: ChatGPT (US-based), Claude (US-based, ethics-oriented), Gemini (Google/DeepMind, popular and global), DeepSeek (China-based), and Mixtral (Europe-based open source). These models differ both in their development cultures and in their commercial-political contexts. The aim of the study is to reveal how this diversity is reflected in the content of their responses.

As a method, ten questions formulated on the axis of digital society and free will were prepared and directed to each model with the same instructions. The content of the questions covers issues such as the difference between algorithmic guidance and classical propaganda, the effect of algorithms on pluralism, the transformation of the public sphere, AI-supported news production, and whether the models see themselves as a threat or as an opportunity. These responses were compared not in terms of length or style, but in terms of content and argument structure. The analysis was structured around three main concepts: "free will" (the perception of individual choices), "pluralism" (the circulation of different views), and "self-perception" (how the model positions itself). Each response was coded according to the extent to which these three concepts were addressed and in what framework they were treated. In addition, the diversity of reasons used by the models, their capacity to produce counter-arguments, and their concrete solution proposals were also evaluated.

Preliminary findings show that all models accept the problem of invisible guidance and the weakening of free will in digital society; however, they diverge on whether they see this process as a threat or as an opportunity. Some models present themselves as tools supporting democratic pluralism, some emphasize ethical risks, and some adopt a neutral position. This situation shows that artificial intelligences are not only tools that provide information, but also discourse producers that try to legitimize their own existence within a normative framework.

In conclusion, this study discusses the invisible powers of digital society while also analyzing the narratives developed by artificial intelligences, which are the subjects of these powers, about their own positions. This approach proposes a new method for understanding the role of both knowledge and the systems that produce knowledge in terms of pluralism and free will in the age of uncertainties.

Keywords: *free will, pluralism, public sphere, artificial intelligence.*

Sürdürülebilir ve Dirençli Tedarik Zinciri Tasarımı: Bibliyometrik Bir Analiz

Sustainable and Resilient Supply Chain Design: A Bibliometric Analysis

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan EĞİLMEZ

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Dış Ticaret ve Pazarlama Bölümü
gokhan.egilmez@ibu.edu.tr

Özet: Tedarik zincirleri, ulusal ekonomilerin kalkınmasında ve küresel ticaretin gelişiminde kritik bir rol üstlenmektedir. Ancak iklim krizi, ekonomik yaptırımlar ve küresel ölçekte yaşanan krizler, tedarik zincirlerini daha dirençli ve çevresel açıdan daha sorumlu bir yapıya evrilmeye zorlamaktadır. Bu nedenle sürdürülebilir ve dirençli tedarik zincirlerinin tasarımı, son yıllarda akademik araştırmaların odak noktası haline gelmiştir. Bu çalışma, bibliyometrik analiz yöntemiyle “sürdürülebilir”, “dirençli” ve “tedarik zinciri” anahtar kelimeleri kapsamında gerçekleştirilen bilimsel araştırmaları kapsamlı biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma verileri, 2015–2025 yılları arasında Web of Science veri tabanında yayımlanan 794 makaleden elde edilmiştir. Verilerin analizi Excel ve VOSviewer yazılımları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bulgular, sürdürülebilir ve dirençli tedarik zinciri konusunun özellikle pandemi sonrasında önem kazandığını ve 2025 yılında 228 yayımla alanda öne çıkan bir araştırma eğilimi haline geldiğini göstermektedir. Alanın en üretken yazarları arasında Kumar, A., Luthra, S., Nayeri, S. ve Kazancoglu, Y. yer almakta; en fazla atıf alan yazar ise Ivanov, D. olarak öne çıkmaktadır. Yayın üretiminde Hindistan ilk sırada bulunurken, atıf sayısında ABD lider konumdadır. Türkiye 32 yayın ile 12. sırada, Yaşar Üniversitesi ise kurum bazında 9. sırada yer almıştır. En yoğun uluslararası iş birliği İngiltere tarafından gerçekleştirilmiş, en fazla yayın üreten kurum ise Tahran Üniversitesi olmuştur. Anahtar kelime analizinde “sürdürülebilirlik” kavramı ön plana çıkarken, sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında “Sorumlu Tüketim ve Üretim” en çok çalışılan konu olarak belirlenmiştir. Çalışmanın bulguları, sürdürülebilir ve dirençli tedarik zinciri alanındaki araştırma eğilimlerinin anlaşılmasına, mevcut literatürdeki boşlukların tespit edilmesine ve gelecekteki çalışmalar için yol gösterici öneriler sunulmasına katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: tedarik zinciri, sürdürülebilirlik, dirençlilik, bibliyometrik analiz

Abstract: Supply chains play a critical role in the development of national economies and the advancement of global trade. However, the climate crisis, economic sanctions, and global-scale crises are compelling supply chains to evolve into more resilient and environmentally responsible structures. Consequently, the design of sustainable and resilient supply chains has become a focal point of academic research in recent years. This study aims to comprehensively examine scientific research conducted within the scope of the keywords "sustainable," "resilient," and "supply chain" using the bibliometric analysis method. Research data were obtained from 794 articles published in the Web of Science database between 2015 and 2025. Data analysis was carried out using Excel and VOSviewer software. The findings indicate that the topic of sustainable and resilient supply chains has gained particular importance, especially after the pandemic, and has become a prominent research trend in the field with 228 publications in 2025. Among the most productive authors in the field are Kumar, A., Luthra, S., Nayeri, S., and Kazancoglu, Y., while the author with the highest number of citations is Ivanov, D. India ranks first in publication output, whereas the United States leads in citation count. Turkey holds the 12th position with 32 publications, and Yaşar University ranks 9th among institutions. The most intensive international collaboration was carried out by the United Kingdom, while the institution with the highest number of publications was the University of Tehran. In the keyword analysis, the concept of 'sustainability' stood out, and among the sustainable development goals, 'Responsible Consumption and Production' was identified as the most studied topic. The findings of the study contribute to understanding research trends in the field of sustainable and resilient supply chains, identifying gaps in the existing literature, and providing guiding recommendations for future studies..

Keywords: supply chain, sustainability, resilience, bibliometric analysis

E-Ticaret Lojistiğinde İnovatif Yaklaşımlar: Sektörel Bir Literatür İncelemesi

Innovative Approaches in E-Commerce Logistics: A Sectoral Literature Review

Dr. Öğretim Üyesi Gökhan EĞİLMEZ

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Dış Ticaret ve Pazarlama Bölümü
gokhan.egilmez@ibu.edu.tr

Özet: E-ticaret lojistiği, elektronik ticaretin hızla gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan ve lojistik süreçlerin dijital platformlarla entegrasyonunu zorunlu kılan bir alandır. Hız ve maliyet baskısı altında şekillenen bu alan, ulusal ekonomiler açısından stratejik bir rekabet unsuru haline gelmiştir. Lojistik süreçlerde çevik, esnek ve dirençli bir yapı oluşturabilmek ve müşteri beklentilerini eksiksiz karşılayabilmek, yenilikçi ve teknoloji odaklı çözümlerin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, e-ticaret lojistiğinde hizmet kalitesini artırmaya ve müşteri beklentilerini karşılamaya yönelik geliştirilen inovatif uygulamaları ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında, öncü lojistik işletmelerinin web siteleri, sektörel raporlar, dergiler ve ilgili akademik yayınlar literatür taraması yöntemiyle incelenmiştir. Bulgular, e-ticaret lojistiğinde inovatif çözümlerin beş temel tema altında toplandığını göstermektedir: (i) dijitalleşme ve akıllı teknolojiler, (ii) yeşil lojistik ve karbonsuzlaşma stratejileri, (iii) müşteri deneyimi odaklı yenilikler, (iv) döngüsel ekonomi ve sürdürülebilir ambalaj uygulamaları ve (v) rota optimizasyonu ile Ar-Ge/inovasyon yatırımları. Elde edilen sonuçlar, söz konusu teknolojilerin ve sürdürülebilirlik odaklı uygulamaların lojistik işletmelerine maliyetleri azaltma, operasyonel süreçleri hızlandırma, teslimat doğruluğunu artırma ve müşteri memnuniyetini güçlendirme gibi stratejik katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, dijital dönüşüm sürecinde olan işletmelere yatırım önceliklerinin belirlenmesi konusunda yol gösterici nitelik taşımakta; aynı zamanda akademik literatür açısından e-ticaret lojistiğinde inovatif çözümlerin işletme performansı, kârlılık ve sürdürülebilirlik üzerindeki etkilerinin gelecekteki araştırmalar için verimli bir inceleme alanı sunduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: lojistik, e-ticaret lojistiği, dijital dönüşüm, inovasyon, yeşil lojistik

Abstract: E-commerce logistics is a field that has emerged with the rapid development of electronic commerce and necessitates the integration of logistics processes with digital platforms. Shaped under the pressure of speed and cost, this area has become a strategic competitive element for national economies. Establishing an agile, flexible, and resilient structure in logistics processes and fully meeting customer expectations requires the implementation of innovative and technology-oriented solutions. The aim of this study is to reveal innovative practices developed to improve service quality and meet customer expectations in e-commerce logistics. Within the scope of the research, the websites of leading logistics companies, sectoral reports, journals, and relevant academic publications were examined using the literature review method. The findings indicate that innovative solutions in e-commerce logistics are grouped under five main themes: (i) digitalization and smart technologies, (ii) green logistics and decarbonization strategies, (iii) customer experience-oriented innovations, (iv) circular economy and sustainable packaging practices, and (v) route optimization along with R&D/innovation investments. The obtained results reveal that the aforementioned technologies and sustainability-focused practices provide strategic contributions to logistics enterprises, such as reducing costs, accelerating operational processes, enhancing delivery accuracy, and strengthening customer satisfaction. The study provides guidance for businesses undergoing the digital transformation process in determining their investment priorities; it also indicates that, from the perspective of academic literature, innovative solutions in e-commerce logistics offer a productive area for future research on their effects on business performance, profitability, and sustainability.

Keywords: logistics, e-commerce logistics, digital transformation, innovation, green logistics

Katılımcı Demokrasi Perspektifinden Kent Konseylerinin Yerel Yönetişimdeki Rolü: Bursa Kent Konseyi Örneği

The Role of City Councils in Local Governance from a Participatory Democracy Perspective: The Case of Bursa City Council

Dr. Öğr. Üyesi Güven Deniz
Yozgat Bozok Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
guven.deniz@bozok.edu.tr

Özet: Bu çalışma, Türkiye’de yerel düzeyde demokratik yönetişimin kurumsallaşması sürecinde önemli bir araç olarak kabul edilen kent konseylerini, katılımcı demokrasi perspektifiyle ele almakta ve Bursa Kent Konseyi örneği üzerinden kapsamlı bir değerlendirme sunmaktadır. Modern kamu yönetimi anlayışında temsili demokrasinin sınırlarının belirginleşmesiyle birlikte, yurttaşların karar alma süreçlerine daha doğrudan katılımını öngören yeni yönetim modelleri önem kazanmıştır. Bu çerçevede katılımcı demokrasi, bireylerin yalnızca seçimler yoluyla değil, yönetsel süreçlerin her aşamasında aktif rol üstlenmesini esas alan bir anlayışı ifade etmektedir. Kent konseyleri, bu anlayışın yerel düzeydeki en önemli uygulama araçlarından biridir. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesi ile yasal bir statüye kavuşan ve Kent Konseyi Yönetmeliği ile kurumsal çerçevesi çizilen konseyler, yerel yönetimler ile yurttaşlar arasında köprü işlevi görmektedir. Amaç, yerel halkın, sivil toplum kuruluşlarının, meslek odalarının ve kamu kurumlarının bir araya gelerek kente ilişkin ortak politikalar geliştirmesini ve karar süreçlerine katkı sunmasını sağlamaktır. Bu çalışmada, kent konseylerinin katılımcı demokrasiye katkısı, kurumsal işlevleri ve karşılaştıkları zorluklar Bursa Kent Konseyi örneği üzerinden analiz edilmiştir. Çalışma betimsel analiz yöntemiyle yürütülmüş; konseyin faaliyet raporları, meclis yapıları, çalışma grupları ve karar süreçleri incelenmiştir. Bulgular, Bursa Kent Konseyi’nin gençlik, kadın, engelli, çocuk, emekli ve göçmen meclisleri aracılığıyla geniş bir toplumsal katılım zemini oluşturduğunu; yerel gündem belirleme ve sorun çözme süreçlerinde aktif rol üstlendiğini göstermektedir. Bununla birlikte, kararların tavsiye niteliğinde olması, finansal kaynak eksikliği ve bazı grupların katılım düzeyinin sınırlı kalması, etkinliği azaltan unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Buna rağmen Bursa örneği, yerel düzeyde katılım kültürünün yerleşmesi, yurttaşların yönetime dahil olması ve demokratik farkındalığın artması açısından önemli bir başarı göstermektedir. Sonuç olarak, kent konseyleri yerel demokrasinin güçlenmesi için vazgeçilmez mekanizmalardır; ancak sürdürülebilir bir katılım için yasal altyapının güçlendirilmesi ve toplumsal farkındalığın artırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Katılımcı Demokrasi, Yerel Yönetişim, Kent Konseyleri, Bursa Kent Konseyi, Yurttaş Katılımı

Abstract: This study examines city councils, which are considered an important tool in the process of institutionalising democratic governance at the local level in Turkey, from the perspective of participatory democracy and provides a comprehensive assessment based on the example of the Bursa City Council. With the boundaries of representative democracy becoming more apparent in modern public administration, new governance models that envisage more direct citizen participation in decision-making processes have gained importance. In this context, participatory democracy refers to an approach that emphasises individuals taking an active role in every stage of administrative processes, not just through elections. City councils are one of the most important tools for implementing this approach at the local level. Granted legal status by Article 76 of the Municipalities Law No. 5393 and institutionally framed by the City Council Regulation, these councils serve as a bridge between local governments and citizens. The aim is to bring together the local community, civil society organisations, professional associations and public institutions to develop common policies for the city and contribute to decision-making processes. This study analyses the contribution of city councils to participatory democracy, their institutional functions, and the challenges they face, using the example of the Bursa City Council. The study was conducted using descriptive analysis methods; the council’s activity reports, assembly structures, working groups, and decision-making processes were examined. The findings show that the Bursa City Council has created a broad platform for social participation through its youth, women’s, disabled persons’, children’s, retirees’ and migrants’ assemblies, and that it plays an active role in setting the local agenda and problem-solving processes. However, the advisory nature of decisions, lack of financial resources, and limited participation levels of

some groups stand out as factors reducing its effectiveness. Nevertheless, the Bursa example demonstrates significant success in terms of establishing a culture of participation at the local level, involving citizens in governance, and increasing democratic awareness. In conclusion, city councils are indispensable mechanisms for strengthening local democracy; however, strengthening the legal infrastructure and raising social awareness are necessary for sustainable participation.

Keywords: *Participatory Democracy, Local Governance, City Councils, Bursa City Council, Citizen Participation*

Beta Katsayısı Tahmininde Sağlam Regresyon Yaklaşımları

Robust Regression Methods for Estimating the Beta Coefficient

Dr. Öğr. Üyesi Hilmi KARAALIOĞLU

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
hilmi.karaalioglu@alanya.edu.tr

Özet: Beta katsayısı, finansal piyasalarda bir varlığın sistematik riskini ölçmek için yaygın olarak kullanılan bir parametredir. Beta, genellikle Sermaye Varlıkları Fiyatlandırma Modeli (Capital Asset Pricing Model, CAPM) kapsamında, bir hisse senedi getirisi ile piyasa portföyü getirisi arasındaki doğrusal ilişkiyi ifade eder. Bu ilişki çoğunlukla En Küçük Kareler (EKK veya OLS) yöntemi ile kestirilmektedir. OLS yöntemi normallik ve sabit varyans gibi klasik varsayımlar altında etkin olsa da finansal getirilerin dağılımlarının "kuyrukları kalın" (aşırı uç değer olasılığı yüksek) olabildiği uzun zamandır bilinmektedir (örn. Mandelbrot, 1963; Fama, 1965). Aşırı uç gözlemler, beta katsayısı tahminlerini önemli ölçüde çarpıtabilir ve bu durum özellikle finansal kriz dönemlerinde veya ani piyasa şoklarında belirgin hale gelir. Beta tahminlerindeki bu çarpılmalar, varlık riskinin yanlış değerlendirilmesine yol açarak yatırım kararlarını olumsuz etkileyebilir. Nitekim, klasik OLS yöntemiyle hesaplanan betaların, sağlam (robust) regresyon teknikleriyle hesaplanana kıyasla belirli durumlarda önemli farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Örneğin, Borsa İstanbul üzerine yapılan bir çalışmada, şirketlerin yaklaşık %24'ünde sağlam regresyon (ör. En Küçük Medyan Kareler, LMS) ile elde edilen beta değerlerinin, OLS ile elde edilenlere göre %10'dan fazla farklılık gösterdiği bulunmuştur (Karacan, 2015). Bu farklılıkların bazı durumlarda daha da büyük olduğu (%20'yi aşan sapmalar) ve hatta bazı hisse senetleri için OLS betasının 1'in üzerinde (piyasadan daha volatil), sağlam betanın ise 1'in altında (piyasadan daha az volatil) çıkabildiği görülmüştür. Böyle durumlarda, hangi sonuca güvenileceği belirsiz hale gelmekte ve risk değerlendirmesi ciddi ölçüde değişebilmektedir. Bu bölümde, beta katsayısının sağlam yöntemlerle tahmin edilmesine yönelik kapsamlı bir inceleme sunulmaktadır. İlk olarak beta kavramı ve CAPM çerçevesindeki önemi tartışılmakta, ardından OLS yönteminin varsayımları ve beta tahminindeki sınırlılıkları ele alınmaktadır. Daha sonra, aykırı değerlere duyarlı olmayan çeşitli sağlam regresyon yaklaşımları (ör. LAD, LMS, M-estimatörler, LTS gibi) detaylandırılarak, bu tekniklerin beta tahmininde nasıl uygulandığı açıklanmaktadır. Örnek uygulamalar ve literatür bulguları ışığında, sağlam yöntemlerin özellikle getiri dağılımları normalden sapma gösteren durumlarda beta kestirimine sağladığı avantajlar vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, finans literatüründeki mevcut çalışmalar ve verilen örnekler, beta risk ölçümünde sağlam regresyon yaklaşımlarının klasik yöntemlere kıyasla daha güvenilir ve tutarlı sonuçlar üretebildiğini göstermektedir. Bu bağlamda, yatırımcılar ve finansal analistler, sistematik riski değerlendirirken ve modellerini oluştururken bu sağlam yöntemleri dikkate almalıdır. Bu bölüm, konuya ilişkin derinlemesine bir tartışma sunarken, ilgili literatüre de dayanarak gelecekteki çalışma ve uygulamalar için öneriler geliştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: beta katsayısı, en küçük kareler, sağlam regresyon, sistematik risk, finansal risk

Abstract: The beta coefficient is a widely used parameter in financial markets to measure the systematic risk of an asset. Beta is commonly estimated within the framework of the Capital Asset Pricing Model (CAPM), representing the linear relationship between a stock's return and the market portfolio return. While the Ordinary Least Squares (OLS) method is typically employed for this estimation and is efficient under classical assumptions such as normality and homoscedasticity, it has long been recognized that financial return distributions often exhibit "fat tails" (high probability of extreme values) (e.g., Mandelbrot, 1963; Fama, 1965). Extreme observations can significantly distort beta estimates, particularly during financial crises or sudden market shocks. Such distortions may lead to a misassessment of asset risk, thereby adversely affecting investment decisions. Indeed, it has been found that betas calculated via classical OLS differ substantially from those estimated through robust regression techniques in certain cases. For example, in a study on the Borsa İstanbul, approximately 24% of companies showed more than a 10% difference between beta values obtained through robust regression (e.g., Least Median of Squares, LMS) and those derived via OLS (Karacan, 2015). In some cases, these discrepancies exceeded 20%, and

for certain stocks, the OLS beta suggested values above 1 (more volatile than the market), whereas the robust beta indicated values below 1 (less volatile than the market). Such divergences raise uncertainty as to which results should be trusted, with profound implications for risk assessment. This chapter provides a comprehensive examination of beta estimation using robust methods. It first discusses the concept of beta and its significance within CAPM, followed by an analysis of OLS assumptions and its limitations in estimating beta. Subsequently, various robust regression approaches (e.g., LAD, LMS, M-estimators, LTS) that are less sensitive to outliers are elaborated upon, with explanations of how these techniques are applied to beta estimation. Drawing on empirical applications and findings from the literature, the advantages of robust methods in cases where return distributions deviate from normality are emphasized. Ultimately, existing studies and illustrative examples demonstrate that robust regression approaches yield more reliable and consistent results compared to classical methods in measuring systematic risk. Accordingly, investors and financial analysts should consider these robust techniques when evaluating systematic risk and developing models. This chapter offers an in-depth discussion of the topic while also developing suggestions for future research and practical applications based on the relevant literature.

Keywords: *beta coefficient, ordinary least squares, robust regression, systematic risk, financial risk.*

İklim Politikalarının Sosyal Psikolojisi: Türkiye'nin İlk İklim Kanunu'na Yönelik Çevrim İçi Tepkilerin Tematik Analizi

The Social Psychology of Climate Policy: A Thematic Analysis of Online Reactions to Türkiye's First Climate Law

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KARASU

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü
karasumehmet@yyu.edu.tr

Özet: Türkiye'nin ilk İklim Kanunu 2 Temmuz 2025 tarihinde kabul edilmiştir. Bu kanun, temel olarak yeşil büyüme vizyonu ve net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda sera gazı azaltımı, iklim değişikliğine uyum faaliyetleri, planlama ve uygulama araçları ile bunlara ilişkin yasal ve kurumsal çerçeveyi düzenlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, Türkiye'de iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında kabul edilen ilk İklim Kanunu'na yönelik çevrim içi tepkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel odağı, X platformu kullanıcılarının yasaya ilişkin algı ve değerlendirmelerini keşfetmektir. Bu kapsamda, T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yapılan iki paylaşım (3 Temmuz 2025), Bakan'ın kişisel hesabından yapılan bir paylaşım (3 Temmuz 2025) ve Cumhurbaşkanı'nın paylaşımı (9 Temmuz 2025) olmak üzere, toplam dört paylaşım ilk iki günde gelen yanıtlar tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma süreci iki aşamalı bir analiz tasarımıyla yürütülmüştür. İlk aşamada, her bir paylaşım farklı odalarda olduğu için ayrı ayrı tematik analize tabi tutulmuştur. Bu süreçte sistematik bir tematik analiz yaklaşımı izlenmiş; defalarca okunan veriler yinelemeli olarak kodlanmış, ardından benzerlik ve farklılıklar temelinde alt temalar oluşturulmuş ve sonrasında daha kapsayıcı temalar altında bütünleştirilmiştir. İkinci aşamada ise dört paylaşımın analizinden elde edilen temalar karşılaştırmalı biçimde ele alınarak daha üst düzey ortak temalar sentezlenmiştir. Kodlama süreci MAXQDA programı aracılığıyla yinelemeli biçimde yürütülmüş ve bulgular bağımsız iki araştırmacının değerlendirmelerine sunulmuştur. Sonuçlar üç ana tema etrafında bütünleştirilmiştir. İlk olarak, Ulusal Egemenlik, Güven Bunalımı ve Değer Temelli İtirazlar teması, kullanıcıların yasayı dış baskı ve demokratik meşruiyet eksikliği çerçevesinde değerlendirdiklerini göstermektedir. Bu tema, kullanıcıların yasa karşısındaki tutumlarını grup kimliği ve aidiyet algıları üzerinden şekillendirdiğine işaret etmektedir. İkinci olarak, Ekonomik Endişeler, Çifte Standart ve Adalet Dinamikleri teması, kanunun tarım, hayvancılık, mülkiyet hakları ve adil yük paylaşımı üzerindeki olası etkilerine ilişkin endişeleri yansıtmaktadır. Kullanıcılar, yasa uygulamalarının adalet ve eşitlik boyutunu da sorgulayarak, toplumsal kabul ve hak temelli değerlendirmelerde bulunmaktadır. Son olarak, Duygusal (Alay, Ret ve Sorgulama) ve İletişimsel Dinamikler teması, paylaşımların tonunu, duygusal yoğunluğunu ve bilgi ihtiyacını yansıtarak, kullanıcıların yasaya yönelik tepkilerinde hem duygusal hem de rasyonel boyutların bir arada işlediğini göstermektedir. Duygusal tepkiler ve bilgi arayışı, toplumsal anlamlandırma süreçlerini ve sosyal etkileşim dinamiklerini ortaya koyarak sosyal psikolojik boyutun önemini göstermektedir. Genel olarak bulgular, İklim Kanunu etrafındaki sosyal medya söyleminin, yasa metninde öne çıkan çevresel ve teknik düzenlemelerden ziyade, ulusal kimlik, kurumsal güven, adalet algısı, duygusal ve bilişsel tepkiler çerçevesinde şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, iklim kanununun toplumsal düzeyde salt bir çevre politikası olarak değil, daha geniş bir sosyo-politik ve kültürel bağlam içinde anlamlandırıldığını ortaya koymaktadır. Elde edilen bu sonuçlar, iklim politikalarının toplumsal meşruiyetini güçlendirmek için çok boyutlu iletişim ve katılım stratejilerinin geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: iklim kanunu, iklim politikası, iklim krizi, sosyal medya, sosyal psikoloji

Abstract: Türkiye's first Climate Law was adopted on July 2, 2025. The law primarily aims to regulate greenhouse gas reduction, climate change adaptation measures, planning and implementation tools, and their related legal and institutional frameworks, in line with the country's green growth vision and net-zero emissions target. This study explores online reactions to the newly adopted Climate Law as part of Türkiye's efforts to combat climate change. The main focus is to explore how users on the X platform perceive and evaluate the law. For this purpose, responses to four key posts were analyzed through thematic analysis: two by the Republic of Türkiye Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change (July 3, 2025), one by the Minister's personal account (July 3, 2025), and one by the President (July 9, 2025). Replies received within the first two days were examined. The research employed a two-stage analytical design. In the first stage, each post was thematically analyzed separately due to their distinct emphases. Following a

systematic thematic analysis approach, the data were read repeatedly, coded iteratively, and subthemes were generated based on similarities and differences, which were then integrated under broader themes. In the second stage, themes derived from the four posts were compared and synthesized into higher-level overarching themes. The coding process was conducted iteratively using MAXQDA software, and findings were reviewed by two independent researchers. Results were organized around three main themes. First, the theme of National Sovereignty, Crisis of Trust, and Value-Based Objections shows that users viewed the law through the lens of external pressures and concerns about democratic legitimacy, shaped by perceptions of group identity and belonging. Second, the theme of Economic Concerns, Double Standards, and Justice Dynamics reflects worries about the law's potential impacts on agriculture, livestock, property rights, and the fair distribution of burdens, with users raising questions about justice, equality, and societal acceptance. Third, the theme of Emotional (Ridicule, Rejection, and Questioning) and Communicative Dynamics highlights the tone, emotional intensity, and informational needs present in the discussions, showing that both emotional and rational dimensions influenced users' responses. Emotional reactions and demands for information further underscore the role of social meaning-making processes and interaction dynamics, pointing to the importance of social-psychological dimensions. Overall, the findings reveal that social media discourse around the Climate Law was shaped less by the law's environmental and technical provisions, and more by issues of national identity, institutional trust, perceptions of justice, and intertwined emotional and cognitive reactions. This indicates that the Climate Law was socially interpreted not merely as an environmental policy, but within a broader socio-political and cultural context. The results suggest that enhancing the social legitimacy of climate policies requires the development of multidimensional communication and participation strategies.

Keywords: *climate law, climate policy, climate crisis, social media, social psychology*

Hukukun Üstünlüğü ve Vergi Gelirleri Arasındaki Etkileşim: OECD Ülkelerinde Panel Nedensellik Yaklaşımıyla Bir Analiz

The Interaction Between the Rule of Law and Tax Revenues: An Analysis Based on the Panel Causality Approach in OECD Countries

Mehmet Öksüz

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacı MYO, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, moksuz@comu.edu.tr

Özet: Hukukun üstünlüğü, yalnızca adalet sisteminin işleyişini değil, aynı zamanda ekonomik aktörlerin karar alma biçimlerini, devletin meşruiyet algısını ve mali sistemin sürdürülebilirliğini şekillendiren temel bir kurumsal ilkedir. Vergi gelirlerinin istikrarlı biçimde toplanabilmesi, yalnızca ekonomik büyüklükler veya yasal düzenlemelerle açıklanamayacak ölçüde, vatandaşların devlete duyduğu güvene, mülkiyet haklarının korunmasına ve yargı mekanizmasının tarafsızlığına da bağlıdır. Literatürde son yıllarda artan biçimde, hukukun üstünlüğü düzeyinin vergi toplama kapasitesi üzerindeki belirleyici rolü vurgulanmakta; güçlü bir hukuki altyapının vergiye gönüllü uyumu teşvik ederek mali performansı güçlendirdiği öne sürülmektedir. Bununla birlikte, mali kapasitedeki artışın da kurumsal yapının güçlenmesine katkı sağlayabileceği, dolayısıyla iki yönlü bir etkileşimin var olabileceği ileri sürülmektedir. Bu çerçevede, hukukun üstünlüğü ile vergi gelirleri arasındaki ilişkinin yönü ve büyüklüğü, maliye literatüründe giderek daha fazla ilgi gören bir araştırma alanı hâline gelmiştir. Bu çalışma, söz konusu ilişkinin karşılıklı etkileşim yapısını 2012–2023 dönemine ait 27 OECD ülkesi verisi üzerinden panel nedensellik yaklaşımı ile incelemektedir. Araştırmanın temel amacı, hukukun üstünlüğü düzeyinin vergi gelirleri üzerindeki etkisini belirlemek ve aynı zamanda vergi gelirlerindeki değişimlerin hukukun üstünlüğü üzerinde de bir etki yaratıp yaratmadığını ampirik olarak test etmektir. Böylece, literatürde çoğunlukla göz ardı edilen çift yönlü nedensellik dinamiği ortaya konulmaktadır. Panelin heterojen ve yatay kesit bağımlı yapısı dikkate alınarak, analizlerde Dumitrescu–Hurlin panel nedensellik testi uygulanmıştır. Bu yöntem, ülkeler arasındaki yapısal farklılıkları ve ortak şokların etkilerini göz önünde bulundurarak değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin güvenilir biçimde analiz edilmesine olanak tanımaktadır. Elde edilen bulgular, hukukun üstünlüğü ile vergi gelirleri arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisi bulunduğunu göstermektedir. Dumitrescu–Hurlin test sonuçlarına göre, hukukun üstünlüğü vergi gelirlerini istatistiksel olarak anlamlı olarak etkilemektedir. Bununla birlikte, vergi gelirlerinden hukukun üstünlüğüne doğru ilişki daha zayıf düzeyde seyretmekte ve anlamlılık düzeyi sınırlı kalmaktadır. Bu sonuçlar, güçlü kurumsal yapı ve hukuki güvenliğin, vergi toplama kapasitesinin sürdürülebilirliği üzerinde belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Araştırma, hukukun üstünlüğü ile mali performans arasındaki ilişkinin yönünü yalnızca tek taraflı değil, karşılıklı etkileşim dinamiği çerçevesinde ele alması bakımından literatüre özgün bir katkı sunmaktadır. Bulgular, hukukun üstünlüğüne dayalı kurumsal reformların mali sürdürülebilirliği güçlendirebileceğini; buna karşılık istikrarlı vergi gelirlerinin de hukukun uygulanma kapasitesini dolaylı biçimde destekleyebileceğini göstermektedir. Dolayısıyla çalışma, hukuki ve mali yapıların birbirini karşılıklı olarak pekiştirdiği denge temelli etkileşime işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: hukukun üstünlüğü, vergi gelirleri, OECD ülkeleri, panel nedensellik testi.

Abstract: Rule of law is a fundamental institutional principle that shapes not only the functioning of the justice system but also the decision-making patterns of economic actors, the perception of state legitimacy, and the sustainability of the fiscal system. The stable collection of tax revenues cannot be explained solely by economic magnitude or legal regulations; it also depends on citizens' trust in the state, the protection of property rights, and the impartiality of the judicial mechanism. In the literature, the decisive role of the rule of law in enhancing tax collection capacity has been increasingly emphasized in recent years; it is argued that a strong legal infrastructure promotes voluntary tax compliance and thereby strengthens fiscal performance. However, it is also suggested that an increase in fiscal capacity may contribute to the strengthening of institutional structures, implying the possibility of a two-way interaction. Within this framework, the direction and magnitude of the relationship between the rule of law and tax revenues have become an increasingly popular research area in public finance literature. This study examines the mutual interaction between these variables using a panel causality approach based on data from 27 OECD countries covering the period 2012–2023. The main objective of the research is to determine the effect of the rule of law level on tax revenues and, at the same time, to empirically test whether changes in tax

revenues have a reverse effect on the rule of law. In doing so, the study reveals the bidirectional causality dynamic that has often been overlooked in the existing literature. Considering the heterogeneous and cross-sectionally dependent structure of the panel, the Dumitrescu–Hurlin panel causality test was employed in the analyses. This method allows for a reliable examination of causal relationships between variables by accounting for structural differences across countries and the impact of common shocks. The findings indicate the existence of a bidirectional causality between the rule of law and tax revenues. According to the Dumitrescu–Hurlin test results, the rule of law has a statistically significant effect on tax revenues. However, the causal relationship running from tax revenues to the rule of law is weaker and exhibits a limited level of statistical significance. These results demonstrate that a strong institutional framework and legal certainty play a decisive role in ensuring the sustainability of tax collection capacity. The research offers an original contribution to the literature by addressing the relationship between the rule of law and fiscal performance not as a one-way linkage but within the framework of mutual interaction dynamics. The findings suggest that rule-of-law-based institutional reforms can strengthen fiscal sustainability, while stable tax revenues may, in turn, indirectly support the implementation capacity of the rule of law. Therefore, the study points to an equilibrium-based institutional interaction in which legal and fiscal structures mutually reinforce one another.

Keywords: rule of law, tax revenues, OECD countries, panel causality test.

Geç Orta Çağ'a ait bir Reform Belgesi: Reformatio Sigismundi

A Late Medieval Reform Document: Reformatio Sigismundi

Dr. Öğr. Üyesi Seda Özmen

¹Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Teoman Durallı İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü, ozmenseda@beun.edu.tr

Özet: 15. yüzyılın ilk yarısı, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun siyasi, dini ve toplumsal yapısında derin krizlerin yaşandığı bir dönem olarak dikkat çeker. Papalığın otorite kaybı, konsilyarizm tartışmaları, Hussit hareketinin yarattığı istikrarsızlık ve Osmanlı ilerleyişi, imparatorluğu köklü reform talepleriyle karşı karşıya bırakmıştır. Bu atmosferde 1439 yılında Basel Konsili sırasında kaleme alınan Reformatio Sigismundi, hem kilisenin içsel yozlaşmasına karşı önlemler öngören hem de feodal düzenin keyfi uygulamalarına meydan okuyan kapsamlı bir reform programı olarak ortaya çıkmıştır. Eser anonimdir, ancak içerikteki laik ve şehirli ton, yazarın ruhban sınıfından ziyade burjuva çevrelere yakın olduğunu düşündürmektedir.

Metin iki temel eksenle şekillenir: ilki ruhban sınıfına yönelik düzenlemeler, ikincisi ise laik toplumsal kesimlere dair reform önerileridir. İlk kısımda papalık ve kardinallerden manastır topluluklarına kadar her düzeyde ruhban için maaş sınırlamaları, görev tanımları ve dünyevi iktidardan uzaklaşma çağrısı yapılır. Simoni, açgözlülük ve dünyevileşme en temel yozlaşma nedenleri olarak görülür. Ruhbanın yargı, ticaret ve mülk biriktirme gibi faaliyetleri kesin biçimde reddedilir. Bu talepler, yalnızca dini değil aynı zamanda toplumsal bir şikâyetin ifadesidir. Eserin ikinci eksenini, laik düzenlemeler üzerinedir. Burada soyluların ve şövalyelerin asli görevlerinden saptığı, halkı korumak yerine onları ezdikleri sert ifadelerle eleştirilir. "İster soylu ister soylu olmayan, zengin ya da fakir, büyük ya da küçük olsun; kim vaftiz edilmiş ve iman etmişse, hepsi İsa Mesih'te birer uzuv sayılmaktadır" cümlesiyle feodal hiyerarşinin dini meşruiyeti reddedilir. Bu yaklaşım, yalnızca serflığe değil, prenslerin ve beylerin "efendilik" iddiasına da karşı çıkar. Kentler, loncalar ve ticari hayat da yozlaşmadan azade değildir; yazar, ölçü ve fiyatlarda adalet, loncaların dürüstlük içinde faaliyet göstermesi gerektiğini vurgular. Adalet düzeni, rüşvet ve keyfi vergilendirme eleştirileriyle birlikte, imparatorluk yararına işler bir mali sistem kurulması gerektiği şeklinde formüle edilir.

Reformatio Sigismundi, yalnızca bir kilise reform metni değil, aynı zamanda imparatorluk anayasası niteliğinde bir programdır. Ruhani ve dünyevi olanın açıkça ayrılması gerektiğini öne süren metin, papalık otoritesini sınırlarken aynı zamanda feodal soyluların ayrıcalıklarını da hedef almıştır. Böylelikle hem imparatorluk otoritesini güçlendirmeyi hem de şehirli-burjuva çıkarlarını korumayı amaçlamıştır. Her ne kadar köylü ayaklanmalarının doğrudan sebebi olmasa da bu eser Geç Orta Çağ'da Reformasyon'a giden sürecin en önemli düşünsel öncüllerinden biri olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle çalışmada eserin içerdiği kilise ve imparatorluk düzenlemelerini tarihsel bağlamında incelenmiş, metnin içerik analizi ile dönemin siyasi ve toplumsal gelişmeleri karşılaştırmalı biçimde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Reform, Basel Konsili, Kilise, İmparatorluk, Orta Çağ.

Abstract: The first half of the fifteenth century stands out as a period in which the Holy Roman Empire experienced profound crises in its political, religious, and social structures. The decline of papal authority, the debates on conciliarism, the instability caused by the Hussite movement, and the advance of the Ottomans confronted the Empire with pressing demands for reform. In this context, the Reformatio Sigismundi, written during the Council of Basel in 1439, emerged as a comprehensive reform program that both proposed measures against the internal corruption of the Church and challenged the arbitrary practices of the feudal order. The work is anonymous, yet the secular and urban tone of its content suggests that its author was closer to bourgeois circles rather than the clerical elite.

The text is structured along two main axes: the first concerns regulations directed at the clergy, while the second addresses reform proposals for secular social groups. In the first part, from the papacy and the cardinals down to the monastic communities, the clergy are urged to accept limits on salaries, clearer definitions of duties, and a call to withdraw from worldly power. Simony, greed, and secularization are identified as the principal causes of corruption. Activities such as the clergy's involvement in jurisdiction, commerce, and the accumulation of property are categorically rejected. These demands express not only a religious but also a social grievance. The second axis of the work focuses on secular regulations. Here, nobles and knights are harshly criticized for deviating from their original responsibilities, oppressing the

people instead of protecting them. With the statement, 'Whether noble or non-noble, rich or poor, great or small; whoever has been baptized and has faith is counted as a member of Christ,' the religious legitimacy of feudal hierarchy is categorically denied. This perspective challenges not only serfdom but also the lords' and princes' very claim to lordship. Cities, guilds, and commercial life are not spared from critique either; the author emphasizes the need for justice in measures and prices and insists that guilds must operate with integrity. The demand for justice is articulated together with criticisms of bribery and arbitrary taxation, formulated as the necessity of establishing a functioning fiscal system in the service of the Empire.

The *Reformatio Sigismundi* is not merely a church reform text but also a program with the character of an imperial constitution. Advocating a clear distinction between the spiritual and the temporal, the text sought to limit papal authority while simultaneously targeting the privileges of the feudal nobility. In doing so, it aimed both to strengthen imperial authority and to safeguard urban-bourgeois interests. Although not a direct cause of the peasant uprisings, the work can nevertheless be regarded as one of the most significant intellectual precursors of the Reformation in the Late Middle Ages. For this reason, the present study examines the ecclesiastical and imperial regulations contained in the text within their historical context, evaluating them through a content analysis of the work in comparison with the political and social developments of the period.

Keywords: Reform, Council of Basel, Church, Empire, Middle Ages.

Grafik Tasarım Eğitiminde Yapay Zeka Modeli Artificial Intelligence Model in Graphic Design Education

Dr. Öğr. Üyesi Selin ÇETİNKAYA BIYIK

Istanbul Beykent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarım Bölümü
seliin.cetinkayaa@hotmail.com

Özet: Yapay zeka teknolojilerinin grafik tasarım eğitimin üzerindeki etkileşimlerini nicel veriler ışığında incelemeyi amaçlayan bu çalışmada temel çıkış noktası; grafik tasarım öğrencilerinin yapay zeka araçlarına yönelik tutumlarını, bu araçların eğitim sürecine katkısını, tasarım pratiğinde ortaya çıkabilecek etik ve yaratıcılık başlıklarına dair tartışmaları kapsamlı bir biçimde değerlendirmektir. Günümüz tasarım dünyasında hızla artan dijitalleşme ve teknolojik dönüşüm, tasarımcıların üretim biçimlerini, sektörel yaklaşımlarını ve bakış açılarını doğrudan etkilemekte, bu durum grafik tasarım eğitiminin de yeniden ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Çalışmada, öğrencilerin yapay zeka destekli araçları nasıl deneyimledikleri, yaratıcılık süreçlerine nasıl yansıtıtları ve bu araçların mesleki kimlik algılarında ne tür değişimlere yol açtığı araştırılmıştır. Araştırma kapsamında yürütölen teorik çerçeve, yapay zekanın yalnızca teknik bir araç olarak değil, aynı zamanda tasarım etiği ve felsefesi açısından da tartışılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin özgönlük, yaratıcılık, ilham ve üretkenlik kavramlarıyla yapay zekayı nasıl ilişkilendirdikleri bu bağlamda önemli bir tartışma alanı sunmaktadır. Yapay zekanın öğrencilerin üretim sürecini hızlandırma, alternatif fikirler geliştirme ve tasarım sürecinde esneklik kazandırma gibi katkıları incelenirken, aynı zamanda özgönlüğün kaybolması, etik sınırların ihlali, sürekliliğın monotipleşme süreci ve tasarımcı kimliğinin dönüşmesi gibi olası riskler de değerlendirilmiştir. Araştırmada anket yöntemi ile öğrencilerden toplanan nicel veriler, grafik tasarım eğitiminde yapay zekanın nasıl bir rol üstlenebileceğine, öğrencilerin akademik ve sektörel bağlamda yapay zeka gerçekliğini nasıl karşıladığına dair somut bulgular ortaya koymuştur. Bu anket soruları, öğrencilerin yapay zeka kullanımına dair olumlu ve olumsuz tutumlarını, eğitim sürecinden beklentilerini ve yaratıcı bakış açılarını ölçmeyi hedeflemiştir. Elde edilen veriler, yapay zekanın öğrencilerin bireysel yaratıcılıklarını desteklemenin yanı sıra, tasarım eğitiminde yenilikçi öğretim yöntemleri geliştirilmesine de olanak tanıyabileceğini göstermektedir. Teknolojinin gerisinde kalmadan, özgün ve yaratıcı kimliği etik çerçevede birleştirebilmenin, yapay zeka temelli eğitim ve proje modellerinde nasıl konumlandırılacağı çalışmanın en önemli katkılarından biridir. Ders izlencelerinin ve programlarının oluşturulmasında yapay zekadan yararlanmanın, öğrencilere çağın gerekliliklerine uygun bir vizyonu kazandırabileceği öngörölmüştür. Literatür taraması ile oluşturulan kuramsal temel, anket sonuçlarıyla desteklenmiş; böylece teorik ve pratik boyut bir araya getirilmiştir. Sonuç olarak, bu araştırma grafik tasarım öğrencilerinin güncel teknolojiler ışığında özgün bir üslup geliştirme, yaratıcı potansiyellerini keşfetme ve etik duyarlılıkla tasarım üretme kapasitelerini görünür kılarak, grafik tasarım eğitiminde yapay zekanın dönüştürücü rolüne dair öneriler üretmeyi hedeflemektedir. Objektif bir bakış açısı ile ele alınan veriler, grafik tasarımın akademik ve sektörel yenilikleri eğitim alanına nasıl entegre edebileceğine yol göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: yapay zeka, grafik tasarım, yaratıcılık, eğitim, etik

Abstract: This study aims to examine the interactions of artificial intelligence (AI) technologies with graphic design education through the lens of quantitative data. The central focus of the research is to comprehensively evaluate graphic design students' attitudes toward AI tools, the contributions of these tools to the educational process, and the potential ethical and creativity-related discussions that may arise within design practice. In today's rapidly digitizing and technologically transforming design landscape, the production methods, sectoral approaches, and perspectives of designers are directly affected, making it necessary to reconsider graphic design education. The study investigates how students experience AI-supported tools, how these tools reflect in their creative processes, and the changes they may bring to students' perceptions of professional identity. The theoretical framework employed in this research highlights that AI should not be regarded solely as a technical tool but also as a subject of discussion in terms of design ethics and philosophy. How students relate AI to concepts such as originality, creativity,

inspiration, and productivity provides a significant area for debate. While the contributions of AI—such as accelerating the production process, generating alternative ideas, and adding flexibility to the design workflow—are examined, potential risks such as loss of originality, ethical boundary violations, standardization of continuity, and transformation of designer identity are also evaluated. Quantitative data collected from students via surveys provide concrete findings regarding the role AI may play in graphic design education and how students perceive AI within academic and professional contexts. The survey questions aim to measure students' positive and negative attitudes toward AI usage, their expectations from the educational process, and their creative perspectives. The results indicate that AI can not only support students' individual creativity but also enable the development of innovative teaching methods within design education. One of the study's key contributions is demonstrating how AI-based education and project models can be positioned to integrate ethical and creative identities without falling behind technological advancements. Utilizing AI in curriculum and course design is expected to provide students with a vision aligned with contemporary requirements. The theoretical foundation established through literature review is further supported by survey results, combining theoretical and practical dimensions. In conclusion, this research seeks to make visible graphic design students' capacity to develop an original style, explore their creative potential, and produce ethically-informed design under the influence of contemporary technologies. The objectively analyzed data offer guidance on how academic and sectoral innovations in graphic design can be effectively integrated into education.

Keywords: *artificial intelligence, graphic design, creativity, education, ethics*

1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı ve Osmanlı-Rus İlişkisi The 1768-1774 Ottoman-Russian War and Ottoman-Russian Relations

Dr. Öğr. Üyesi Sinan YÜKSEL

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Teoman Duralı İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü
sinanyksel@yahoo.com

Özet: 18. yüzyılda Osmanlı Devleti ile Rusya ilişkileri genelde düşmanca bir siyaset içerisinde olsa da 1739 yılında imzalanan Belgrat Antlaşmasından 1768 yılında başlayan savaşa kadar iki devlet arasında bir barış dönemi yaşanmıştır. Bu barış dönemi iki tarafın Belgrat Antlaşmasından çok memnun kalmalarından dolayı değil, Rusya'nın Yedi Yıl (1756-1763) Savaşlarına katılması ve iç sorunlar yaşamaması, Osmanlı Devleti'nin ise sosyal ve ekonomik problemler içerisinde olmasından dolayıydı. Rusya'nın 1754'te İngul kasabasında inşa ettiği Aziz Elizeveta Kalesi iki ülke ilişkilerini gerginleştirmişse de Osmanlı Devleti ile o tarihlerde sorun yaşamak istemeyen Rusya'nın bu kalenin inşaatını durdurmasıyla sorun ortadan kalkmıştır.

İki devlet arasında ilişkiler Lehistan kralının 1763'te ölmesi ve Lehistan tahtına Rus yanlısı Stanislav Poniatovski'nin çıkarılmasıyla yeniden gergin bir hal aldı. Poniatovski'nin uyguladığı siyaset nedeniyle bir muhalefet oluştu. Bu muhalefet Rus ordusu tarafından yenilgiye uğratıldı. Yenilgiye uğrayan Lehlilerin Osmanlı Devleti'ne sığınmaları, onları takiben Rus ordularının Osmanlı sınırına girmesi ve Lehlilerin yanı sıra Osmanlı halkını da öldürmeleri Osmanlı Devleti ile Rusya'yı savaş durumuna getirdi.

Savaşa gerekli hazırlıkları yapmadan giren Osmanlı Devleti, Ruslara karşı yenilgiler aldı. Ruslar 1769'da Hotin Kalesini ve Eflak ile Boğdan'ı, 1770'te İsmail, Kili, Bender, Akkerman ve İbrail Kalelerini, 1771'de Keefe, Kerç ve Yeni Kaleyi ele geçirip Kırım'ı işgal etti. 1770'te Çeşme'de Osmanlı donanmasını yakan Rusya, Akdeniz'de de üstünlük sağladı. Osmanlı Devleti'nin barış istemesiyle iki devlet arasında 1774 yılında Küçük Kaynarca Antlaşması imzalandı.

Küçük Kaynarca Antlaşması ile Kırım Hanlığı bağımsız hale getirilerek Osmanlı egemenliğinden çıkarıldı. Bu durum Karadeniz'in kuzeyinin savunulmasını güç duruma düşürdü. Kırım Hanlığı ve Karadeniz üzerindeki Rus baskısı arttı. Bu antlaşma ile Rusya'nın Karadeniz devleti olmasıyla Karadeniz'in Osmanlı gölü olması vasfı da ortadan kalktı.

Çalışmamız 18. yüzyılda Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan bir savaşı ele almıştır. Bu savaşın nedenleri, savaşta yaşananlar, savaş sonrasında imzalanan antlaşma ve savaşın sonuçları üzerinde durulacaktır. Bu çalışmanın amacı konu ile ilgili hem Türkçe hem de Rusça literatür kullanılarak her iki taraf açısından savaşı ve savaştan sonra oluşan süreci değerlendirip, Rusya'nın bölgesel bir güç olarak yükselişini ortaya koymaktır.

Bu çalışma ile 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşının çıkış nedenleri, gelişme süreci ve sonuçları neden-sonuç ilişkisi çerçevesinde analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgularla Karadeniz'de dengelerin değiştiği, artık Rusya'nın bölgesel bir güç olarak kendini kanıtladığı ve Osmanlı Devleti üzerinde Rus baskısının arttığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı devleti, Rusya, Küçük Kaynarca Antlaşması

Abstract: Although relations between the Ottoman Empire and Russia in the 18th century were generally hostile, there was a period of peace between the two states from the signing of the Treaty of Belgrade in 1739 until the war that began in 1768. This period of peace was not because both sides were very satisfied with the Treaty of Belgrade, but because Russia was involved in the Seven Years' War (1756-1763) and was experiencing internal problems, while the Ottoman Empire was facing social and economic problems. Although the construction of the Fortress of St. Elizabeth in the town of Ingul by Russia in 1754 strained relations between the two countries, the issue was resolved when Russia, which did not want to have problems with the Ottoman Empire at that time, halted the construction of the fortress.

Relations between the two states became tense again with the death of the Polish king in 1763 and the accession of the pro-Russian Stanislaw Poniatowski to the Polish throne. The policies implemented by Poniatowski led to the formation of an opposition. This opposition was defeated by the Russian army. The defeat of the Poles led them to seek refuge in the Ottoman Empire. Following this, the Russian army entered Ottoman territory and killed both Poles and Ottoman citizens, bringing the Ottoman Empire and Russia to the brink of war.

The Ottoman Empire, which entered the war without making the necessary preparations, suffered defeats against the Russians. The Russians captured Hotin Fortress and Wallachia and Moldavia in 1769, Ismail, Kili, Bender, Akkerman, and Ibrail Fortresses in 1770, and Keefe, Kerch, and Yeni Kale in 1771, occupying Crimea. In 1770, Russia burned the Ottoman fleet at Çeşme and gained supremacy in the Mediterranean. With the Ottoman Empire seeking peace, the Treaty of Küçük Kaynarca was signed between the two states in 1774.

With the Treaty of Küçük Kaynarca, the Crimean Khanate was made independent and removed from Ottoman rule. This situation made the defense of the northern Black Sea difficult. Russian pressure on the Crimean Khanate and the Black Sea increased. With this treaty, Russia became a Black Sea state, and the Black Sea ceased to be an Ottoman lake.

Our study examines a war fought between the Ottoman Empire and Russia in the 18th century. It will focus on the causes of this war, the events that took place during the war, the treaty signed after the war, and the consequences of the war. The aim of this study is to evaluate the war and the post-war process from the perspective of both sides, using both Turkish and Russian literature on the subject, and to reveal Russia's rise as a regional power.

This study analyzes the causes, development, and consequences of the 1768-1774 Ottoman-Russian War within a cause-and-effect framework. The findings of the study indicate that the balance of power in the Black Sea changed, Russia established itself as a regional power, and Russian pressure on the Ottoman Empire increased.

Keywords: *Ottoman Empire, Russia, Treaty of Küçük Kaynarca*

Belirsizlik Altında Karar Alma: Kahneman'ın Para Yanılsaması Testi Üzerine Deneysel Bir İnceleme

Decision Making Under Uncertainty: An Experimental Investigation of Kahneman's Money Illusion Test

Dr. Özge Varol

Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
ozvarol@yahoo.com

Özet: Bu çalışma, belirsizlik altında karar alma süreçlerinde bireylerin rasyonel davranıştan sapmalarını Daniel Kahneman'ın geliştirdiği "para yanılsaması" (money illusion) kavramı çerçevesinde incelemektedir. Klasik iktisat teorisi, bireylerin ekonomik kararlarını reel değerler üzerinden aldığını, dolayısıyla fiyat düzeylerindeki değişimleri doğru biçimde içselleştirdiğini varsayar. Oysa davranışsal iktisat yaklaşımı, karar verme süreçlerinde bilişsel önyarguların, duygusal etkilerin ve referans noktalarının belirleyici rol oynadığını ortaya koymuştur. Kahneman ve Tversky'nin (1979) ortaya koyduğu beklenti teorisi (prospect theory), bireylerin risk ve belirsizlik altında fayda maksimizasyonundan saparak öznal değerlemelere ve psikolojik referanslara yöneldiğini göstermektedir. Bu bağlamda "para yanılsaması", bireylerin nominal büyüklüklere aşırı önem atfetmesi, reel değerlenleri ihmal etmesi ve enflasyonun etkisini yeterince dikkate almaması durumunu ifade eder.

Bu araştırmanın temel amacı, para yanılsaması eğiliminin belirsizlik koşullarında bireylerin ekonomik karar alma süreçlerine nasıl yansıdığını deneysel olarak incelemektir. Araştırma, Kahneman'ın "para yanılsaması testi" temel alınarak tasarlanmış bir deneysel uygulamaya dayanmaktadır. Araştırma, Mayıs-Ağustos 2025 döneminde Ankara genelinde ikamet eden 150 katılımcı ile gerçekteştirilmiştir. Örnekleme enflasyon, nominal ücret, işsizlik, durgunluk ve reel gelir ilişkilerini içeren iki senaryo yöneltildiği; katılımcılardan bu senaryoları değerlendirmeleri istenmiştir. Veriler, nominal değerlendirme yapanlar ve reel değerlendirme yapanlar şeklinde sınıflandırılmıştır. SPSS ortamında gerçekteştirilen frekans analizi ve ki-kare testleri, demografik değerlenlere göre para yanılsaması eğilimindeki farklılıkları da ortaya koymuştur.

Bulgular, katılımcıların %64'ünün nominal değerlere göre karar verdiğini, yalnızca %28'inin reel değerlendirme yaptığını göstermektedir. Bu sonuç, para yanılsamasının yalnızca bilgi eksikliğinden değil, bilişsel önyargılardan ve psikolojik çıpalanma eğiliminden kaynaklandığını göstermektedir. Genç katılımcılarda nominal yanılığ oranı %70 seviyesine kadar yükselirken, ekonomi veya finans alanında eğitim almış bireylerde bu oran %45'e düşmektedir. Ayrıca araştırma bulguları, bireylerin gelir seviyesi, cinsiyet, medeni durum ve eğitim seviyesi ile para yanılsaması eğilimi arasında ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların önemli bir kısmı, belirsizlik ortamında nominal ücret artışlarını "refah artışı" olarak algılamış, enflasyonun reel etkilerini ikinci planda değerlendirmiştir.

Sonuç olarak, çalışma Kahneman'ın para yanılsaması testinin Türkiye örnekleminde de geçerli olduğunu, davranışsal önyarguların kültürler arası süreklilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, ekonomik karar alma süreçlerinde psikolojik faktörlerin dikkate alınması gerektiğini, özellikle yüksek enflasyon dönemlerinde bireylerin algısal çerçevelerinin makroekonomik istikrarı etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, para yanılsaması olgusunun politika yapıcılar açısından yalnızca bireysel davranışsal bir sapma değeril, ekonomik beklentileri yönlendiren bir araç niteliği taşıdığı söylenebilir. Fiyat istikrarı ve ücret politikalarında psikolojik algı yönetiminin dikkate alınması, ekonomik istikrarın toplumsal algıda sürdürülebilirliğini güçlendirecektir.

Anahtar Kelimeler: belirsizlik, para yanılsaması, karar alma.

Abstract: This study examines individuals' deviations from rational behavior in decision-making under uncertainty within the framework of the concept of "money illusion," developed by Daniel Kahneman. Classical economic theory assumes that individuals make economic decisions based on real values and therefore accurately internalize changes in price levels. However, the behavioral economics approach has demonstrated that cognitive biases, emotional influences, and reference points play a decisive role in decision-making processes. Prospect theory, developed by Kahneman and Tversky (1979), demonstrates that individuals deviate from utility maximization under risk and uncertainty, turning to subjective valuations and psychological references. In this context, "money illusion" refers to individuals' excessive

emphasis on nominal values, neglect of real variables, and inadequate consideration of the impact of inflation.

The primary objective of this research is to empirically examine how the propensity for money illusion affects individuals' economic decision-making under conditions of uncertainty. The research is based on an experimental design based on Kahneman's "money illusion test." The study was conducted with 150 participants residing in Ankara between May and August 2025. The sample was presented with two scenarios involving inflation, nominal wages, unemployment, recession, and real income, and participants were asked to evaluate these scenarios. Data were categorized into those with nominal and those with real evaluations. Frequency analysis and chi-square tests conducted in SPSS also revealed differences in propensity for money illusion based on demographic variables.

The findings indicate that 64% of participants made decisions based on nominal values, while only 28% made real-world evaluations. This result suggests that the money illusion stems not only from a lack of knowledge but also from cognitive biases and a tendency toward psychological anchoring. While the nominal illusion rate rises to 70% among young participants, this rate drops to 45% among individuals with degrees in economics or finance. Furthermore, the research findings reveal a correlation between individuals' income level, gender, marital status, and education level and the propensity to experience the money illusion. A significant portion of participants perceived nominal wage increases as "increased welfare" in an environment of uncertainty, subordinating the real effects of inflation.

In conclusion, the study demonstrates that Kahneman's money illusion test is valid in the Turkish sample and that behavioral biases exhibit cross-cultural continuity. The findings demonstrate that psychological factors should be considered in economic decision-making processes, and that individuals' perceptual frameworks can influence macroeconomic stability, particularly during periods of high inflation. In this context, it can be argued that the money illusion phenomenon is not merely an individual behavioral bias for policymakers but a tool for shaping economic expectations. Considering psychological perception management in price stability and wage policies will strengthen the sustainability of economic stability in the public perception.

Keywords: *uncertainty, money illusion, decision making*

Belirsizlikler Çağında Konstelatif Kamuoyu: Arayüz Mantıkları, Duygusal İvme ve Meşruiyet Dizilimleri

Constellative Public Opinion in the Age of Uncertainty: Interface Logics, Affective
Momentum, and Legitimacy Configurations

Dr. Serpil Seda Şimşek

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Bilimleri Fakültesi, Sosyal Bilimler Bölüm Başkanlığı,
E-mail:ssedasimsek@gmail.com

Özet: Belirsizlikler çağında kamuoyu, bütüncül ve kalıcı bir iradeden ziyade, dijital toplumun teknik ve duygusal dinamikleri tarafından geçici örüntüler halinde görünürleşmektedir. Parçalar, arayüzlerin ve duygusal akışların etkisiyle zaman zaman takımyıldızları gibi hizalanır ve ardından dağılır. Buradaki konstelatif metaforu sabit desenleri değil, arayüz mantıkları ve bağlama göre değişen görünürlük hizalanmalarını anlatır; kavramsal soy hattı Adorno/Benjamin'in "constellation" düşüncesine dayanır. Çalışma, kamuoyunu "Konstelatif Kamuoyu" olarak yeniden kavramsallaştırır. Konstelatif Kamuoyu, arayüz mantıkları, duygusal ivme ve meşruiyet dizilimlerinin etkileşimiyle geçici biçimde hizalanan örüntüler olarak tanımlanır. Ana soru şudur: Dijital toplumda kamuoyu, bu üç boyutun etkileşiminde hangi sınırlar içinde ve nasıl kolektif irade görünümü kazanır?

Yöntem: Üç adımlı bir yaklaşım izlenmiştir. Birincisi, 1990–2025 dönemini kapsayan Türkçe ve İngilizce kaynaklardan kapsayıcı bir literatür taraması yapılmış; "kamuoyu, kamusal alan, algoritmik görünürlük, meşruiyet" anahtar sözcükleriyle hakemli makaleler, raporlar ve platform politika belgeleri derlenmiştir. İkincisi, kavramsal çözümleme protokolü uygulanmış; tanımın sınırları, ayırt edici nitelikler, öncüller ve sonuçlar çıkarılmış, arayüz mantıkları–duygusal ivme–meşruiyet dizilimleri eksenlerinde bir kavramsal matris oluşturulmuştur. Üçüncüsü, Türkiye bağlamından üç gösterge olay için arayüz incelemesi ve iz sürüm temelli kısa vaka betimlemeleri yapılmıştır: koordineli hashtag kampanyaları, anket güvenilirliği tartışmaları ve lider merkezli iletişim. Veri, kamuya açık trend listeleri, ekran kayıtları, platform doğrulama uygulamaları ve anaakım medya kapsamından derlenmiş; bulgular tematik kodlama ile kavramsal matrise yerleştirilmiştir. Bu adımlar ampirik bir test değil, çerçeveyi örnekleyen analitik bir gösterim sunar. **Bulgular (kavramsal):** Kamuoyu, rasyonel müzakerenin durağan ürünü değil; üç boyutun etkileşiminden doğan geçici hizalanmalardır. Birincisi, arayüz mantıkları sıralama ve öneri süreçleri ile etkileşim imkânlarını (affordances) düzenleyerek hangi görüş kümelerinin görünür olacağını belirler; görünürlük kamusal algıda belirleyici bir parametreye dönüşür. İkincisi, duygusal ivme, öfke ve ahlaki dilin hızlandırdığı yayılım ile duygusal bulaşmayı kapsar; kısa zaman dilimlerinde dağıntık fragmanları geçici bütünlük izlenimine kavuşturur, ivme sönmüldüğünde dizilimler çözülür. Üçüncüsü, meşruiyet dizilimleri, doğrulama ve rozet uygulamaları, kurumsal ve uzmanlık atıfları ile medya kapsamının örüntüsel birleşimi yoluyla "kamu adına konuşma yetkisi"nin dağıtımını şekillendirir; asimetri bazı söylemleri yapısal olarak avantajlı kılar.

Sonuç ve öneri: Konstelatif Kamuoyu, kamuoyunu tekil bir irade değil, arayüz, duygu ve meşruiyetin geçici örüntüleri olarak kavrar. Buna uygun olarak, platform tasarımlarının açıklanabilir ve denetlenebilir hale gelmesi, duygusal ivmeyi dengeleyen sürtünme ve gecikme tasarımlarının denenmesi ve meşruiyet dizilimlerinde kaynak izlenebilirliği ile bağımsız doğrulama protokollerinin benimsenmesi önerilir. Bu çalışma, üç eksenli operasyonelleştiren bir kavramsal matris ve vaka temelli gösterimle literatüre yöntemsel katkı da sunar.

Anahtar Kelimeler: konstelatif kamuoyu; arayüz mantıkları; duygusal ivme; meşruiyet dizilimleri; örüntüsel görünürlük

Abstract: In the age of uncertainty, public opinion does not appear as a unified and durable will but as temporary patterns shaped by the technical and affective dynamics of digital society. The study reconceptualizes this phenomenon as Constellative Public Opinion. We use "constellative" in the Adorno/Benjamin sense of patterned co-occurrence and context-dependent visibility, not fixed star-like forms. Constellative Public Opinion is defined as public opinion that emerges through the temporary alignment of patterns produced by the interaction of interface logics, affective momentum, and legitimacy configurations. The guiding question is: Within what limits and by what mechanisms does public opinion come to appear as a collective will under the interaction of these three dimensions in digital society?

Method: A three-step approach was adopted. First, a comprehensive review of Turkish and English sources from 1990 to 2025 synthesized work on public opinion, the public sphere, platform politics, algorithmic visibility, affective publics, and legitimacy, drawing on peer-reviewed articles, reports, and platform policy documents. Second, a conceptual analysis protocol specified boundaries, distinguishing attributes, antecedents, and consequences, and produced a conceptual matrix across the three axes: interface logics, affective momentum, and legitimacy configurations. Third, for Turkey, three indicative cases were examined through interface walkthroughs and trace-based mini case descriptions: coordinated hashtag campaigns, survey trustworthiness debates, and leader-centric communication. Data came from public trend lists, screen recordings, platform verification features, and mainstream news coverage, and findings were thematically coded and mapped to the matrix. These steps provide an analytical illustration rather than an empirical test.

Findings (conceptual): Public opinion is not the static outcome of rational deliberation but a set of temporary alignments formed by the interaction of the three dimensions. First, interface logics, including ranking and recommendation processes together with interaction affordances, determine which clusters become visible, and visibility becomes a decisive parameter of public perception. Second, affective momentum, driven by anger, moralized language, and emotional contagion, yields short-lived impressions of coherence; when momentum fades, alignments dissolve. Third, legitimacy configurations, understood as patterned combinations of verification badges, institutional or expert attributions, and mainstream coverage, allocate the perceived mandate to speak for the public, with asymmetries that structurally advantage some claims.

Conclusion and implications: Constellative Public Opinion reframes public opinion as temporary alignments of interface logics, affective momentum, and legitimacy configurations. The study proposes platform design principles that enable explainability and auditability, the introduction of friction and delay mechanisms to temper affective surges, and the adoption of source traceability and independent verification protocols. Methodologically, it contributes a conceptual matrix that operationalizes the three axes and a case-based illustration for applying it.

Keywords: *constellative public opinion; interface logics; affective momentum; legitimacy configurations; patterned visibility*

Sürdürülebilirlik Bilinç Düzeyinin Oy Verme Davranışı Üzerine Etkisi: Çankaya Örneği

The Impact of Sustainability Awareness on Voting Behavior: The Case of Çankaya

Ecem ŞIVGIN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik Anabilimdalı
ecemsivgin98@icloud.com

Özet: Bu çalışma, bireylerin sürdürülebilirlik bilincinin oy verme davranışları üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Sürdürülebilirlik; çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla bireylerin yaşam tarzlarını ve toplumsal kararlarını etkileyen bir kavramdır. Küresel ısınma, doğal kaynakların tükenmesi ve toplumsal eşitsizlik gibi sorunların arttığı günümüzde, seçmenlerin tercihlerini sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda şekillendirmeleri giderek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda araştırmada, sürdürülebilirlik bilinci ile demokratik katılımın önemli bir göstergesi olan oy verme davranışı arasındaki ilişki analiz edilmiştir.

Ayrıca araştırma, sürdürülebilirlik bilincinin siyasal davranışlara etkisini ortaya koyması bakımından literatüre katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda elde edilen bulgular, yalnızca bireylerin tercihlerini anlamakla kalmayıp, aynı zamanda gelecekteki seçim kampanyaları ve politika tasarımları için de yol gösterici olabilecek niteliktedir. Çalışma, sürdürülebilirlik odaklı demokratik katılımın önemini vurgulayarak hem akademik hem de pratik açıdan değerli sonuçlar sunmaktadır.

Araştırma, Ankara ili Çankaya ilçesinde yaşayan 18 yaş ve üzeri bireylerden seçilen 120 kişilik örneklem üzerinde yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak Burcu Yılmaz (2023) tarafından geliştirilen sürdürülebilirlik bilinci ölçeği ile Hamit Özdamar (2019) tarafından hazırlanan oy verme davranışı ölçeği kullanılmıştır. Çevrimiçi platformlar aracılığıyla toplanan verilerden 118'i geçerli kabul edilmiştir. SPSS programı aracılığıyla uç değer, normallik, güvenilirlik, faktör, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Ölçeklerin güvenilirlik düzeyi yüksek bulunmuş (Cronbach's Alpha=0,923), faktör analizinde ölçeklerin alt boyutları doğrulanmıştır.

Araştırma bulgularına göre sürdürülebilirlik bilinci ile oy verme davranışı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,34$; $p<0,05$). Regresyon analizi, sürdürülebilirlik bilincinin oy verme davranışı üzerinde %47,5 oranında etkili olduğunu göstermiştir. Cinsiyet değişkenine göre erkeklerin sürdürülebilirlik bilinci ve oy verme davranışı kadınlara kıyasla daha yüksek çıkmıştır. Eğitim düzeyine göre ise anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir; özellikle üniversite ve lisansüstü eğitim seviyesine sahip bireylerin sürdürülebilirlik bilinci daha yüksektir.

Araştırma sonuçları, sürdürülebilirlik bilincinin bireylerin demokratik katılım süreçlerinde belirleyici bir unsur olduğunu göstermektedir. Çevresel ve sosyal konulara duyarlı seçmenlerin, politik tercihlerini bu bilinç doğrultusunda şekillendirmeleri, siyasi partilerin çevre ve sosyal adalet odaklı politikalar geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Dolayısıyla sürdürülebilirlik bilincinin artırılması yalnızca bireysel farkındalık açısından değil, aynı zamanda demokratik süreçlerin niteliği açısından da önem taşımaktadır. Bu çalışma, sürdürülebilirlik bilinci ile oy verme davranışı arasındaki ilişkiye ışık tutarak, gelecekteki siyasal eğilimler ve politika tasarımları için değerli bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: sürdürülebilirlik, oy verme davranışı, çevresel bilinç, sosyal bilinç, demokratik katılım

Abstract: This study aims to examine the effects of individuals' sustainability awareness on their voting behavior. Sustainability, with its environmental, social, and economic dimensions, is a concept that influences both individuals' lifestyles and their societal decisions. In today's world, where issues such as global warming, depletion of natural resources, and social inequalities are on the rise, it has become increasingly important for voters to shape their preferences in line with sustainability principles. In this context, the study analyzes the relationship between sustainability awareness and voting behavior, which is considered a significant indicator of democratic participation.

Furthermore, the research contributes to the literature by revealing the impact of sustainability awareness on political behavior. The findings not only help to understand individual preferences but also provide

insights that may guide future election campaigns and policy designs. By emphasizing the importance of sustainability-oriented democratic participation, the study offers valuable outcomes both academically and practically.

The research was conducted on a sample of 120 individuals aged 18 and over residing in the Çankaya district of Ankara. As data collection tools, the sustainability awareness scale developed by Burcu Yılmaz (2023) and the voting behavior scale prepared by Hamit Özdamar (2019) were used. Data were collected through online platforms, and 118 valid responses were analyzed. Analyses such as outlier detection, normality, reliability, factor, correlation, and regression were performed using the SPSS software. The reliability of the scales was found to be high (Cronbach's Alpha=0.923), and the factor analysis confirmed the sub-dimensions of the scales.

According to the findings, there is a positive and significant relationship between sustainability awareness and voting behavior ($r=0.34$; $p<0.05$). Regression analysis indicated that sustainability awareness explains 47.5% of the variance in voting behavior. In terms of gender, men were found to have higher levels of sustainability awareness and voting behavior compared to women. Regarding education, significant differences were identified; individuals with university and postgraduate education levels demonstrated higher sustainability awareness.

The results show that sustainability awareness plays a decisive role in individuals' democratic participation processes. Voters sensitive to environmental and social issues tend to shape their political choices in line with this awareness, which may encourage political parties to develop policies focused on environmental protection and social justice. Therefore, raising sustainability awareness is important not only for individual awareness but also for the quality of democratic processes. By shedding light on the relationship between sustainability awareness and voting behavior, this study provides valuable contributions for future political trends and policy designs.

Keywords: *sustainability, voting behavior, environmental awareness, social awareness, democratic participation*

Yeşil Lojistik ve Sürdürülebilirlik Yaklaşımlarının Güncel Literatürdeki Yeri

Green Logistics and the Role of Sustainability Approaches in Current Literature

Ecem ŞIVGIN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik Anabilim Dalı
ecemsivgin98@icloud.com

Özet: Bu çalışma, sürdürülebilirlik alanındaki güncel literatürü kapsamlı bir şekilde inceleyerek, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarda ortaya çıkan gelişmeleri bütüncül bir perspektiften değerlendirmektedir. Sürdürülebilirlik kavramı günümüzde yalnızca çevreye duyarlı bireylerin ya da çevreci kuruluşların gündeminde değil; devletler, uluslararası kuruluşlar ve şirketler için de uzun vadeli stratejik bir zorunluluk haline gelmiştir. Doğal kaynakların hızla tükenmesi, iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin azalması, gelir eşitsizlikleri ve toplumsal refahın bozulması gibi küresel sorunlar, sürdürülebilirliğin yalnızca çevresel değil aynı zamanda sosyal ve ekonomik boyutlarının da ele alınmasını gerektirmektedir.

Çevresel sürdürülebilirlik bağlamında karbon ayak izinin azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması, enerji verimliliği uygulamaları, biyolojik çeşitliliğin korunması ve atık yönetiminin etkinleştirilmesi ön plana çıkmaktadır. Özellikle yeşil lojistik yaklaşımıyla lojistik ve tedarik zinciri süreçlerinde enerji tüketiminin azaltılması, geri dönüşüm uygulamalarının artırılması ve çevre dostu taşımacılığın teşvik edilmesi, çevresel açıdan önemli kazanımlar sağlamaktadır.

Ekonomik sürdürülebilirlik boyutunda ise doğal kaynakların verimli kullanımı, uzun vadeli ekonomik refahın desteklenmesi, gelir dağılımında adaletin sağlanması ve kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. İşletmeler açısından sürdürülebilirlik yalnızca maliyetleri azaltan bir unsur değil, aynı zamanda rekabet avantajı yaratan ve yatırımcı güvenini artıran stratejik bir faktör haline gelmiştir. Literatürde yer alan güncel çalışmalar, sürdürülebilirlik raporlamasının yatırımcı kararları üzerinde giderek daha belirleyici hale geldiğini göstermektedir.

Sosyal sürdürülebilirlik ise toplumsal eşitlik, insan hakları, sağlık ve eğitim hizmetlerine erişim, kültürel çeşitliliğin korunması ve katılımcı yönetim anlayışının güçlendirilmesi gibi unsurları kapsamaktadır. Bu boyut, bireylerin yaşam kalitesini artırmakla birlikte toplumsal dayanışma ve uyumu da desteklemektedir. Literatürde özellikle kadınların ve dezavantajlı grupların sürdürülebilir kalkınma süreçlerine aktif katılımının sosyal sürdürülebilirlik için kritik olduğu vurgulanmaktadır.

Çalışmada ayrıca farklı coğrafi bölgelerdeki sürdürülebilirlik politikaları incelenmiş; Avrupa Birliği, Çin ve gelişmekte olan ülkelerdeki uygulamaların ortak yönleri ve farklılıkları karşılaştırılmıştır. Bulgular, sürdürülebilirlik çabalarının yerel düzeyde farklılık gösterse de küresel ölçekte ortak hedeflere hizmet ettiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, sektörel iş birlikleri ve bütüncül stratejilerin eksikliği, sürdürülebilirliğin etkinliğini sınırlayan temel unsurlardan biri olarak görülmektedir.

Sonuç olarak, sürdürülebilirlik günümüzde sadece çevresel bir olgu değil; ekonomik büyüme, toplumsal refah ve küresel adaletle doğrudan ilişkili çok disiplinli bir alan olarak değerlendirilmektedir. Gelecek araştırmaların çevresel, ekonomik ve sosyal boyutları birlikte ele alan daha bütüncül yaklaşımlara odaklanması, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: sürdürülebilirlik, yeşil lojistik, çevresel düzenlemeler, kurumsal sosyal sorumluluk, yeşil ekonomi

Abstract: This study provides a comprehensive review of the current sustainability literature, critically evaluating developments across the environmental, social, and economic dimensions from a holistic perspective. Today, sustainability is not only a matter of interest for environmentally conscious individuals or ecological organizations but has also become a long-term strategic necessity for governments, international institutions, and corporations. Global challenges such as the rapid depletion of natural resources, climate change, loss of biodiversity, income inequality, and the deterioration of social welfare require sustainability to be addressed not only from an environmental standpoint but also from social and economic perspectives.

In the context of environmental sustainability, reducing the carbon footprint, utilizing renewable energy sources, implementing energy efficiency measures, conserving biodiversity, and improving waste

management come to the forefront. Particularly through the green logistics approach, significant environmental benefits can be achieved by reducing energy consumption in logistics and supply chain processes, promoting recycling practices, and encouraging eco-friendly transportation.

Economic sustainability emphasizes the efficient use of natural resources, ensuring long-term economic prosperity, achieving fairness in income distribution, and developing corporate social responsibility (CSR) projects. For businesses, sustainability is not only a cost-reducing factor but also a strategic element that creates competitive advantage and builds investor confidence.

Social sustainability, on the other hand, covers aspects such as social equality, human rights, access to healthcare and education, preservation of cultural diversity, and strengthening participatory governance. This dimension not only improves individuals' quality of life but also supports social cohesion and solidarity. The literature emphasizes that the active participation of women and disadvantaged groups in sustainable development processes is critical for advancing social sustainability.

The study also analyzes sustainability policies in different geographical contexts, comparing commonalities and differences in practices across the European Union, China, and developing countries. Findings suggest that while sustainability efforts vary at the local level, they collectively serve global objectives. However, the lack of sectoral collaboration and integrated strategies appears to be one of the key challenges limiting the overall effectiveness of sustainability practices.

In conclusion, sustainability should be understood not merely as an environmental concern but as a multidisciplinary construct intrinsically linked to economic growth, social welfare, and global justice. Future research should prioritize integrated approaches that simultaneously address environmental, economic, and social dimensions to more effectively advance sustainability objectives.

Keywords: sustainability, green logistics, environmental regulations, corporate social responsibility, green economy

Ali Kerim'in "Qaytar Ana Borcunu" Şiirinde Ahlaki ve Duygusal Boyutlarıyla Anne-Evlat İlişkisi¹

The Mother-Child Relationship in Ali Kerim's "Qaytar Ana Borcunu": Moral and Emotional Dimensions

Emirhan GEVHER¹, Dr. Öğr. Üyesi Rovshan MAMMADOV²

¹Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, E-mail: gevheremirhann@gmail.com

²Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Teoman Duralı İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, E-mail: rommel188@gmail.com

Özet: Azerbaycan edebiyatının XX. yüzyıldaki önemli temsilcilerinden biri olan Ali Kerim, şiirlerinde bireysel duyarlılıkla toplumsal değerleri kaynaştıran özgün bir poetik anlayış ortaya koymuştur. Onun şiir dünyasında lirizm, samimiyet ve ahlaki duyarlılık öne çıkarken, bireyin iç dünyasıyla toplumsal gerçeklik arasında köprü kuran bir ifade tarzı dikkat çeker. Bu bağlamda "Qaytar Ana Borcunu" adlı şiiri, modern Azerbaycan şiirinde anne-evlat ilişkisini işleyiş biçimiyle öne çıkan eserlerden biri olmuş hem estetik hem de tematik bakımdan geniş yankı uyandırmıştır. Şiirde annenin fedakârlıkları, sabrı ve sevgisi karşısında evladın duyduğu minnet ve bu borcun bütünüyle geri ödenemezliği lirizmle dile getirilir. Şair, anne sevgisini yalnızca bireysel bir duygu alanında bırakmaz; aynı zamanda onu toplumsal hafızada yerleşmiş ahlaki bir değer olarak sunar. Böylece eser, bireysel bir deneyimden yola çıkarak evrensel bir hakikati-anne sevgisinin kutsallığını, karşılıksızlığını ve insan hayatındaki vazgeçilmez rolünü- görünür kılar. Bu yönüyle şiir hem bireysel hem de kolektif bir duygu kaynağı olarak öne çıkar. Modern Azerbaycan şiirinde 1960'lı yıllardan itibaren gözlemlenen en önemli eğilimlerden biri, bireyin iç dünyasına, kişisel duygulara ve insani ilişkilere yöneliştir. Ali Kerim'in söz konusu şiiri bu akımın güçlü bir örneği olarak değerlendirilebilir. Şair, klasik edebiyatta idealize edilen "anne" imgesini toplumsal-kültürel bir sembol olarak yeniden üretirken, modernist bir duyarlılıkla bireysel yoğunluğu da öne çıkarır. Bu çerçevede, gelenekten beslenen ama modernist estetik içinde yeniden kurgulanan bir anne tasavvuru ortaya çıkar. Eserin pedagojik yönü de dikkat çekicidir. "Qaytar Ana Borcunu", genç kuşaklara anne sevgisinin değeri, sabır ve fedakârlığın yüceliği, minnet duygusunun önemi gibi ahlaki dersler verir. Bu açıdan şiir yalnızca estetik bir metin değil, aynı zamanda toplumsal-ahlaki bir mesajın taşıyıcısıdır. Ali Kerim, şiir dili aracılığıyla bireysel duyguları toplumsal değerlerle bütünleştirmiş, modern Azerbaycan edebiyatında anne-evlat temasına özgün bir yorum kazandırmıştır.

Araştırmanın konusu, Ali Kerim'in "Qaytar Ana Borcunu" şiirinin estetik ve tematik boyutlarıdır. Temel amaç, eserdeki anne-evlat ilişkisinin modern Azerbaycan şiirindeki yeri, ahlaki ve pedagojik işlevi ile şiirin özgün poetikasına katkısını ortaya koymaktır. Yöntem olarak, şiir yapısal-tematik çözümlemeye tabi tutulmuş; metin hem bireysel duyarlılık hem de toplumsal-kültürel değerler açısından yorumlanmıştır. Bulgular, şiirin yalnızca bireysel bir duygunun ifadesiyle sınırlı kalmadığını; aynı zamanda anne sevgisini toplumsal hafızada yerleşmiş ahlaki bir değer olarak sunduğunu göstermektedir. Klasik edebiyatta idealize edilen "anne" imgesi, Ali Kerim'in kaleminde modernist duyarlılıkla yeniden kurgulanmış; gelenekten beslenen ancak bireysel yoğunlukla güçlendirilmiş özgün bir anne tasavvuru ortaya çıkmıştır. Ayrıca şiirin pedagojik yönü öne çıkarak, genç kuşaklara sabır, fedakârlık ve minnet duygusunun önemini aktarmaktadır.

Sonuç olarak, "Qaytar Ana Borcunu" hem estetik açıdan yenilikçi diliyle hem de evrensel bir temayı yerel kültürel kodlarla birleştiren yapısıyla, modern Azerbaycan şiirinin temsili örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ali Kerim, modern Azerbaycan şiiri, anne-evlat ilişkisi, bireysel duyarlılık, edebî temsil.

Abstract: Ali Kerim, one of the most significant representatives of twentieth-century Azerbaijani literature, established an original poetic vision that blends individual sensitivity with collective values. His poetry is characterized by lyricism, sincerity, and moral awareness, while serving as a bridge between the individual's inner world and broader social reality. In this context, his poem "Qaytar Ana Borcunu"

¹ Bu bildiri metni "Azerbaycan Şiirinde Ana Kavramı ve Onun Kullanım Biçimi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

(Repay Your Debt to Mother) emerges as a notable example in modern Azerbaijani poetry, distinguished by the way it addresses the mother–child relationship and its emotional and ethical dimensions. The poem vividly expresses the sacrifices, patience, and love of the mother, juxtaposed with the child’s deep sense of gratitude and the impossibility of ever fully repaying this moral debt. Kerim presents maternal love not merely as a private feeling but as a universal ethical truth and a fundamental value deeply rooted in cultural memory. In this way, the work transcends individual experience to embody an eternal reality—the sacredness, selflessness, and irreplaceable role of maternal affection in human life. Thus, the poem functions as both a personal and collective source of emotional reflection. From the 1960s onwards, one of the dominant tendencies in modern Azerbaijani poetry was a turn toward the individual’s inner world, personal emotions, and human relations. Ali Kerim’s poem strongly exemplifies this literary current. While he reinterprets the traditional image of the “mother,” long idealized in classical literature, as a socio-cultural symbol, he simultaneously infuses it with modernist lyricism and a heightened sense of personal intensity. This dual approach creates a vision of motherhood that is both rooted in tradition and reimagined through modernist aesthetics. The pedagogical dimension of the poem is equally important. “*Qaytar Ana Borcunu*” offers moral lessons for younger generations by highlighting the values of maternal devotion, patience, sacrifice, and gratitude. In this sense, the poem functions not only as an aesthetic text but also as a transmitter of ethical and social messages. Through poetic language, Kerim effectively unites personal emotion with communal values, giving the mother–child theme a renewed significance in modern Azerbaijani literature.

The subject of this study is the aesthetic and thematic dimensions of Ali Kerim’s “*Qaytar Ana Borcunu*.” The main aim is to examine the role of the mother–child relationship in modern Azerbaijani poetry, its moral and pedagogical functions, and its contribution to the poet’s unique poetics. The method employed is a structural and thematic analysis of the poem, interpreted in terms of both individual sensitivity and socio-cultural values. The findings reveal that the poem is not limited to the expression of an individual emotion but presents maternal love as a moral value deeply embedded in collective memory. The idealized “mother” figure in classical literature is reinterpreted through a modernist sensibility, producing a renewed conception of motherhood that blends tradition with individual intensity. Furthermore, the poem’s pedagogical aspect highlights values such as patience, sacrifice, and gratitude, thus addressing younger generations with moral lessons.

In conclusion, “*Qaytar Ana Borcunu*” can be regarded as a representative example of modern Azerbaijani poetry, uniting universal themes with local cultural codes and offering both aesthetic innovation and enduring moral resonance.

Keywords: Ali Kerim, modern Azerbaijani poetry, mother–child relationship, individual sensibility, literary representation

İstanbul'un Yapılı Çevresinde Yeşil Ayrıcalığın Haritalanması Mapping Green- Privilege in Istanbul's Built Environment

Emre Demirtaş¹ Doç. Dr. Tuğba Ayas Önel²

¹Sakarya Üniversitesi, edemirtas@sakarya.edu.tr

²Sakarya Üniversitesi, ayas@sakarya.edu.tr

Özet: Bu bildiri, İstanbul'da yeşil sertifikalı bina yatırımlarının kent içindeki coğrafi dağılımını yorumlayıcı bir çerçevede ele alır ve bu dağılımın "yeşil ayrıcalık" ile "yeşil soylulaştırma" süreçleriyle nasıl keştiğini tartışır. Amaç, sertifikalı projelerin hangi koridor ve odaklarda biriktiğini görünür kılmak; ortaya çıkan mekânsal örüntülerin iklim adaleti ile çevresel adalet bakımından anlamını açığa çıkarmaktır. İklim krizi karşısında yeşil bina politikalarının hızla yaygınlaştığı güncel bağlamda, bu yatırımların kimin için, nerede ve hangi erişim rejimleri altında üretildiği sorusu aciliyet kazanmıştır. Yöntem olarak masaiüstü envanter birleştirme yaklaşımı benimsenmiştir. Kamuya açık sertifikasyon listeleri, proje duyuruları ve tanıtım belgeleri bir araya getirilmiş; hızlı jeo-kodlama ile keşifsel dağılım haritaları üretilmiştir. Çalışmanın kapsamı tanımlayıcıdır; ileri düzey nicel modelleme yapılmamıştır. Buna karşılık, belge dili üzerinden projelerin erişim rejimleri (kamusal/yarı kamusal/özel) çözümlenmiş, "yeşil" söyleminin hangi tasarım öğeleri (enerji verimliliği, su yönetimi, cephe yeşili, doğa-temelli çözümler) üzerinden kurulduğu kısaca okunmuştur. Bu tercih, mekânsal örüntünün hızlıca haritalanmasını ve adalet boyutuna dair ilk yorumların paylaşılmasını mümkün kılar. Ön bulgular, sertifikalı projelerin finans ve prestij koridorlarına, kıyı şeritlerine ve dönüşüm baskısı yüksek odaklara belirgin bir yığılma eğilimi gösterdiğini; sosyal kırılabilirliği yüksek ilçelerde ise seyrek kaldığını düşündürmektedir. Projelerin önemli bir bölümü özel erişim rejimi altında işlemektedir. Bu durum, varsayılan yeşil faydaların bina sınırları içinde kilitlenmesine ve kamusal yaşama sınırlı biçimde sirayet etmesine yol açabilir. Seçici kullanıcı hedeflemesi ve değer artışı beklentisiyle birleştiğinde, kiraların yükselmesi, ticari mekânlarda kullanıcı profiline homojenleşmesi ve yerinden edilme baskısının artması gibi yeşil soylulaştırma etkileri güçlenir. Bulgular, yeşil sertifikasyon teknik ölçütlerle tanımlandığında dahi, mekân-toplum ilişkisi gözlemlenmediğinde ayrıcalık üretebileceğine işaret eder. Sonuç ve öneri olarak, yeşil bina teşvik ve onay mekanizmalarının yalnızca bina-içi metriklerle bağlanması yeterli değildir. Mekânsal adalet koşullarının açık biçimde tanımlanması ve denetlenebilir ölçütlere dönüştürülmesi gereklidir: mahalle ölçeğinde ölçülebilir fayda (ör. ısı adası etkisinde azalma göstergeleri), kamusal açık alan ve gölgelik katkısı, kırılabilir gruplar için enerji maliyeti iyileşmesi, erişim rejimlerinin şeffaf raporlanması ve temel yerinden edilme karşılığı güvenceler bu çerçevenin parçası olmalıdır. Çalışma aynı zamanda sonraki araştırmalara yön verir: parsel bazlı tüketim verileri ve mikroiklim haritalarıyla çaprazlama, hane düzeyi anketler ve katılımcı haritalama oturumlarıyla derinleşme önerilir. Bu tür bağlayıcı eşikler ve izleme pratikleri kurulduğunda, yeşil dönüşümün ayrıcalık üretme riski azalacak; iklim uyumunun somut çıktıları kentsel yaşama daha adil ve yaygın biçimde dağılacaktır. Son kertede, bulgular yerel yönetimler, planlama kurulları ve meslek odaları için somut bir karar destek çerçevesi sunarak, iklim adaleti odaklı yeşil bina politikalarının üretilmesine katkı sağlar.

Anahtar Kelimeler: yeşil sertifikalı bin, yeşil soylulaştırma, yeşil ayrıcalık, iklim adaleti, mekânsal adalet.

Abstract: This paper investigates the geographical distribution of green-certified building investments within Istanbul within an interpretative framework. It discusses how this distribution intersects with the 'green privilege' and 'green gentrification' processes. The aim is to reveal where certified projects are concentrated and uncover the significance of the resulting spatial patterns in climate justice and environmental justice. In the current context of green building policies rapidly spreading in response to the climate crisis, the question of for whom, where, and under what access regimes these investments are produced has become urgent. A desktop inventory consolidation approach was adopted as the methodology. Publicly available certification lists, project announcements, and promotional documents were collected, and exploratory distribution maps were created using rapid geocoding. The study has a descriptive scope and does not involve advanced quantitative modeling. Instead, the analysis focused on

the projects' access regimes (public, semi-public, and private) by examining the language used in the documents.

A brief review was conducted to identify the design elements—such as energy efficiency, water management, facade greening, and nature-based solutions—upon which the "green" discourse was built. This choice allows for the rapid mapping of spatial patterns and the sharing of initial interpretations regarding the dimension of justice. Preliminary findings suggest that certified projects clearly tend to cluster in finance and prestige corridors, coastal strips, and areas under high pressure for transformation, while remaining sparse in districts with high social vulnerability. A significant portion of the projects operate under a private access regime. This situation may lead to the default green benefits being locked within building boundaries and having limited spillover effects on public life when combined with selective user targeting and expectations of value appreciation. Green gentrification effects intensify, such as rising rents, homogenisation of user profiles in commercial spaces, and increased displacement pressure. The findings indicate that even when technical criteria define green certification, it can generate privilege when the space-society relationship is not considered.

As a conclusion and recommendation, it is not sufficient for green building incentives and approval mechanisms to be linked solely to building internal metrics. Spatial justice conditions must be clearly defined and converted into verifiable criteria: measurable benefits at the neighbourhood scale (e.g., indicators of reduced heat island effect), contribution to public open space and shade, improved energy costs for vulnerable groups, transparent reporting of access regimes, and fundamental safeguards against displacement should be part of this framework. The study also points the way for future research: cross-referencing with parcel-level consumption data and microclimate maps, and deepening with household-level surveys and participatory mapping sessions are recommended. When such binding thresholds and monitoring practices are established, the risk of the green transition producing privilege will decrease; the concrete outputs of climate adaptation will be distributed more fairly and widely across urban life. Ultimately, the findings provide a concrete decision-support framework for local authorities, planning committees, and professional associations, contributing to developing climate justice-focused green building policies.

Keywords: *green-certified buildings, green gentrification, green privilege, climate justice, spatial justice istanbul*

Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi (INSAC)
9-11 Ekim 2025

Türkiye’de Esnek Çalışma Modelleri Üzerine Yapılan Lisansüstü Araştırmaların Eğilimleri: 1994-2024 Yılları Arasında Bir Literatür İncelemesi

Tends in Graduate Research on Flexible Working Models in Türkiye: A Literature Review Between 1994 and 2024

Eray Baş
Oyak Çimento Bolu
ebas@oyakcimento.com

Özet: Bu çalışmada, Türkiye’de esnek çalışma modelleri üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin analizi gerçekleştirilmiştir. 1994-2024 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde yer alan 120 tez taranmış ve bu tezlerin yıllara, üniversitelere, bölümlere ve konu başlıklarına göre dağılımı incelenmiştir. Bulgular, özellikle 2019 yılı sonrası COVID-19 pandemisiyle birlikte esnek çalışmaya yönelik akademik ilginin arttığını göstermektedir. Araştırmanın amacı, esnek çalışma modelleri üzerine yapılacak yeni çalışmalara temel oluşturmak ve Türkiye’deki mevcut akademik birikimi görünür kılmaktır.

Anahtar Kelimeler: esnek çalışma, iş-yaşam dengesi.

Abstract: This study analyzes graduate theses on flexible work models in Turkey. A total of 120 theses available in the Higher Education Council’s National Thesis Center between 1994 and 2024 were examined. The distribution of these theses by year, university, department, and topic was investigated. The findings indicate that academic interest in flexible work has increased particularly after 2019, coinciding with the COVID-19 pandemic. The aim of this research is to provide a foundation for future studies on flexible work models and to make the existing academic knowledge in Turkey more visible.

Keywords: flexible work, work-life balance.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Matematik Öğretim Programının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında İncelenmesi

Examining the Türkiye Century Maarif Model Mathematics Curriculum in the Context
of the Renewed Bloom Taxonomy

Eyüp ÇİFTÇİ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
eypcfctci58@gmail.com

Özet: Türkiye’de matematik öğretim programları Milli Eğitimin genel amaçları doğrultusunda sürekli olarak yenilenmekte ve bireylerin bilgiye ulaşmada sorumluluk alan, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen ve topluma katkı sağlayabilen bireyler olmalarını hedeflemektedir. Araştırmanın amacı 2024-2025 eğitim-öğretim yılından itibaren kademeli bir şekilde uygulanan ortaöğretim matematik öğretim programındaki öğrenme çıktılarının yenilenmiş Bloom Taksonomisi kapsamında hangi bilişsel sürece ait olduğunu tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problemi “Ortaöğretim matematik dersi öğretim programındaki kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre dağılımı nedir?” şeklinde düzenlenmiştir. Eğitimin kalitesini belirleyen en temel unsurlardan biri öğretim programlarıdır. Öğretim programları, eğitimciler ve öğretmenler için bir yol haritası işlevi görmekte; öğretim sürecinin planlanması, öğretim yaklaşımlarının belirlenmesi, etkinliklerin ve materyallerin düzenlenmesi ile değerlendirme süreçlerinin yapılandırılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Ülkemizde ortaöğretim matematik dersi öğretim programı güncellenmiştir. Ders kitapları ve merkezi sınavlar yeni öğretim programı bağlamında yeniden düzenlenmektedir. Geçmiş yıllarda hem öğretim programları hem de ders kitapları ve merkezi sınavlar yenilenmiş Bloom taksonomisine göre inceleyen araştırmalar mevcuttur. Bu bağlamda yeni ortaöğretim matematik dersi öğretim programındaki öğrenme çıktılarının da yenilenmiş Bloom taksonomisine göre dağılımın incelenmesinin, öğretim programını dikkate alarak düzenlenecek ders kitapları ve merkezi sınav soruları için bir rehber olacağı düşünülmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi tekniği kullanılacaktır. Bu bağlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaöğretim matematik dersi öğretim programının öğretim çıktıları veri kaynağı olarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda veriler betimsel istatistik yöntemi ile analiz edilmiştir. Analizler araştırmacının yanı sıra matematik eğitimi uzmanı bir akademisyen tarafından da incelenerek ortak bir uyumaya bakılmıştır. Araştırma sonucunda 80 adet öğrenme çıktısı tespit edilmiştir. Bu öğrenme çıktılarının 11’i anlama, 23’ü uygulama, 39’u çözümleme, 6’sı değerlendirme ve 1’i yaratma bilişsel süreç boyutundadır. Hatırlama boyutunda herhangi bir öğrenme çıktısı tespit edilememiştir. Bunların 20 tanesi 9. Sınıf, 24 tanesi 10. Sınıf, 15 tanesi 11. Sınıf ve 21 tanesi de 12. Sınıfa aittir. 9. sınıftaki öğrenme çıktılarının bilişsel süreç boyutları 2 anlama, 5 uygulama, 10 çözümleme, 2 değerlendirme ve 1 yaratma şeklindedir. 10. sınıftaki öğrenme çıktılarının bilişsel süreç boyutları 4 anlama, 11 uygulama, 8 çözümleme ve 1 değerlendirme şeklindedir. 11. sınıftaki öğrenme çıktılarının bilişsel süreç boyutları 2 anlama, 3 uygulama, 8 çözümleme ve 2 değerlendirme şeklindedir. 12. sınıftaki öğrenme çıktılarının bilişsel süreç boyutları ise 3 anlama, 4 uygulama, 13 çözümleme ve 1 değerlendirme şeklindedir. Sınıf düzeyi arttıkça öğrenme çıktılarında daha üst düzey bilişsel süreç basamaklarına yer verildiği görülmüştür. Ortaöğretim matematik öğretim programına göre düzenlenecek yeni matematik ders kitabı ve sınavlarının da öğrenme çıktılarının bilişsel süreç boyutlarını dikkate alarak hazırlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: matematik eğitimi, öğretim programı, yenilenmiş Bloom taksonomisi, bilişsel süreç

Abstract: In Türkiye, mathematics curricula are constantly being updated in line with the general objectives of the National Education Ministry and aim to equip individuals with the skills to take responsibility for accessing knowledge, solve problems, think critically, and contribute to society. The purpose of this research is to determine which cognitive process, within the scope of the revised Bloom Taxonomy, corresponds to the learning outcomes in the secondary school mathematics curriculum, which has been gradually implemented since the 2024-2025 academic year. For this purpose, the research problem is formulated as "What is the distribution of learning outcomes in the secondary school mathematics curriculum according to the revised Bloom Taxonomy?" Curricula are one of the most fundamental factors determining the quality of education. Curricula serve as a roadmap for educators and teachers; they play a critical role in planning the teaching process, determining teaching approaches, organizing activities and materials, and structuring evaluation processes. The secondary school mathematics curriculum in Turkey has been updated. Textbooks and centralized exams are being reorganized within the context of the new curriculum. In previous years, there have been studies examining both curricula, textbooks, and centralized exams according to the revised Bloom Taxonomy. In this context, it is thought that examining the distribution of learning outcomes in the new secondary school mathematics curriculum according to the revised Bloom taxonomy will serve as a guide for textbooks and central exam questions that will be prepared taking into account the curriculum. Document analysis, one of the qualitative research methods, will be used in the research. In this context, the teaching outcomes of the Turkey Century Maarif Model Secondary School Mathematics curriculum were examined as the data source. As a result of the examination, the data were analyzed using descriptive statistics. The analyses were reviewed by an academician specializing in mathematics education in addition to the researcher to seek common agreement. As a result of the research, 80 learning outcomes were identified. Of these learning outcomes, 11 are in the cognitive process dimension of comprehension, 23 are in application, 39 are in analysis, 6 are in evaluation, and 1 is in creation. No learning outcome was identified in the recall dimension. 20 of these belong to 9th grade, 24 are in 10th grade, 15 are in 11th grade, and 21 are in 12th grade. The cognitive process dimensions of the learning outcomes in the 9th grade are 2 comprehension, 5 application, 10 analysis, 2 evaluation, and 1 creation. The cognitive process dimensions of the learning outcomes in the 10th grade are 4 comprehension, 11 application, 8 analysis, and 1 evaluation. The cognitive process dimensions of the learning outcomes in the 11th grade are 2 comprehension, 3 application, 8 analysis, and 2 evaluation. The cognitive process dimensions of the learning outcomes in the 12th grade are 3 comprehension, 4 application, 13 analysis, and 1 evaluation. It was observed that as the grade level increased, higher level cognitive process steps were included in the learning outcomes. It is recommended that the new mathematics textbooks and exams to be prepared according to the secondary school mathematics curriculum should be prepared by taking into account the cognitive process dimensions of the learning outcomes.

Keywords: mathematics education, curriculum, revised Bloom taxonomy, cognitive process.

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Fanatizm Eğilimleri: Demografik Faktörlere Dayalı Bir Araştırma

Fanaticism Tendencies of Sport Sciences Faculty Students: An Analysis Based on Demographic Factors

Eyüp Temur¹, Ali ERDOĞAN²

¹Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği ABD, eyuptemur25@gmail.com

²Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği ABD, aerdogan@kmu.edu.tr

Özet: Fanatizm, bireyin aşırı bağlılık ve tutkuyla belirli bir gruba, ideolojiye veya ilgi alanına yönelmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu olgu, bireylerin yalnızca günlük yaşam pratiklerini değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerini, eğitim hayatlarını ve hatta psikolojik iyi oluşlarını da doğrudan etkileyebilmektedir. Günümüz toplumunda fanatizm kavramı özellikle spor, siyaset ve popüler kültür bağlamında sıkça karşımıza çıkmaktadır. Spor karşılaşmalarında takımlarına yoğun bir şekilde bağlı olan taraftarlar, siyasi süreçlerde belli bir ideolojiye koşulsuz destek veren bireyler ya da popüler kültür figürlerini abartılı bir hayranlıkla takip eden gruplar, bu olgunun farklı yansımalarına örnek teşkil etmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, bireylerin fanatizm eğilimlerini belirlemek ve bu eğilimleri çeşitli demografik değişkenler açısından incelemektir. Çalışma, nicel araştırma desenine dayalı olarak yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri oluştururken, örnekleme ise 254 üniversite öğrencisi meydana getirmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler kişisel bilgi formu ve Spor Fanatizm Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde tanımlayıcı istatistiklerden (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) yararlanılmış; ayrıca bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yöntemleriyle farklı demografik gruplar arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin fanatizm ölçeği toplam puanlarının genel olarak orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre yapılan analizlerde ise anlamlı farklılıklar bulunmuş; erkek öğrencilerin fanatizm puan ortalamalarının kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, yaş grupları açısından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Bölüm değişkenine göre elde edilen sonuçlar ise özellikle Spor Yöneticiliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin fanatizm düzeylerinin diğer bölümlere kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, araştırma bulguları gençler arasında fanatizm olgusunun önemli ve dikkate değer bir eğilim olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle spor alanında fanatizmin daha belirgin şekilde ortaya çıktığı, erkek öğrencilerde ve spor yöneticiliği bölümünde bu eğilimin daha güçlü olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda, fanatizm davranışlarının yalnızca bireysel düzeyde değil, aynı zamanda toplumsal ilişkiler açısından da değerlendirilmeye açık önemli bir konu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fanatizm, üniversite öğrencileri, toplumsal etki

Abstract: Fanaticism is defined as an individual's excessive devotion and passion toward a specific group, ideology, or field of interest. This phenomenon not only affects individuals' daily life practices but also directly influences their social relationships, educational life, and even psychological well-being. In today's society, the concept of fanaticism is frequently encountered, particularly in the contexts of sports, politics, and popular culture. Supporters who are intensely loyal to their teams during sports events, individuals who give unconditional support to a certain ideology in political processes, or groups who follow popular culture figures with exaggerated admiration are examples that reflect different dimensions of this phenomenon. The main purpose of this study is to determine individuals' tendencies toward fanaticism and to examine these tendencies in terms of various demographic variables. The study was conducted based on a quantitative research design. The population of the research consists of students from the Faculty of Sport Sciences at Karamanoğlu Mehmetbey University, while the sample is composed of 254 university students. The data were collected from the participants using a personal information form and the Sports Fanaticism Scale. The data obtained were analyzed through the SPSS software package. In the analysis process, descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard deviation) were used; in addition,

independent samples t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were employed to compare differences among demographic groups. According to the research findings, it was determined that the students' total scores on the fanaticism scale were generally at a moderate level. Analyses conducted in terms of gender revealed significant differences, showing that male students had higher mean scores of fanaticism compared to female students. However, no significant difference was found among different age groups. Results regarding the department variable indicated that students studying in the Department of Sports Management had higher levels of fanaticism compared to students from other departments. In conclusion, the findings of the study reveal that fanaticism is a significant and noteworthy tendency among young people. It can be stated that fanaticism is more prominently observed in the field of sports, and this tendency is stronger among male students and those studying sports management. In this context, it can be concluded that fanaticism behaviors should be considered not only at the individual level but also in terms of their implications for social relationships.

Keywords: *Fanaticism, university students, social impact*

Spor Takımına Duygusal Bağlılık Ölçeği ile Üniversite Öğrencilerinin Taraftarlık Eğilimlerinin Değerlendirilmesi

Evaluating University Students Fandom Tendencies through the Emotional
Commitment to Sports Team Scale

Eyüp Temur¹, Ali ERDOĞAN²

¹Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği ABD, eyuptemur25@gmail.com

²Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği ABD, aerdoğan@kmu.edu.tr

Özet: Spor, bireylerin sosyal yaşamlarının önemli bir parçası haline gelmiş; özellikle taraftarlık olgusu bireylerin kimlik ve aidiyet duygularını şekillendiren önemli bir unsur olarak öne çıkmıştır. Taraftarların spor takımlarına yönelik duygusal bağlılık düzeyleri, yalnızca bireysel tutumları değil aynı zamanda toplumsal ilişkileri, sosyal etkileşim biçimlerini ve kulüplerin sürdürülebilir başarısını da etkilemektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin spor takımlarına yönelik duygusal bağlılık düzeylerini ölçmek ve taraftarlık eğilimlerini çeşitli demografik değişkenler açısından değerlendirmektir. Araştırma nicel araştırma yöntemine dayalı olarak yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi farklı fakültelerde öğrenim gören 254 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve Spor Takımına Duygusal Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 25 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sürecinde tanımlayıcı istatistiklerin (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) yanı sıra bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin spor takımlarına yönelik duygusal bağlılık düzeylerinin genel olarak orta düzeyde olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkenine göre yapılan karşılaştırmalarda, erkek öğrencilerin duygusal bağlılık puanlarının kadın öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Fakülte değişkenine göre yapılan analizlerde, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin diğer fakültelerdeki öğrencilere kıyasla daha yüksek duygusal bağlılık düzeyine sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca düzenli olarak spor müsabakalarını takip eden öğrencilerin, sporla ilgilenmeyen öğrencilere göre daha güçlü bir taraftarlık eğilimine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin spor takımlarına yönelik duygusal bağlılıklarının orta düzeyde olduğu; cinsiyet, bölüm ve sporla ilgilenme durumuna göre değişkenlik gösterdiği söylenebilir. Bu bulgular, taraftarlık olgusunun gençler arasında güçlü bir aidiyet kaynağı olduğunu, ancak farklı demografik faktörlere bağlı olarak değişebildiğini ortaya koymaktadır. Gelecek çalışmalarda farklı üniversite örneklemeleri ve nitel veri toplama yöntemleriyle konunun daha derinlemesine incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: spor takımı, duygusal bağlılık, taraftarlık, üniversite öğrencileri

Abstract: Sport has become an important part of individuals' social lives, and in particular, the phenomenon of fandom has emerged as a significant factor in shaping identity and a sense of belonging. Fans' emotional commitment to their sports teams affects not only individual attitudes but also social relations, forms of interaction, and the sustainable success of clubs. In this context, the aim of the study is to measure university students' emotional commitment to sports teams and to evaluate their fandom tendencies in terms of various demographic variables. The research was conducted using a quantitative research method. The sample of the study consisted of 254 university students from different faculties of Karamanoğlu Mehmetbey University, including the Faculty of Sport Sciences. A Personal Information Form and the Emotional Commitment to Sports Team Scale were used as data collection tools. The data obtained were analyzed with the SPSS 25 statistical package program. Descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard deviation) were calculated, and independent samples t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were performed to examine differences according to gender, age, faculty, and level of engagement in sports. According to the findings, students' emotional commitment to sports teams was generally at a moderate level. Comparisons by gender indicated that male students' emotional commitment scores were significantly higher than those of female students. No significant differences were observed between age groups. Analyses by faculty revealed that students from the Faculty of Sport Sciences had higher emotional commitment levels compared to students from other faculties. Moreover, students

who regularly followed sports competitions exhibited stronger fandom tendencies than those less interested in sports. In conclusion, it can be stated that university students' emotional commitment to sports teams is at a moderate level and varies depending on gender, faculty, and level of engagement in sports. These findings suggest that fandom represents a strong source of belonging among young people, although it may differ according to demographic factors. Future studies are recommended to examine this phenomenon with samples from different universities and through the use of qualitative research methods for a more in-depth understanding.

Keywords: *sports team, emotional commitment, fandom, university students*

Türklük ve Vatan Bilinci Bağlamında Zelimhan Yakup'un Türkiye Defterleri ¹

Zelimkhan Yakup's Turkey Notebooks In The Context Of Turkic Identity And
Homeland Consciousness

Furkan BOLAT ¹, Dr. Öğr. Üyesi Rovshan MAMMADOV²

¹ Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi,
bolatmf@outlook.com

²Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Teoman Durulı İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
rommel188@gmail.com

Özet: Azerbaycan edebiyatının önde gelen temsilcilerinden Zelimhan Yakup, yalnızca bir şair değil, aynı zamanda Türklüğün kültürel ve düşünsel gelişimine katkı sağlayan önemli bir aydın olarak tanınmaktadır. Onun “Türkiye Defterleri” adlı eseri, milli kimlik ve vatan algısını merkeze alarak, hem bireysel duyarlılığın hem de toplumsal ideallerin poetik bir formda ifadesini sunmaktadır. Yakup’un edebî şahsiyetinin en belirgin özelliği, cesur çıkışlarıyla katı ve baskıcı oluşumlara karşı direnmesi, Türklük kavramını edebî bir ideoloji haline getirerek Azerbaycan sınırlarını aşan bir düşünce ufku ortaya koymasındır. Bu bakımdan Yakup, yalnızca bir sanatkar değil, aynı zamanda milli kimliğin taşıyıcısı ve savunucusu konumundadır. Araştırmanın konusu, Zelimhan Yakup’un “Türkiye Defterleri”nde işlediği vatan teorisinin şiirsel ve ideolojik boyutlarıdır. Bu bağlamda şairin eserinde yer alan milli kimlik öğeleri, Türk tarihi ve kahramanlık geleneği, mitolojik semboller ve edebî dilin ideolojik işlevi üzerinde durulacaktır. Araştırmanın amacı, Yakup’un şiirlerinde vatan kavramını nasıl tanımladığını, Türklük bilincini hangi poetik araçlarla güçlendirdiğini ve bu bağlamda şairin Türk dünyasındaki edebî ve kültürel rolünü ortaya koymaktır. Kapsam açısından, çalışma hem şiirlerin tematik çözümlemesini hem de şairin poetikasının Türk edebiyatı içerisindeki yerini değerlendirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca Yakup’un eserleri, Türk dünyası edebiyatları arasında bir köprü işlevi görmesi bakımından da ele alınacaktır. Yöntem olarak, nitel araştırma yöntemlerinden metin çözümlemesi, söylem analizi ve karşılaştırmalı edebiyat yaklaşımı kullanılacaktır. Bu doğrultuda “Türkiye Defterleri”nde yer alan şiirler öncelikle tematik bağlamda sınıflandırılacaktır; ardından Türk edebiyatındaki benzer milli ve ideolojik söylemlerle karşılaştırılacaktır. Böylece Yakup’un hem bireysel üslubu hem de Türklük ideali içindeki yeri daha somut bir biçimde ortaya konacaktır. Yakup’un şiirlerinde sıkça tekrarladığı “Uyan Türk!”, “Ayaklan Türk!” gibi ifadeler, okuyucuya yalnızca edebî bir çağrı değil, aynı zamanda ideolojik bir uyarı ve milli bilinç telkini niteliği taşımaktadır. Şair, vatani yalnızca coğrafi bir alan değil; bir ideal, bir kültürel kimlik ve bir manevi değerler bütünü olarak ele almaktadır. Bunun yanı sıra Türk tarihinin önde gelen padişahları ve kahraman figürleri, şiirlerinde milli bilincin uyanışını destekleyen göndermeler olarak öne çıkmaktadır. Türk mitolojisinden aldığı kurt ve bozkurt sembelleri ise Türklüğün kadim köklerine işaret ederek, geçmişle gelecek arasında kültürel bir süreklilik kurmaktadır. Araştırmanın bulguları, Zelimhan Yakup’un “Türkiye Defterleri”nde vatan teorisini yalnızca bireysel duyarlılığın bir yansıması olarak değil, aynı zamanda kolektif hafızayı ve milli idealleri inşa eden bir unsur olarak işlediğini göstermektedir. Şair, bireyin ruh dünyasına hitap ederek onu toplumsal bir bilinç düzeyine taşımakta, Türklüğün düşmanlarına karşı ideolojik bir mücadele ortaya koymaktadır. Eserlerinde milli birlik, tarihsel bilinç ve kültürel süreklilik kavramları iç içe geçmekte; böylece Türklüğün ortak değerleri yeniden üretilmektedir. Sonuç olarak bu araştırma, Zelimhan Yakup’un “Türkiye Defterleri”nde vatan kavramını poetik, kültürel ve ideolojik yönleriyle ele alarak, onun Türk edebiyatı ve düşünce dünyasındaki özel konumunu açıklamayı amaçlamaktadır. Yakup’un, yalnızca Azerbaycan edebiyatına değil, bütün Türk dünyasına ait bir şair olarak değerlendirilmesi, onun milli şair kimliğinin ve uluslararası saygınlığının en güçlü kanıtıdır.

Anahtar Kelimeler: Zelimhan Yakup, Türkiye Defterleri, vatan teorisi, Türklük bilinci, mitolojik semboller.

Abstract: Zelimkhan Yakup, one of the leading representatives of Azerbaijani literature, is recognized not only as a poet but also as an intellectual who contributed to the cultural and ideological development of Turkism. His work Turkey Notebooks centers on the concepts of homeland and national identity, presenting a poetic world that synthesizes individual sensitivity with collective ideals. The most distinctive feature of

¹ Bu bildiri metni “Azerbaycan Halk Şairi Zelimhan Yakup’un Türk Dünyası, Türkcülük ve Türkiye Üzerine Yazılmış Şiirleri” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Yakup's literary personality lies in his courageous stance against rigid and oppressive formations and in his ability to transform the idea of Turkism into a literary ideology that transcends the borders of Azerbaijan. In this sense, Yakup appears not merely as an artist but also as a carrier and defender of national identity. The subject of this study is the theory of homeland as elaborated in Zelimkhan Yakup's Turkey Notebooks. The research focuses on the national identity elements, historical references, mythological symbols, and ideological functions of literary language that emerge in his poetry. The aim of the study is to examine how Yakup defines the notion of homeland, how he strengthens Turkic consciousness through poetic means, and to reveal his cultural and literary role within the broader Turkic world. In terms of scope, the research evaluates both the thematic analysis of the poems and Yakup's position within Turkish literature. Furthermore, it highlights the function of his work as a bridge among the literatures of the Turkic world. The methodology is based on qualitative research methods, particularly textual analysis, discourse analysis, and a comparative literary approach. The poems in Turkey Notebooks are first classified thematically and then compared with similar national and ideological discourses in Turkish literature. This method enables a clearer understanding of Yakup's individual style and his place within the ideal of Turkism. Repeated expressions such as "Wake up, Turk!" and "Rise, Turk!" in his poems should be interpreted not only as literary appeals but also as ideological calls and instruments of national consciousness. Yakup conceptualizes homeland not simply as a geographical territory but as an ideal, a cultural identity, and a set of spiritual values. Moreover, the recurrent references to historical rulers and heroic figures reinforce national awareness, while symbols derived from Turkic mythology—especially the wolf and the gray wolf—establish a sense of cultural continuity between past and future. The findings of this research demonstrate that the theory of homeland in Yakup's Turkey Notebooks functions not only as a reflection of individual sentiment but also as a means of constructing collective memory and national ideals. His poetry addresses the individual's inner world and elevates it to the level of social consciousness, embodying an ideological struggle against the enemies of Turkism. National unity, historical memory, and cultural continuity intertwine in his works, thereby regenerating the shared values of Turkic identity. In conclusion, this study aims to analyze Zelimkhan Yakup's treatment of homeland in Turkey Notebooks through its poetic, cultural, and ideological dimensions, thereby clarifying his unique place in the literary and intellectual history of the Turkic world. Yakup's recognition as not only a poet of Azerbaijani literature but also as a poet of the entire Turkic world stands as the strongest evidence of his identity as a national poet and of his international significance.

Keywords: Zelimkhan Yakup, Turkey Notebooks, Theory of homeland, Turkic consciousness, mythological symbols

İsmet Özel'in Şiirlerinde Dönemsel İdeolojik Dönüşümün Söz Varlığına Yansımaları

Reflections of Periodic Ideological Transformation on Vocabulary in İsmet Özel's Poems

Furkan ÖZBEK¹, Doç. Dr. Hasan ÖZER²

¹Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü,
furkan5848@gmail.com

²Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi/ Teoman Duralı İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi/ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
hasanozer@beun.edu.tr

Özet: İsmet Özel'in şiir dünyasını iki ana dönem çerçevesinde ele almak, üsluptaki ve dünya görüşündeki değişimleri kavramak açısından verimli bir yaklaşım sağlar. Bu çalışmanın konusu, şairin iki farklı döneminde söz varlığının nasıl değiştiğini ve bu değişimin ideolojik dönüşümle nasıl ilişkilendiğini incelemektir. Araştırmanın temel amacı, İsmet Özel'in ilk döneminde toplumcu, sol eğilimli söylemi yansıtan kelimelerle; ikinci dönemde metafizik ve manevi bir yönelim gösteren kavramların şiir dilindeki işlevlerini ortaya koymaktır. Çalışmada yöntem olarak sözcük sıklığı analizi kullanılmıştır. Şairin farklı dönemlere ait şiirlerinde seçilmiş anahtar kelimelerin kaç kez tekrarlandığı belirlenmiş, bu veriler tablolaştırılarak karşılaştırmalı biçimde değerlendirilmiştir. Yöntem, yalnızca sayısal bir döküm sunmakla kalmamış, aynı zamanda dilsel ve ideolojik dönüşümün somut göstergelerini ortaya koymuştur.

Birinci döneme ait kelime sıklıkları (devrim 3; eylem 11; özgürlük 0; eşitlik 0; sınıf 3; ayırım 1; partizan 6; emek 2; işçi 1; sus 3; ekmek 8) şairin dönemin toplumsal ve siyasal atmosferinden beslendiğini göstermektedir. "Eylem" kelimesinin yüksek sayısı (11), şiirin toplumsal müdahaleye yöneldiğini ortaya koyarken; "partizan" (6) ve "devrim" (3) gibi sözcükler ideolojik aidiyetlerin şiir diline yansıdığını işaret eder. "Ekmek" (8) kavramı ise sınıfsal duyarlılığın ve temel ihtiyaç metaforunun şiirde öne çıktığını göstermektedir.

İkinci döneme ait kelime sıklıkları (Allah 9; dünya 89; adalet 1; yek 2; aşk 58; ölüm 56; ruh 41; sevgili 17), şairin yöneliminde belirgin bir değişimi ortaya koyar. Bu kez toplumsal içerikli sözcükler azalırken, "dünya", "aşk", "ölüm" ve "ruh" gibi varoluşçu ve manevi temalar ağırlık kazanır. "Allah" kelimesinin kullanımı da bu dönemin İslami duyarlılıklarla şekillendiğini göstermektedir.

Araştırmanın bulguları, şairin şiir dilinde dönemsel bir kırılma yaşandığını göstermektedir. İlk dönemde toplumcu ve devrimci kavramlar öne çıkarken, ikinci dönemde bireysel, metafizik ve aşk-ölüm merkezli bir söz varlığı baskın hale gelmiştir. Böylece İsmet Özel'in şiirinde dışa dönük, ideolojik söylemden içe dönük, varoluşsal bir dile geçiş net biçimde izlenebilmektedir.

Sonuç olarak, kelime sıklıkları üzerinden yapılan bu analiz, şairin üslubundaki ve dünya görüşündeki dönüşümü görünür kılmaktadır. İsmet Özel'in şiirinde toplumsal mücadeleye dayalı bir söz varlığından, metafizik ve manevi derinliğe yönelen bir dil evrimi söz konusudur. Bu dönüşüm, yalnızca kullanılan sözcüklerin farklılaşmasıyla değil, aynı zamanda şairin şiirsel bakış açısının bütünüyle değişmesiyle ilgilidir. Söz varlığındaki bu kayma, şiirin söyleyiş tarzını, imge dünyasını ve üslubunu da etkilemiş; böylece İsmet Özel'in şiir serüveni, Türk edebiyatında ideolojik ve estetik kırılmanın belirgin örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: dil, edebiyat, şiir, söz varlığı

Abstract: Examining İsmet Özel's poetic world within the framework of two main periods provides a fruitful approach to understanding the changes in his style and worldview. The subject of this study is to investigate how the poet's vocabulary shifted across these periods and how this shift is related to his ideological transformation. The main purpose of the research is to reveal the functions of the words that reflect Özel's socially oriented, leftist discourse in the first period and the metaphysical, spiritual orientation in the second period.

The method of the study is based on word frequency analysis. Poems belonging to different periods were selected, the number of repetitions of certain keywords was identified, and the data was presented in tables for comparative evaluation. This method not only provided a quantitative account but also offered concrete evidence of linguistic and ideological change.

The word frequencies from the first period (revolution 3; action 11; freedom 0; equality 0; class 3; division 1; partisan 6; labor 2; worker 1; silence 3; bread 8) demonstrate that the poet was influenced by the social and political atmosphere of the time. The high frequency of "action" (11) indicates the poem's orientation toward social intervention, while words such as "partisan" (6) and "revolution" (3) reflect ideological affiliations within the poetic language. The recurrence of "bread" (8) shows the prominence of class consciousness and the symbolic importance of basic needs within the poet's discourse. The absence of terms like "freedom" and "equality" may suggest a deliberate linguistic selectivity, as the poet preferred to highlight other words instead of slogans.

In the second period, however, the lexical field changes dramatically: "world" (89), "love" (58), "death" (56), "soul" (41), and "beloved" (17) become dominant, signaling a clear shift toward existential and spiritual concerns. The use of "Allah" (9) underscores the role of Islamic sensibilities in shaping this period. Meanwhile, words like "justice" (1) appear only rarely, and archaic or moral terms such as "yek" (2) emerge, pointing to the development of a more religious and metaphysical aesthetic in Özel's poetry.

The findings of the study demonstrate a significant rupture in the poet's language. While the first period foregrounds collective, revolutionary, and socially engaged vocabulary, the second period privileges individual, existential, and spiritual themes. Thus, the transition from an outward-oriented, ideological discourse to an inward-oriented, metaphysical language can be clearly observed in Özel's poetry.

In conclusion, the analysis of word frequencies makes visible the transformation in both style and worldview. Özel's poetry evolves from a vocabulary centered on social struggle to one marked by metaphysical depth and spiritual intensity. This shift is not limited to a change in vocabulary but also reflects a fundamental reorientation of poetic perspective. The alteration in word choice reshaped imagery, tone, and style, making İsmet Özel's poetic journey one of the most striking examples of ideological and aesthetic transformation in modern Turkish literature.

Keywords: language, literature, poem, lexical wealth

Derin Öğrenme ile Öğrenci Performansının Öngörülmesi: Eğitimde Yapay Zekâ Tabanlı Yaklaşımlar

Predicting Student Performance with Deep Learning: Artificial Intelligence-Based Approaches in Education

İbrahim BUDAK

Veri Analizi İzleme ve Değerlendirme Ofisi
ibudak@kastamonu.edu.tr

Özet: Bu çalışma, Kaggle “Student Performance Factors” veri kümesindeki çok boyutlu öğrenci özelliklerinden hareketle sınav skoru değerini yalnızca derin öğrenme yöntemleriyle tahmin etmeyi amaçlamaktadır. Veri; notlar, demografik göstergeler, LMS etkileşim kayıtları ve derse katılım ölçütlerini içermektedir. Ön işleme kapsamında eksik değerler uygun yöntemlerle tamamlanmış, sürekli değişkenler ölçeklenmiş, kategorikler kodlanmıştır. Modelleme, çok katmanlı algılayıcı (MLP) tabanlı regresyonu esas almış; sıralı sinyallerin varlığında LSTM/GRU ve yerel örüntüler için CNN katmanlarından yararlanan hibrit tasarımlar değerlendirilmiştir. %70 eğitim-%30 test ayrımıyla kurulan nihai model, test setinde $r=0.868$, $R^2=0.753$, $RMSE=1.924$ ve $MAE=0.534$ değerlerine ulaşarak yüksek doğruluk ve iyi kalibrasyon göstermiştir; örnek test gözlemlerindeki “Gerçek ve Tahmin” saçılımı, 45° çizgisi etrafında yakın kümelenmeyle düşük sistematik önyargıya işaret etmektedir. Bulgular, erken uyarı sistemleri, bireyselleştirilmiş öğrenme ve eğitim yönetişiminde karar destek süreçlerine doğrudan katkı sunmaktadır. Sınırlılıklar arasında model karmaşıklığına bağlı aşırı öğrenme riski, yorumlanabilirlik ihtiyacı ve etik/adalet ilkelerinin gözetimi öne çıkmaktadır. Gelecek çalışmalarda farklı coğrafyalardan daha büyük çok-merkezli veri setleriyle dış doğrulama, XAI entegrasyonu ve gerçek zamanlı izleme-yeniden eğitim döngüleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: derin öğrenme, öğrenci performansı, sınav skoru tahmini, eğitimde veri madenciliği, öğrenme analitiği

Abstract: The : This study aims to predict individuals' IQ values using machine learning, leveraging graduate employability indicators (CGPA, semester success, communication/social skills, internship/experience, number of projects, and placement status). Using Kaggle's “Graduate Employability” dataset, IQ was modeled as a continuous target variable using Support Vector Regression (SVR) based on SMO. In the preprocessing steps, categorical variables were digitized, continuous variables were scaled; linear, polynomial, and RBF options were evaluated in kernel function comparisons; C - γ - ϵ hyperparameters were scanned on k -fold cross-validation. The test performance obtained with a 70/30 training-test split remained limited; $RMSE=14.18$, $MAE=11.02$, $r=0.349$, $R^2=0.122$, and Kendall's $\tau=0.201$ were reported. Linear comparisons and residual-based visualizations showed that the model tended to converge towards the mean; it exhibited an overestimation bias at low IQs and an underestimation bias at high IQs. The findings suggest that academic achievement and communication/social competence are predictive, but the current set of characteristics may be insufficient to predict IQ with high accuracy. For future studies, broader/more diverse samples, hybrid/ensemble approaches such as SMO + ANN, and the integration of psychometric-behavioral indicators that directly reflect cognitive processes are recommended.

Keywords: deep learning, student performance, exam score prediction, educational data mining, learning analytics

Nazım Hikmet'in Mektuplarında Arkaik Sözcük Kullanımı: Estetik, Morfolojik ve Sözdizimsel Bir İnceleme

The Use of Archaic Words in Nazım Hikmet's Letters: An Aesthetic, Morphological, and Syntactic Analysis

İbrahim KARTAL¹, Doç. Dr. Shalala RAMAZANOVA²

¹Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyat Bölümü
ibrahimkartal09@gmail.com

²Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi/Rus Dili ve Edebiyat Bölümü,
shramazan18@gmail.com

Özet: Bu çalışma, Nazım Hikmet'in Piraye'ye Mektuplar adlı eserinde yer alan arkaik sözcüklerin biçimbilimsel, sözdizimsel ve estetik işlevlerini incelemektedir. Arkaik kelimeler, yalnızca geçmiş dönemlere ait anlam öğeleri olarak değil, aynı zamanda dilin tarihî sürekliliğini ve bireysel üslubun derinliğini yansıtan estetik araçlar olarak da değerlendirilmektedir. Şairin cezaevinde kaleme aldığı bu mektuplar, dilin geçmiş katmanlarını bilinçli biçimde yeniden üretmesi bakımından dikkat çekicidir. Araştırma nitel yöntemle yürütülmüş, veri toplama aracı olarak belge analizi kullanılmıştır. Piraye'ye Mektuplar'dan seçilen arkaik sözcükler; anlamsal, bağlamsal, biçimbilimsel ve sözdizimsel düzlemlerde incelenmiştir. Sözcüklerin tarihî kökenleri, çağdaş Türkçedeki karşılıkları ve metin içindeki işlevleri tarihî sözlükler, etimolojik kaynaklar ve TDK verileri ışığında değerlendirilmiştir.

Analiz sonucunda, "ihtilaf", "memnu", "muharrir" gibi Osmanlı Türkçesi kökenli kelimelerin şair tarafından yalnızca tarihî referans taşımak için değil, anlatımın estetik katmanını güçlendirmek amacıyla da kullanıldığı belirlenmiştir. Bu sözcükler, anlam düzeyinde cezaevi ortamının ruhsal durumunu yansıtırken, dilsel belleğe de göndermeler yapmaktadır. Bağlamsal çözümlemelerde, kelimelerin dönemin toplumsal ve ideolojik atmosferiyle ilişkilendirildiği görülmüştür. "Muharrir" sözcüğü, sanat ve yazar kimliği üzerine yapılan değerlendirmelerde, estetikle ideolojik boyutu birleştiren bir simgeye dönüşmektedir.

Biçimbilimsel ve sözdizimsel incelemelerde ise Osmanlı Türkçesi'ne özgü belirtili isim tamlamalarının, fiilimsilerin ve tarihî fiil çekimlerinin metin içinde yeniden üretildiği tespit edilmiştir. Bu durum, Nazım Hikmet'in mektuplarının yalnızca duygusal bir anlatım değil, aynı zamanda dilin tarihî yapısını bilinçli biçimde işleyen bir yazınsal laboratuvar olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, arkaik sözcükler şairin dil anlayışında estetik, ideolojik ve tarihî bir bütünlük oluşturmaktadır. Nazım Hikmet, arkaik söz varlığını modern Türkçeye harmanlayarak dilin dönüşüm sürecine katkıda bulunmuş; geçmişle gelecek arasında sanatsal bir köprü kurmuştur. Bu yönüyle, mektuplar yalnızca bireysel duygulanımın değil, aynı zamanda tarihî dil bilincinin de ifadesi olarak değerlendirilebilir. Gelecekte, arkaik söz varlığının edebî metinlerdeki işlevine dair karşılaştırmalı çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: arkaik sözcükler, Nazım Hikmet, mektup dili, tarihî söz varlığı, dilsel dönüşüm

Abstract: This study examines the morphological, syntactic, and aesthetic functions of archaic words in Nazım Hikmet's Letters to Piraye. Archaic vocabulary is analyzed not merely as remnants of past linguistic stages but as aesthetic devices that reflect the historical continuity of the Turkish language and the depth of the poet's individual style. Written during Hikmet's imprisonment, these letters are remarkable for their deliberate revival of historical language layers.

The research was conducted using qualitative methods, with document analysis employed as the primary data collection tool. Selected archaic words from Letters to Piraye were analyzed on semantic, contextual, morphological, and syntactic levels. Their historical origins, modern Turkish equivalents, and textual functions were evaluated using historical dictionaries, etymological sources, and data from the Turkish Language Association (TDK).

The analysis reveals that words of Ottoman Turkish origin such as ihtilaf (conflict), memnu (forbidden), and muharrir (writer) were used by Hikmet not only as historical references but also to enrich the aesthetic dimension of expression. On the semantic level, these words evoke the emotional and psychological atmosphere of imprisonment while invoking linguistic memory. Contextual analyses show that the lexical choices are closely linked to the social and ideological climate of the period. The term muharrir, for instance, becomes a symbol that unites aesthetic and ideological dimensions in discussions of artistic and authorial identity.

Morphological and syntactic analyses indicate the reactivation of Ottoman Turkish-specific structures such as possessive noun phrases, participles, and historical verb conjugations. This suggests that Letters to Piraye function not only as emotional expressions but also as a literary laboratory consciously engaging with the historical structure of the language.

In conclusion, archaic vocabulary in Hikmet's linguistic practice constitutes an aesthetic, ideological, and historical unity. By blending archaic lexical elements with modern Turkish, Nazım Hikmet contributed to the transformation of the language and established an artistic bridge between past and future. Thus, the letters can be viewed not only as expressions of personal sentiment but also as manifestations of historical linguistic awareness. Future research is encouraged to pursue comparative studies on the function of archaic vocabulary in literary texts..

Keywords: *archaic words, Nazım Hikmet, epistolary language, historical vocabulary, linguistic transformation*

Kaza Atlası: İş Sağlığında Haritalanamayan Tehlikeler Accident Atlas: Unmapped Hazards in Occupational Health

Dr. Öğr. Üyesi Kaan Koçali

İş Sağlığı ve Güvenliği Programı, İstanbul Gelişim Meslek Yüksekokulu, İstanbul Gelişim Üniversitesi, kkoçali@gelisim.edu.tr

Özet: İş sağlığı ve güvenliği (İSG), modern çalışma yaşamının temel unsurlarından biri olarak, yalnızca çalışan sağlığını korumakla kalmayıp, iş süreçlerinin etkinliği ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından da stratejik bir öneme sahiptir. Mevcut risk yönetimi uygulamaları çoğunlukla görünür ve ölçülebilir tehlikeler üzerine odaklanmakta olup, ergonomik uyumsuzluklar, psikososyal stres, rutin ihmal ve organizasyonel aksaklıklar gibi “görünmeyen tehlikeler” sistematik olarak ele alınmamaktadır. Bu çalışma, işyerlerinde görünmeyen tehlikeleri metaforik bir “kaza atlası” yaklaşımı çerçevesinde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Güvenlik kültürü, işyerinde güvenlik ile ilgili değerler, inançlar ve davranış biçimlerinin bütününi ifade etmekte ve çalışanların risk farkındalığı ile sürece aktif katılımı ile güçlenmektedir. Risk haritalama ise, tehlikelerin sistematik olarak tanımlanması ve değerlendirilmesini sağlayan analitik bir süreçtir. Geleneksel risk haritaları, çoğunlukla fiziksel riskleri kapsamakta, görünmeyen tehlikeleri dışarıda bırakmaktadır. Türkiye’de güvenlik kültürünün kurumsallaşamaması ve risk haritalarının güncel tutulmaması, görünmeyen tehlikelerin tespitini sınırlamaktadır. Ergonomik ve psikososyal riskler, iş kazalarının ardında yatan temel nedenler olmasına rağmen çoğunlukla göz ardı edilmektedir. Uluslararası uygulamalar ise bu alanda yol gösterici niteliktedir. Almanya, psikososyal ve ergonomik riskleri risk değerlendirme süreçlerine dahil etmektedir; İsveç, stres ve tükenmişlik ölçümlerini güvenlik kültürü bağlamında analiz etmektedir; ABD’de OSHA, görünmeyen tehlikeleri sistematik olarak izlemekte ve önleyici tedbirler geliştirmektedir. Önerilen yöntem; (1) kapsamlı veri toplama, (2) risklerin görünür ve görünmez olarak sınıflandırılması, (3) metaforik kaza atlası ile görselleştirilmesi ve (4) güvenlik kültürü analizini içermektedir. Bu yaklaşım, hem fiziksel hem de görünmeyen risklerin bütüncül olarak yönetilmesini sağlayarak, işyerlerinde sürdürülebilir ve proaktif bir güvenlik kültürü oluşturulmasına katkı sağlayabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: iş sağlığı ve güvenliği, güvenlik kültürü, görünmeyen tehlikeler, risk haritalama

Abstract: Occupational health and safety (OHS) constitutes a fundamental component of modern work life, serving not only to protect employees’ health but also to enhance operational efficiency and ensure economic sustainability. Existing risk management practices predominantly focus on visible and quantifiable hazards, while “invisible hazards” such as ergonomic mismatches, psychosocial stress, routine negligence, and organizational deficiencies are often systematically overlooked. This study aims to analyze these invisible hazards within workplaces through a metaphorical “accident atlas” framework. Safety culture encompasses the entirety of values, beliefs, and behavioral patterns related to safety within an organization, and it is strengthened through employees’ risk awareness and active participation in safety processes. Risk mapping represents an analytical process that enables the systematic identification and assessment of hazards. Traditional risk maps generally cover physical risks but exclude invisible hazards. In Turkey, the institutionalization of a safety culture and the continuous updating of risk maps remain limited, constraining the identification of invisible hazards. Ergonomic and psychosocial risks, which are among the primary underlying causes of workplace accidents, are frequently disregarded. International practices offer instructive examples in this domain. In Germany, psychosocial and ergonomic risks are incorporated into risk assessment procedures; in Sweden, stress and burnout levels are analyzed within the context of organizational safety culture; in the United States, OSHA systematically monitors invisible hazards and implements preventive measures. The proposed approach consists of four steps: (1) comprehensive data collection, (2) classification of hazards into visible and invisible categories, (3) visualization through a metaphorical “accident atlas,” and (4) analysis of safety culture. This framework facilitates the holistic management of both physical and invisible risks and contributes to the establishment of a sustainable and proactive safety culture within organizations.

Keywords: occupational health and safety, safety culture, invisible hazards, risk mapping

Güvenlik Kültürü Sosyal Politikanın Çocuğu mu, Yoksa Yetimi mi? Is Safety Culture the Child of Social Policy, or Its Orphan?

Dr. Öğr. Üyesi Kaan Koçali

İş Sağlığı ve Güvenliği Programı, İstanbul Gelişim Meslek Yüksekokulu, İstanbul Gelişim Üniversitesi
kkocali@gelisim.edu.tr

Özet: İş sağlığı ve güvenliği (İSG), uzun yıllar yalnızca iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemeye yönelik teknik ve yasal bir alan olarak görülmüştür. Ancak günümüzde İSG, insan onuru, çalışan hakları ve toplumsal refah ile doğrudan ilişkili bir sosyal politika unsuru olarak ele alınmalıdır. Güvenlik kültürü, iş yerinde risklere ve önlem alma davranışına ilişkin paylaşılan değerler, inançlar ve uygulamalar olarak tanımlanır; çalışanların ve işverenlerin davranışlarını, devletin ve kurumların politika üretme kapasitesini yansıtır. Ancak kritik bir soru ortaya çıkmaktadır: Güvenlik kültürü, sosyal politikanın özenle beslediği bir “çocuk” mudur, yoksa politika boşlukları ve kurumsal ihmâl nedeniyle korunmasız bırakılmış bir “yetim” midir? Çalışma, öncelikle İSG ve sosyal politika arasındaki kavramsal ilişkiyi ortaya koymakta; önleyici tedbirler ile refah temelli politikaların nasıl birbirini güçlendirebileceğini tartışmaktadır. Daha sonra Türkiye’deki İSG politikalarının mevcut durumu, yasal düzenlemeler, kurumsal yapılar ve uygulama süreçlerinde karşılaşılan zorluklar analiz edilmektedir. Bu bağlamda Türkiye’nin İSG politikalarının Avrupa Birliği standartlarıyla uyumu ve uygulamadaki eksiklikler üzerinde özel olarak durulmaktadır. Çalışmada ayrıca, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler karşılaştırmalı olarak incelenmekte; İSG’nin sosyal politika çerçevelerine entegrasyonunda farklı yaklaşımlar ve refah rejimlerinin güvenlik kültürünün sürdürülebilirliğine etkileri değerlendirilmektedir. Sosyal politikanın İSG’yi yeterince kapsamadığı durumlarda güvenlik kültürünün kırılganlaştığını, toplumsal maliyetlerin arttığını ve kurumlara olan güvenin zayıfladığını göstermektedir. Buna karşılık, İSG’nin kapsamlı sosyal politikaların bir parçası olduğu durumlarda, güvenlik kültürü yalnızca iş yeri refahını değil, aynı zamanda ulusal kalkınmayı da destekleyen bir unsur haline gelmektedir. Sonuç olarak çalışma, güvenlik kültürünün güçlendirilmesi için İSG’nin teknik bir yükümlülük olarak değil, sosyal politikanın stratejik bir ayağı olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: iş sağlığı ve güvenliği, sosyal politika, güvenlik kültürü, çalışma hayatı, çalışan refahı

Abstract: Occupational health and safety (OHS) has long been considered a technical and legal domain aimed at preventing workplace accidents and occupational diseases. However, in contemporary labor relations, OHS must also be understood as an integral part of social policy, directly linked to the protection of human dignity, workers’ rights, and social welfare. Safety culture, defined as the shared values, beliefs, and practices that shape attitudes toward risk and prevention in the workplace, stands at the intersection of these two domains. It reflects not only the behavior of employees and employers but also the capacity of governments and institutions to design and enforce effective policies. Yet, a critical and provocative question arises: Is safety culture the “child” of social policy, nurtured and sustained by it, or is it an “orphan,” left vulnerable due to policy gaps and institutional neglect? The study first outlines the conceptual relationship between OHS and social policy, emphasizing how preventive measures and welfare-oriented policies can mutually reinforce each other. It then examines the current state of OHS in Turkey, analyzing national legislation, institutional structures, and the challenges of implementation. Particular attention is paid to the alignment of Turkish OHS policies with European Union standards, as well as to the gaps that persist in practice. A comparative perspective is introduced through the analysis of both developed and developing countries, highlighting the variations in integrating OHS into social policy frameworks. The discussion explores how differing welfare regimes influence the sustainability of safety culture and the extent to which states prioritize worker protection in their broader socio-economic agendas. When social policy fails to adequately incorporate OHS, safety culture remains fragile, leading to increased societal costs, preventable accidents, and erosion of trust in institutions. Conversely, where OHS is embedded within comprehensive social policies, safety culture becomes a driver of not only workplace well-being but also national development. The paper concludes by arguing that strengthening safety culture requires treating OHS as a strategic pillar of social policy rather than as a technical afterthought.

Keywords: occupational health and safety, social policy, safety culture, working life, employee welfare

Avrupa Birliği'nin Yapay Zekâ Politikalarının Evrimi: Etik İlkelerden Hukuki Düzenlemelere Uzanan Bir Dönüşüm

The Evolution of the European Union's Artificial Intelligence Policies:
A Transformation from Ethical Principles to Legal Regulations

Mustafa Yıldız¹, Arş. Gör. Sadık Ertaş²

¹Kurum Bilgileri, E-mail: Kocaeli Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler,
yildiz.mustafa@kocaeli.edu.tr

²Kurum Bilgileri, E-mail: Kocaeli Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi,
sadik.ertas@kocaeli.edu.tr

Özet: Yapay zekâ teknolojilerinin hızla gelişmesi, devletlerin dijital dönüşüm politikalarında derin değişimlere yol açmış ve bu süreçte Avrupa Birliği, küresel ölçekte öncü bir düzenleyici aktör olarak öne çıkmıştır. Avrupa Birliği'nin yapay zekâya yönelik politikası, yalnızca teknolojik yenilikleri teşvik etmeyi değil, aynı zamanda etik, güvenilir ve insan merkezli bir yapay zekâ ekosistemi oluşturmayı da hedeflemiştir. Bu çalışmada, Avrupa Birliği'nin yapay zekâ politikalarının 2018 yılında yayımlanan "Avrupa İçin Yapay Zekâ" (Artificial Intelligence for Europe) stratejisinden günümüzde yürürlüğe girmekte olan "Yapay Zekâ Yasası'na" (AI Act) kadar geçirdiği dönüşüm analiz edilmektedir.

Avrupa Birliği'nin yapay zekâya yaklaşımı, mükemmellik ve güvene odaklanarak, araştırma ve endüstriyel kapasiteyi artırırken aynı zamanda güvenliği ve temel hakları güvence altına almayı da amaçlamaktadır. Ayrıca yapay zekâ yaklaşımının insanların gelecekteki yaşam standartlarını etkileyeceği vurgulanmaktadır. Bu minvalde dayanıklı bir Avrupa inşa etmeye yardımcı olmak amacıyla, insanlar ve kurumlar, kendilerini güvende ve korumalı hissederken yapay zekanın faydalarından yararlanabilmelidir.

Avrupa Birliği'nin yapay zekâ stratejisi, Avrupa Birliği'ni yapay zekâ için dünya standartlarında bir merkez haline getirmeyi ve yapay zekânın insan merkezli ve güvenilir olmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu hedef, somut kurallar ve eylemler yoluyla Avrupa'nın mükemmellik ve güvene yönelik yaklaşımına dönüşmektedir. Zira yapay zekâda mükemmelliği teşvik etmek, Avrupa'nın küresel rekabet potansiyelini de güçlendirecektir.

Avrupa Birliği yapay zekâya ilişkin hedeflerine çeşitli eylemlerle ulaşmayı hedeflemektedir. Bu hedefler doğrultusunda öncelikle Avrupa Birliği'nde yapay zekanın geliştirilmesi ve benimsenmesi sağlanacak ve buna mukabil Avrupa Birliği, yapay zekanın laboratuvarlardan pazara kadar geliştiği yer haline gelecek ve nihayet, yapay zekanın insanlar için çalışması ve toplumun iyiliği için işlerlik görmesi sağlanarak yüksek etkili sektörlerde stratejik liderlik oluşturma eylemleriyle istenen hedefler gerçekleştirilmeye çalışılacaktır. Bu doğrultuda 2018'deki ilk strateji, üye devletler arasında koordinasyonun sağlanması ve yatırım kapasitesinin artırılmasına odaklanırken, 2019'da yayımlanan "Güvenilir Yapay Zekâ İçin Etik İlkeler" (Ethics Guidelines for Trustworthy AI) yapay zekâya ilişkin etik ilke setinin kurumsal temelini oluşturmuştur. 2020 tarihli "Yapay Zekâ Hakkında Beyaz Kitap" (White Paper on Artificial Intelligence), risk temelli düzenleme anlayışının çerçevesini çizmiş; bu yaklaşım 2021'de sunulan ve 2024'te onaylanan "Yapay Zekâ Yasası" (AI Act) ile yasal bir zemine kavuşmuştur. "Yapay Zekâ Yasası", (AI Act) dünyada yapay zekâyı bütüncül bir biçimde düzenleyen ilk yasa olarak, yüksek riskli sistemleri sıkı denetime tabi tutmakta ve sosyal kredi gibi uygulamaları yasaklamasıyla ön plana çıkmaktadır.

Bu bağlamda çalışma, Avrupa Birliği'nin yapay zekâ politikasını yalnızca teknik bir düzenleme alanı olarak değil, aynı zamanda Avrupa değerlerinin dijital dönüşüm sürecine yansıtılması olarak da değerlendirmektedir. Sonuç olarak, Avrupa Birliği'nin etik temelli ve risk odaklı yaklaşımı, küresel ölçekte yapay zekâ yönetimi için normatif bir model oluşturmakta ve bununla birlikte Avrupa Birliği'ni, teknolojik egemenlik arayışında "kural koyucu güç" kimliğiyle öne çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, yapay zekâ, yapay zekâ yasası

Abstract: The rapid advancement of artificial intelligence technologies has led to profound changes in governments' digital transformation policies, with the European Union emerging as a leading regulatory actor on a global scale during this process. The European Union's policy on artificial intelligence aims not

only to encourage technological innovation but also to create an ethical, trustworthy, and human-centered artificial intelligence ecosystem. This study analyzes the transformation of the European Union's artificial intelligence policies from the “Artificial Intelligence for Europe” strategy published in 2018 to the “AI Act” currently being implemented.

The European Union's approach to artificial intelligence focuses on excellence and trust, aiming to increase research and industrial capacity while also ensuring security and fundamental rights. It also emphasizes that the approach to artificial intelligence will affect people's future living standards. In this regard, to help build a resilient Europe, people and institutions should be able to benefit from artificial intelligence while feeling safe and protected.

The European Union's artificial intelligence strategy aims to make the European Union a world-class center for artificial intelligence and to ensure that artificial intelligence is human-centered and reliable. This goal translates into Europe's approach to excellence and trust through concrete rules and actions. Promoting excellence in artificial intelligence will also strengthen Europe's global competitive potential. The European Union aims to achieve its artificial intelligence goals through various actions. In line with these objectives, the development and adoption of artificial intelligence in the European Union will first be ensured. In return, the European Union will become the place where artificial intelligence develops from the laboratory to the market. Finally, the desired objectives will be pursued through actions to establish strategic leadership in high-impact sectors by ensuring that artificial intelligence works for people and serves the good of society.

In this regard, the first strategy in 2018 focused on ensuring coordination among member states and increasing investment capacity, while the “Ethics Guidelines for Trustworthy AI” published in 2019 formed the institutional basis for the set of ethical principles related to artificial intelligence. The 2020 “White Paper on Artificial Intelligence” outlined the framework for a risk-based regulatory approach; this approach gained legal ground with the “AI Act” presented in 2021 and approved in 2024. The AI Act stands out as the world's first law to comprehensively regulate artificial intelligence, subjecting high-risk systems to strict oversight and prohibiting applications such as social credit systems.

In this context, the study evaluates the European Union's artificial intelligence policy not only as a technical regulatory area but also as a reflection of European values in the digital transformation process. Consequently, the European Union's ethics-based and risk-focused approach establishes a normative model for global artificial intelligence governance and, in doing so, positions the European Union as a “rule-setting power” in the quest for technological sovereignty.

Keywords: *European Union, artificial intelligence, AI Act*

Uygun İş Güvencesinde Sosyal Denetimlerin Rolü The Role of Social Audits in Ensuring Decent Work

Öğr. Gör. Dr. Mehmet Ali Engin

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Araklı Ali Cevat Özyurt Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, İş Sağlığı ve Güvenliği Programı
m.aliengin@ktu.edu.tr

Özet: Küreselleşme süreciyle birlikte üretimin düşük maliyetli bölgelere taşınması, işçi hakları ve çalışma standartları konusundaki tartışmaları yoğunlaştırmıştır. Özellikle hazır giyim, elektronik ve tarım gibi emek yoğun sektörlerde düşük ücretler, uzun çalışma saatleri ve yetersiz iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları dikkat çekmektedir. Bu çalışma, sosyal denetim mekanizmalarının bu zorlukların ele alınmasında ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) "Uygun İş" (Decent Work) gündeminin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmadaki rolünü incelemektedir. "Uygun İş" kavramı, istihdamın yalnızca niceliğini değil aynı zamanda niteliğini de vurgulayarak adil ücretleri, güvenli çalışma ortamlarını, sosyal korumayı, örgütlenme özgürlüğünü ve toplu sözleşme haklarını kapsamaktadır. Bu kapsamda temel araştırma sorusu sosyal denetimlerin bu ilkelerin uygulanmasında güvenilir bir güvence sağlayamayacağıdır.

Gelişmekte olan ülkelerde, özellikle ihracat odaklı büyüme stratejileri benimseyen ülkelerde, ulusal iş teftiş sistemlerinin yetersiz uygulama kapasitesi, işçi haklarının korunmasında önemli boşluklar yaratmıştır. Bu düzenleyici boşlukta, sosyal denetim mekanizmaları giderek daha fazla önem kazanmıştır. Çok uluslu şirketlerin küresel tedarik zincirlerinde uyguladığı Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) kuralları, Etik Ticaret Girişimleri ve ilgili denetim süreçleri, üretim ağları genelinde çalışma standartlarını teşvik etmek ve yaygınlaştırmak için giderek daha kritik araçlar olarak kabul edilmektedir.

Nitel bir metodoloji benimseyen bu araştırma, ulusal ve uluslararası literatürün yanı sıra farklı sektör ve ülkelerdeki denetim uygulamalarının karşılaştırmalı analizlerinden de yararlanmaktadır. Bulgular, sosyal denetimlerin belirli alanlarda olumlu katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Örneğin, sosyal denetimler ücret düzenlemelerinde iyileştirmeler, aşırı fazla mesai kısıtlamaları ve daha iyi yangın güvenliği önlemleriyle ilişkilendirilmiştir. Ancak, çok sayıda çalışma önemli eksikliklere dikkat çekmektedir. Çoğu durumda, sosyal denetimler yüzeysel kalmakta ve yapısal değişimin itici gücü olmaktan ziyade öncelikli olarak kurumsal imaj yönetimi araçları olarak işlev görmektedir. Ek olarak, çalışanların denetim süreçlerine işçilerin sınırlı katılımı da sosyal denetimlerin hem güvenilirliklerini hem de etkinliklerini azaltmaktadır. Aynı işletmelerde tekrarlanan denetimlere rağmen kötü çalışma koşullarının devam etmesi bu zayıflıkları açıkça ortaya koymaktadır.

Çalışma, sosyal denetimlerin "Uygun İş" hedeflerine ulaşma potansiyelinin yalnızca gönüllü kurumsal eylemlere dayanamayacağı sonucuna varmaktadır. Kalıcı ve güvenilir iyileştirmeler sağlamak için sosyal denetimler sağlam bir yasal çerçeveye yerleştirilmeli, işçi temsilcilerinin ve sendikaların sürece aktif katılımı sağlanmalı ve bağımsız denetim kuruluşları şeffaf bir şekilde sürece dahil edilmelidir. Ayrıca, sosyal denetimlerin meşruiyetini güçlendirmek için hükümetleri, sivil toplum kuruluşlarını, işverenleri ve sendikaları içeren çok paydaşlı girişimlere ihtiyaç vardır. Bu koşullar altında, sosyal denetimler yüzeysel raporlama araçları olarak mevcut rollerinin ötesine geçerek temel işçi haklarını gerçekten koruyan ve çalışma hayatında sürdürülebilir dönüşümlere katkıda bulunan mekanizmalara dönüşebilir.

Anahtar Kelimeler: uygun iş, sosyal denetim, çalışma standartları, işçi hakları.

Abstract: The relocation of manufacturing to low-cost regions under globalisation has intensified debates on workers' rights and labour standards. Labour-intensive sectors such as apparel, electronics, and agriculture are particularly marked by low wages, excessive working hours, and inadequate occupational health and safety conditions. This study examines the role of social audit mechanisms in addressing these challenges and in contributing to the achievement of the International Labour Organization's (ILO) "Decent Work" agenda. The concept of "Decent Work" emphasises not only the quantity but also the quality of employment, encompassing fair wages, safe working environments, social protection, freedom of association, and collective bargaining rights. The central research question is whether social audits can provide credible assurance in the implementation of these principles.

In developing countries, particularly those adopting export-led growth strategies, the inadequate enforcement capacity of national labour inspection systems has created significant gaps in the protection of workers' rights. Within this regulatory vacuum, social audit mechanisms have gained increasing

prominence. Corporate Social Responsibility (CSR) codes, Ethical Trade Initiatives, and related auditing processes implemented by multinational corporations in their global supply chains are increasingly regarded as critical instruments for promoting and disseminating labour standards across production networks.

Adopting a qualitative methodology, this research draws upon national and international literature as well as comparative assessments of audit practices in different sectors and countries. The findings suggest that social audits can contribute positively in certain areas. For example, they have been associated with improvements in wage regulation, restrictions on excessive overtime, and better fire safety measures. However, numerous studies highlight significant shortcomings. In many instances, social audits remain superficial, functioning primarily as instruments of corporate image management rather than drivers of structural change. Moreover, the limited participation of workers in audit processes diminishes both their credibility and effectiveness. The persistence of poor working conditions despite repeated audits across the same enterprises underscores these weaknesses.

The study concludes that the potential of social audits to advance “Decent Work” goals cannot rest solely on voluntary corporate action. To achieve lasting and credible improvements, audits must be embedded within a robust legal framework and ensure the active involvement of trade unions and worker representatives. Transparency and independence of auditing bodies are also essential. Furthermore, multi-stakeholder initiatives involving governments, civil society organisations, employers, and unions are required to strengthen the legitimacy of social audits. Under these conditions, social audits can evolve beyond their current role as superficial reporting tools to become mechanisms that genuinely safeguard fundamental labour rights and contribute to sustainable transformations in working life.

Keywords: *decent work, social audit, labour standards, workers’ rights.*

İş Güvenliği Uzmanlarının Mesleki Özerkliği ve Performansı ile Ücret Baskısı Arasındaki İlişki

The Relationship Between Professional Autonomy and Performance of Occupational Safety Specialists and Wage Pressure

Öğr. Gör. Dr. Mehmet Ali Engin

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Araklı Ali Cevat Özyurt Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, İş Sağlığı ve Güvenliği Programı
m.aliengin@ktu.edu.tr

Özet: İş güvenliği uzmanları, çalışanların sağlığını koruma ve güvenli çalışma ortamlarının oluşturulmasında kilit bir role sahiptir. Ancak son yıllarda, Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri (OSGB) sistemi içerisinde çalışan iş güvenliği uzmanları, düşük ücret politikaları ve yapısal ekonomik bağımlılık nedeniyle mesleki özerkliklerini sürdürmede önemli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, iş güvenliği uzmanlarının görevlerini yerine getirirken etik karar alma süreçlerini, mesleki sorumluluklarını ve performans düzeylerini doğrudan etkilemektedir.

Bu araştırma, ücret baskısının mesleki özerklik ile iş güvenliği uzmanlarının performansı arasındaki ilişkiyi nasıl etkilediğini incelemeye odaklanmaktadır. Çalışma, ücret baskısının yalnızca bireysel gelir yetersizliğinden değil, aynı zamanda yapısal, yasal ve kurumsal dinamiklerden de kaynaklanan çok boyutlu bir sorun olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Nitekim analiz, OSGB sistemi içindeki rekabetçi piyasa yapısını, işveren-müşteri ilişkisindeki bağımlılık dinamiklerini ve yasal çerçevedeki boşlukları potansiyel ücret baskısı kaynakları olarak incelemektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği (İSG) mevzuatı, OSGB sistemi ve işveren bağımlılığı üzerine ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenerek kavramsal bir literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca, önceki çalışmalarda bildirilen saha bulguları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş ve bu bilgilere dayanarak kavramsal bir model önerilmiştir.

Literatür bulguları, ücret baskısının yalnızca bireysel sözleşme koşullarından değil, aynı zamanda piyasa odaklı hizmet sunum modelinin yapısal özelliklerinden de kaynaklandığını ortaya koymaktadır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle Türkiye'de hızla yaygınlaşan OSGB sistemi, İSG hizmetlerinin serbest piyasa dinamikleri çerçevesinde sunulmasını öngörmektedir. Ancak bu model, iş güvenliği uzmanlarını mali ve idari olarak doğrudan işveren taleplerine bağımlı hale getirerek "hizmet sağlayıcı" ile "denetlenen kuruluş" arasındaki güç dengesini bozmuştur. OSGB'ler arasındaki yoğun fiyat rekabeti, hizmet kalitesinden ziyade maliyet azaltımına odaklanan bir yaklaşımı teşvik etmiş ve iş güvenliği uzmanlarının ücretlerinde sistematik bir düşüşe yol açmıştır.

Bu ekonomik ve yapısal baskı ortamı, iş güvenliği uzmanlarının iş yükünü artırmakta ve mesleki karar alma süreçlerindeki özerkliklerini azaltmaktadır. Aynı anda birden fazla işyerini yönetmek zorunda olan uzmanlar, risk değerlendirmesi ve saha denetimi gibi temel süreçlerde yüzeysellik ve yetersiz zaman sorunlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca, işverenin uzmanın ücretini de belirlemesi, bağımsız karar alma mekanizmalarını zayıflatan yapısal bir bağımlılık ilişkisi yaratmaktadır. Bu koşullar altında, özellikle uzmanların uygunsuzlukları bildirmesi, güvenli olmayan operasyonları durdurması veya işveren çıkarlarıyla çatışabilecek riskleri ifşa etmesi gerektiğinde, etik ve mesleki ikilemler ortaya çıkmaktadır. Sürekli işten çıkarılma ve işsizlik korkusu, uzmanların görevlerini eksiksiz, doğru ve bağımsız bir şekilde yerine getirmesini engellemektedir. Bu nedenle, ücret baskısı yalnızca ekonomik bir sorun değil, aynı zamanda etik, yönetsel ve kurumsal bir sorun olarak değerlendirilmelidir. Sonuç olarak, iş güvenliği uzmanlarının mesleki özerkliğini korumak ve performanslarını sürdürülebilir bir şekilde iyileştirmek için ücret politikalarının yeniden yapılandırılması, OSGB sisteminde yapısal reformlar yapılması ve bağımsız ücret belirleme mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: mesleki özerklik, ücret baskısı, iş güvenliği uzmanı, performans, etik.

Abstract: Occupational safety specialists play a key role in protecting the health of employees and creating safe working environments. However, in recent years, occupational safety specialists working within the Joint Health and Safety Units (OSGB) system have faced significant challenges in maintaining their professional autonomy due to low remuneration policies and structural economic dependence. This situation has a direct impact on the ethical decision-making processes, professional responsibilities and performance levels of occupational safety specialists when carrying out their duties.

This research focuses on examining how wage pressure affects the relationship between professional autonomy and the performance of occupational safety specialists. The study aims to demonstrate that wage pressure is a multidimensional problem stemming not only from individual income insufficiency but also from structural, legal, and institutional dynamics. Indeed, the analysis explores the competitive market structure within the OSGB system, the dependency dynamics within the employer-customer relationship, and gaps in the legal framework as potential sources of wage pressure. In this context, a conceptual literature review was conducted by analysing national and international studies on occupational health and safety (OHS) legislation, the OSGB system, and employer dependency in Turkey. Furthermore, field findings reported in previous studies were comparatively evaluated, and a conceptual model was proposed based on this information.

Literature findings reveal that wage pressure stems not only from individual contract conditions but also from the structural characteristics of the market-oriented service delivery model. The OSGB system, which rapidly expanded in Turkey with the enactment of Occupational Health and Safety Law No. 6331, envisions the provision of OHS services within the framework of free market dynamics. Nonetheless, this model has made occupational safety specialists financially and administratively directly dependent on employer demands, thereby disturbing the balance of power between the “service provider” and the “audited entity.” Intense price competition among OSGBs has driven an approach that emphasises cost reduction over service quality, leading to a systematic decline in wages for occupational safety specialists.

This environment of economic and structural pressure raises the workload for occupational safety specialists and diminishes their autonomy in professional decision-making. Specialists who need to manage multiple workplaces at once face problems of superficiality and insufficient time in essential processes like risk assessment and field inspection. Furthermore, the fact that the employer also determines the specialist’s wage creates a structural dependency relationship that undermines their independent decision-making mechanisms. Under these circumstances, ethical and professional dilemmas arise, particularly when specialists must report nonconformities, halt unsafe operations, or disclose risks that may conflict with employer interests. The persistent fear of dismissal and unemployment further prevents specialists from performing their duties fully, accurately, and independently. Therefore, wage pressure should be considered not only an economic issue but also an ethical, managerial, and institutional problem. Consequently, to preserve the professional autonomy of occupational safety specialists and sustainably improve their performance, it is necessary to implement a restructuring of wage policies, structural reforms to the OSGB system, and the establishment of independent wage-setting mechanisms.

Keywords: *professional autonomy, wage pressure, occupational safety specialist, performance, ethics.*

Kültürel ve Toplumsal Değişimin Geleneksel Türk Konutu İç Mekân Biçimlenişine Etkileri

The Effects of Cultural and Social Change on the Interior Formation of the Traditional Turkish House

Öğr. Gör. Yasemin İSPİRLİ

Kırklareli Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu İç Mekan Tasarımı Bölümü
yasemin.gonulkirmaz@klu.edu.tr

Özet: Geleneksel Türk konutu, yalnızca barınma gereksinimini karşılayan fiziksel bir yapı değil, aynı zamanda toplumsal yapının, kültürel değerlerin ve yaşam biçiminin mekân aracılığıyla görünür hale geldiği bir kültürel ifadedir. Tarihsel süreç boyunca Türk toplumunun yaşam tarzı, aile yapısı, toplumsal roller ve mahremiyet anlayışı değiştikçe, konutun iç mekân biçimlenişi de bu dönüşümün somut bir yansıması olmuştur. Bu çalışma, kültürel ve toplumsal değişimin geleneksel Türk konutunun iç mekân kurgusuna olan etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırma, geleneksel konutun mekânsal organizasyonunu, kültürel kimliğin ve toplumsal düzenin bir bileşeni olarak ele almaktadır. Özellikle sofa, oda, eyvan, avlu gibi mekânsal birimlerin biçimlenişinde etkili olan toplumsal dinamikler; aile yapısı, kadın-erkek rolleri, gündelik yaşam pratikleri ve mahremiyet anlayışı üzerinden değerlendirilmiştir. Kültürel süreklilik ve değişim arasındaki denge, iç mekânın işlevsel ve sembolik boyutlarında gözlemlenmiştir.

Yöntem olarak, tarihsel ve kültürel analiz yaklaşımı benimsenmiş; mimari plan çözümlenmeleri, literatür taraması ve mekânsal tipoloji incelemeleri birlikte ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, geleneksel Türk konutunda iç mekânın yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda sosyo-kültürel bir yapı taşıdığını göstermektedir. Mekânın biçimlenişinde toplumsal statü, mahremiyet, misafirlik kültürü ve kolektif yaşam alışkanlıkları belirleyici faktörler olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, kültürel ve toplumsal değişim süreçleri, geleneksel Türk konutunun iç mekân biçimlenişini doğrudan etkilemiş; mekânın organizasyonu, kullanım biçimi ve sembolik anlamı bu değişimle yeniden tanımlanmıştır. Çalışma, günümüz iç mekân tasarımında tüketim kültürünün etkilerini anlamak açısından tarihsel bir perspektif kazandırması ve tarihsel sürekliliğin mekânsal ifadelerini çözümlenerek, günümüz konut tasarımında kültürel kimliğin korunmasına yönelik bir farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Türk Konutu, Kültürel Değişim, Toplumsal Yapı, Mekânsal Organizasyon, İç Mekân Biçimlenişi

Abstract

The traditional Turkish house is not merely a physical structure that meets the need for shelter but a cultural expression through which social structure, cultural values, and lifestyle become visible in spatial form. Throughout history, as the Turkish society's way of life, family structure, social roles, and perception of privacy have evolved, the interior formation of the house has reflected these transformations in tangible ways. This study aims to examine the effects of cultural and social change on the interior organization of the traditional Turkish house.

The research approaches the spatial organization of the traditional dwelling as an integral component of cultural identity and social order. In particular, it evaluates the social dynamics influencing the formation of spatial units such as the sofa, room (oda), iwan (eyvan), and courtyard (avlu) through aspects such as family structure, gender roles, daily life practices, and concepts of privacy. The balance between cultural continuity and transformation is observed in both the functional and symbolic dimensions of the interior space.

Methodologically, the study adopts a historical and cultural analytical approach, combining architectural plan analyses, literature review, and spatial typology studies. The findings indicate that the interior of the traditional Turkish house embodies not only a physical domain but also a socio-cultural construct. Factors such as social status, privacy, hospitality culture, and collective living habits emerge as key determinants in the spatial formation process.

In conclusion, cultural and social transformation processes have directly influenced the interior configuration of the traditional Turkish house; the organization, use, and symbolic meaning of space have been redefined through these changes. The study aims to provide a historical perspective for understanding the effects of consumer culture on contemporary interior design and to raise awareness about the preservation of cultural identity by analyzing the spatial expressions of historical continuity.

Keywords: *traditional Turkish House, cultural change, social structure, spatial organization, interior formation*

Dijitalin Görünmez Sansüründe Hakikatin İnşası The Construction Of Truth In The Invisible Censorship Of Digital

Prof. Dr. Ali CAN¹, Melike ATEŞ²

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, alican@kmu.edu.tr

²Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, atesmelike194@gmail.com

Özet: Dijital teknolojinin toplumsal yaşamda büyük bir yer edinmeye başlamasıyla beraber, bireyin bilgiye erişme şekli ve gerçeklik algısı değişerek dönüşüme uğramıştır. Günümüz medya çağına, arama motorları ve sosyal ağlar yalnızca bilgiye aracılık eden platformlar olmaktan çıkıp, hakikatin inşası sırasında etkili aktör haline gelmiştir. Bu çalışma, algoritmik kültür kavramı çerçevesinde, dijitalleşen toplumdaki görünmez sansür düzeneğinin nasıl işlediği ve bu sürecin bireylerdeki hakikat algısına nasıl şekil verdiğini eleştirel bir açı ile incelemektedir.

Araştırmanın temel amacı, algoritmaların tarafsız araçlar olarak değil, kültürel ve politik aktörler olarak nasıl işlediğini ortaya koymaktır. Bununla birlikte kültürel üretim, toplumsal algı ve bilgi dolaşımı üzerindeki etkisini ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda çalışma, dijital platformların kültürel iktidar alanları olarak ne şekilde işlevi olduğunu, dışarıdan görünüşte tarafsız teknolojik sistemlerin aslında ideolojik eğilimler barındırıp barındırmadığını tartışmaktadır.

Kuramsal arka plan; dijital etik, filtre balonu, medya iktidarı ve algoritmik kültür kaynaklarından hareketle belirlenerek inşa edilmiştir. Bu kavramlar aracılığı ile, dijital platformların modernleşmekte olan iktidar biçimleriyle, kurmuş olduğu simbiyotik ilişki tartışılmaktadır. Günümüzde hakikat olgusu, nesnel olan gerçeklerden ziyade, algoritmik olarak şekillendirilmiş bir “görünürlük ekonomisi” üretimi haline gelmektedir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Öncelik olarak literatür taraması ile algoritmik karar verme sistemlerinin medya kültüründeki etkileri incelenmiştir. Daha sonrasında Türkiye’de en yaygın kullanılan üç sosyal medya platformu (Instagram, TikTok, X) üzerinden örnek olayların analizleri incelenmiştir. Bazı kültürel ve politik temaların etrafında (örneğin halk hareketleri, çevre sorunları) öneri algoritmalarının içerik sıralamaları ve gündem oluşturma pratikleri incelenmiştir.

Elde edilmiş olan bulgular, algoritmaların sadece teknik işleyişe dayanan araçlar olmadığını; tersine, kültürel mana üretmede ve bilgi aktarımında epistemolojik filtre görevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Özellikle siyaset ve toplumsal cinsiyet gibi tartışmalara yol açabilecek konularda içeriklerin görünürlük düzeyleri, platformların politik önceliklerine ve ekonomik önceliklerine paralel olarak şekil almaktadır. Bu durum kullanıcıların özgürce seçimlerini yaptıklarına dair inançlarını devam ettirirken farkında olmadan görünmez bir sansür sisteminin içerisinde bir parça haline gelmesine sebep olur.

Sonuç olarak, dijital toplumda algoritmik kültür yeni bir hakikat hareketi inşa etmekte; bilgi, nesnel doğrudan ziyade verileri temeline alan ikna stratejisine dönüşmektedir. Bilgi dolaşımı, etik sorumluluklardan ziyade Pazar mantığına göre şekil almaktadır. Bu bağlamda, algoritmadaki şeffaflık politikalarının kuvvetlendirilmesi, dijital medya okuryazarlığının eleştirel bir ölçütte yeniden tanımlanması ve kültür üretiminin etik temelde yeniden fikir edilmesi zorunlu hale gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: algoritmik kültür, dijital etik, görünmez sansür.

Abstract: As digital technology has begun to take a large place in social life, the way individuals access information and their perception of reality have changed and transformed. In today's media age, search engines and social networks have become effective actors in the construction of truth, rather than merely platforms that mediate digital technology has begun to take a large place in social life, the way individuals access information and their perception of reality have changed and transformed. In today's media age, search engines and social networks have become effective individuals.

The main purpose of the research is to reveal how algorithms function not as neutral tools but as cultural and political actors. It also reveals their impact on cultural production, social perception and information circulation of the research is to reveal how algorithms function not as neutral tools but as cultural and political actors. It also reveals their impact on cultural production, social perception and political tendencies.

The theoretical background is determined and constructed by drawing on digital ethics, filter bubble, media power and algorithmic culture sources. Through these concepts, the symbiotic relationship that digital platforms have established with modernizing forms of power is discussed. The theoretical background is determined and constructed by drawing on digital ethics, filter bubble, media power and algorithms.

The study adopted a qualitative research method. First of all, the effects of algorithmic decision-making systems in media culture were examined through a literature review. Then, the analysis of sample events was examined on the three most widely used social media platforms in Turkey (Instagram, TikTok, X) study adopted a qualitative research method. First of all, the effects of algorithmic -making systems in media culture were examined through a literature review. Then, the analysis of ental issues).

The findings obtained reveal that algorithms are not just tools based on technical functioning; on the contrary, they serve as an epistemological filter in the production of cultural meaning and the transfer of information. he findings obtained reveal that algorithms are not just tools based on technical functioning; on the contrary, they serve as an epistemological filter in the production of cultural meaning and the transfer of information. In particular, the visibility levels of content on topics that may lead to discussions, such as politics and gender, are shaped in parallel with the political priorities and economic priorities of the platforms. This situation keeps users believing that they are making their choices freely, while unknowingly making them a part of an invisible censorship system.

As a result, algorithmic culture in digital society is building a new truth movement; information is turning into a persuasion strategy based on data rather than objective direct. The circulation of information is shaped according to Sunday logic rather than ethical responsibilities. result, algorithmic culture in digital society is building a new truth movement; information is turning into a persuasion strategy based on data rather than objective direct. The circulation of insis.

Keywords: *algorithmic culture, digital ethics, invisible censorship.*

Avrupa Birliği'nde Kültürel Entegrasyon, Kimlik ve Gç Politikaları: Almanya ve Fransa rnekleri

Cultural Integration, Identity and Migration Policies in the European Union: The Cases
of Germany and France

Prof. Dr. Mehlika zlem Ultan Sönmez
Kocaeli niversitesi., ozlem.ultan@kocaeli.edu.tr

zet: Avrupa Birliği'nin bütünleşme süreci, yalnızca ekonomik veya kurumsal uyum mekanizmalarıyla değil, aynı zamanda ortak bir kimlik ve kültürel aidiyet inşasıyla da yakından ilişkilidir. Kültür, Avrupa bütünleşmesinin sosyolojik temellerinden biri olarak, "birlik içinde çeşitlilik" ilkesinin hem dayanağını hem de sınırlarını tanımlar. Ancak Avrupa kimliğinin inşası, ye devletlerin ulusal kimlikleriyle yaşadığı gerilimlerden bağımsız değildir. Bu alışma, Avrupa Birliği'nin g ve kültürel entegrasyon politikalarının tarihsel gelişimini ele alarak, Almanya ve Fransa'nın bu sürece dair farklı yaklaşımlarını karşılaştırmalı biçimde analiz etmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa, yeniden inşa sürecinde ciddi bir işgücü açığıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, başta Almanya olmak üzere birçok ülkenin "misafir işçi" politikalarını benimsemesine yol açmıştır. Ancak 1970'lerin ekonomik durgunluğu ve 1990'larda yaşanan siyasi krizlerle birlikte, geçici olarak öngörülen g hareketleri kalıcı bir toplumsal olguya dönüşmüştür. Bu dönüşüm, Avrupa'nın göçmenlere yönelik yaklaşımını ekonomik temelli olmaktan çıkarıp kültürel ve kimlik temelli bir tartışma alanına taşımıştır. Avrupa Birliği'nin Maastricht ve Amsterdam Antlaşmalarıyla birlikte g yönetimi, adalet, güvenlik ve içişleri politikalarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bununla birlikte, Avrupa düzeyinde geliştirilen ortak politikalar genellikle gcn yasal ve güvenlik boyutuna odaklanmış; kültürel bütünleşme ise ulusal politikaların belirleyiciliğinde kalmıştır.

Bu bağlamda Almanya ve Fransa, iki farklı entegrasyon modelini temsil eder. Almanya uzun yıllar kendisini g ülkesi olarak tanımlamaktan kaçınmış, ancak 2000'lerden itibaren vatandaşlık reformları, dil kursları, eğitimde destek programları ve işgücü piyasasına erişimi kolaylaştıran önlemlerle daha kapsayıcı bir entegrasyon politikası benimsemiştir. Bu model, göçmenlerin kültürel kimliklerini tamamen silmeden topluma dahil olmasını hedefler. Buna rağmen eğitimde fırsat eşişsizlikleri ve yapısal ayrımcılık, entegrasyonun tam anlamıyla başarıya ulaşmasını engellemektedir.

Fransa ise tarihsel olarak Cumhuriyeti evrenselcilik geleneğini benimsemiş ve tüm vatandaşları, kökenlerinden bağımsız olarak, eşit yurttaşlar olarak tanımlamıştır. Ancak bu yaklaşım, kültürel ve dini farklılıkların kamusal görünürlüğünü reddeden bir asimilasyon politikasına dönüşmüştür. Özellikle başörtüsü yasağı gibi uygulamalar, Fransız laiklik anlayışının göçmen topluluklar üzerindeki sınırlayıcı etkisini göstermektedir. Fransa'nın vatandaşlıkta kapsayıcı fakat kültürel alanda dışlayıcı politikası, göçmenlerin aidiyet ve kimlik algısında kırılmalara yol açmaktadır.

Bu iki modelin karşılaştırılması, Avrupa Birliği'nin g yönetiminde yaşadığı temel ikilemi ortaya koymaktadır: hukuki ve siyasi düzeyde kapsayıcılık ile kültürel düzeyde farklılıkların tanınması arasındaki denge. Almanya'nın kültürel kimlikleri kısmen tanıyan entegrasyon modeli, Fransa'nın homojenleştirici yaklaşımına kıyasla daha kapsayıcı görünmekle birlikte, her iki sistemde de göçmenlerin toplumsal katılımı önünde ciddi yapısal engeller sürmektedir.

Sonuç olarak, Avrupa'nın geleceğinde daha hibrit bir entegrasyon modelinin şekillenmesi gereklidir. Bu model, hem vatandaşlıkta eşitliği hem de kültürel farklılıkların tanınmasını bir arada ele almalıdır. Aksi halde, ne Almanya'nın pragmatik entegrasyon modeli ne de Fransa'nın asimilasyoncu politikası, göçmenlerin topluma tam anlamıyla dahil olmasını sağlayabilir. Avrupa kimliğinin sürdürülebilir biçimde inşa edilmesi, bu iki yaklaşım arasında dengeli ve insan merkezli bir politika erevesi geliştirilmesine bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Entegrasyon, G, Asimilasyon, Almanya, Fransa

Abstract: *The integration process of the European Union is closely linked not only to economic or institutional harmonisation mechanisms, but also to the construction of a common identity and cultural belonging. Culture, as one of the sociological foundations of European integration, defines both the basis and the limits of the principle of 'diversity within unity'. However, the construction of European identity is not independent from the tensions that member states experience with their national identities. This study examines the historical development of the European Union's migration and cultural integration policies and comparatively analyses the different approaches of Germany and France to this process.*

After the Second World War, Europe faced a serious labour shortage during the reconstruction process. This led many countries, Germany in particular, to adopt 'guest worker' policies. However, with the economic stagnation of the 1970s and the political crises of the 1990s, migration movements, which were envisaged as temporary, turned into a permanent social phenomenon. This transformation has shifted Europe's approach to migrants from an economic-based to a cultural and identity-based debate. With the Maastricht and Amsterdam Treaties of the European Union, migration management has become an integral part of justice, security and home affairs policies. However, common policies developed at the European level have generally focussed on the legal and security dimension of migration, while cultural integration has remained under the determination of national policies.

In this context, Germany and France represent two different models of integration. For many years, Germany avoided defining itself as a country of immigration, but since the 2000s it has adopted a more inclusive integration policy with citizenship reforms, language courses, support programmes in education and measures to facilitate access to the labour market. This model aims to integrate migrants into society without completely erasing their cultural identity. Nevertheless, inequalities in educational opportunities and structural discrimination prevent integration from being fully successful.

France, on the other hand, has historically adopted the republican tradition of universalism and defined all citizens as equal citizens, irrespective of their origins. However, this approach has turned into a policy of assimilation that denies the public visibility of cultural and religious differences. In particular, practices such as the headscarf ban show the limiting effect of the French secularism on immigrant communities. France's policy of inclusion in citizenship but exclusion in the cultural sphere leads to fractures in migrants' sense of belonging and identity.

The comparison of these two models reveals the fundamental dilemma that the European Union faces in migration management: the balance between inclusion at the legal and political level and the recognition of differences at the cultural level. Although Germany's integration model, which partially recognises cultural identities, seems more inclusive than France's homogenising approach, both systems still have serious structural barriers to immigrants' social participation.

Consequently, a more hybrid model of integration needs to take shape in Europe's future. This model should combine both equality of citizenship and the recognition of cultural differences. Otherwise, neither Germany's pragmatic integration model nor France's assimilationist policy can ensure the full inclusion of migrants. The sustainable construction of European identity depends on the development of a balanced and people-centred policy framework between these two approaches.

Keywords: *Cultural Integration, Migration, Assimilation, Germany, France*

Yerel Seçimlerde Kadın Temsili: Çanakkale Örneği¹ Women's Representation in Local Elections: The Case of Çanakkale

Rumeysa AYDIN¹, Prof. Dr. Mustafa KARA²

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, rumeysaydn88@gmail.com

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, mustafakara@comu.edu.tr

Özet: Bu çalışma, kadınların yerel düzeyde siyasal temsiline odaklanarak, Çanakkale ili örneğinde kadınların yerel yönetimlerdeki konumlarını, karşılaştıkları yapısal engelleri ve siyasal özneleşme süreçlerini çok boyutlu biçimde analiz etmektedir. Kadınların siyasette yer alışı biçimleri yalnızca sayısal oranlarla değil, karar alma mekanizmalarına etkin katılımları, toplumsal cinsiyet rolleriyle kurdukları ilişkiler ve temsil ettikleri kimliklerin içeriksel görünürlüğüyle de değerlendirilmiştir. Bu yönüyle araştırma, kadınların siyasetteki temsiline ilişkin tartışmaları yalnızca hukuki veya kurumsal bir düzlemde değil, aynı zamanda kültürel ve ideolojik bir bağlam içinde ele almaktadır.

Çalışmanın kuramsal çerçevesi, feminist siyaset teorilerinden beslenmektedir. Hanna Pitkin'in (1967) klasik temsil kuramı, siyasal temsili yalnızca seçim yoluyla meşruiyet kazanan bir süreç olarak değil, temsilcilerin seçmenleriyle kurduğu ilişki biçimi ve eylem kapasitesi üzerinden tanımlamaktadır. Anne Phillips'in (1995) "mevcudiyet siyaseti" yaklaşımı, kadınların sadece sayısal varlığının değil, siyasal süreçlerde etkin biçimde yer alışlarının demokratik meşruiyet açısından zorunluluğunu vurgulamaktadır. Carole Pateman'ın (1988) "cinsel sözleşme" kavramı ise, modern siyasal düzenin erkek egemen yapılar üzerine kurulu olduğunu ve bu yapının kadınları kamusal alandan dışladığını göstermektedir. Judith Butler'ın (1990) toplumsal cinsiyetin performatif doğasına ilişkin yaklaşımı ise, kadınların siyasetteki rollerinin kültürel normlarla sürekli yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Bu teorik yaklaşımlar, kadınların siyasetteki görünmezliğini açıklamada önemli bir zemin sunmaktadır.

Türkiye'de siyasal temsilde toplumsal cinsiyet eşitsizliği, yerel yönetim düzeyinde daha da belirgin bir biçimde gözlemlenmektedir. UN Women, IPU ve TÜİK verilerine göre Türkiye'de kadın belediye başkanı oranı %5'in altındadır. Parlamentodaki kadın temsil oranı %19,9 düzeyindedir ve Türkiye, dünya sıralamasında 126. sırada yer almaktadır. Bu veriler, kadınların siyasal kararlara katılımının biçimsel düzeyde kaldığını ve demokratik temsilde eşitliğin henüz sağlanamadığını göstermektedir.

Çalışmanın saha araştırması kısmında, Çanakkale ili yerel yönetimlerinde görev almış kadın siyasetçilerle sözlü tarih görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler, kadınların yerel siyasetteki deneyimlerini, toplumsal rollerin siyasete katılım üzerindeki etkilerini ve parti içi dinamiklerin temsil fırsatlarını nasıl biçimlendirdiğini ortaya koymuştur. Katılımcılar, adaylık süreçlerinde cinsiyetçi önyargılarla, ekonomik kaynak eksiklikleriyle ve toplumsal beklentilerle mücadele ettiklerini belirtmiştir. Bazı kadınlar bu engelleri aşmak için dayanışma ağları kurduklarını ifade ederken, bazıları sistematik ayrımcılığın farkında olmadan yeniden üretildiğine dikkat çekmiştir.

Sonuç olarak, bu çalışma kadınların yerel siyasetteki temsil sorununu yalnızca "katılım eksikliği" olarak değil, toplumsal cinsiyet temelli bir yapı sorunu olarak değerlendirmektedir. Kadınların yerel düzeyde etkin temsili, sadece kota uygulamalarıyla değil; siyasal kültürün dönüşümü, partilerde cinsiyet eşitliğini önceleyen politikalar ve kamusal alanda eşit fırsatların yaratılmasıyla mümkündür. Çalışma, Çanakkale örneğinden hareketle, kadınların yerel siyasette daha güçlü temsiline katkı sunacak yeni açılımlar ve politika önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: kadın temsili, toplumsal cinsiyet, feminist siyaset kuramı, Çanakkale

Abstract: This study focuses on women's political representation at the local level, analyzing the positions of women within local governments in the province of Çanakkale, the structural barriers they encounter, and the processes through which they become political subjects. Women's participation in politics is evaluated not only in quantitative terms but also through their effective involvement in decision-making mechanisms, their interactions with gender roles, and the substantive visibility of the identities they

¹ Bu bildiri, "Yerel Seçimlerde Kadın Temsili: Çanakkale Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

represent. In this sense, the research approaches the issue of women's political representation not merely within a legal or institutional framework, but also through cultural and ideological dimensions.

The theoretical framework of the study is grounded in feminist political theory. Hanna Pitkin's (1967) classical theory of representation defines political representation not solely as a process legitimized through elections, but as a multidimensional phenomenon based on the quality of the relationship and the capacity for action between representatives and their constituents. Anne Phillips's (1995) concept of the politics of presence underlines that democratic legitimacy depends not only on the numerical inclusion of women but also on their active and meaningful participation in political processes. Carole Pateman's (1988) notion of the sexual contract reveals that modern political systems are constructed upon patriarchal foundations that systematically exclude women from the public sphere. Judith Butler's (1990) theory of the performative nature of gender demonstrates how women's political roles are continuously reproduced through cultural norms. Collectively, these theoretical perspectives provide a critical framework for understanding women's persistent invisibility in politics.

Gender inequality in political representation is particularly evident at the local level in Turkey. According to data from UN Women, the Inter-Parliamentary Union (IPU), and the Turkish Statistical Institute (TÜİK), women hold less than 5% of mayoral positions. The proportion of women in the national parliament is 19.9%, placing Turkey 126th in the global ranking. These figures illustrate that women's participation in political decision-making remains largely formal and that democratic representation has yet to achieve gender equality.

The field research component of this study involves oral history interviews with women politicians who have served in local administrations in Çanakkale. These interviews reveal women's lived experiences in local politics, the influence of social roles on political participation, and the ways in which intra-party dynamics shape opportunities for representation. Participants reported facing gender-based biases, limited access to financial resources, and restrictive social expectations during candidacy processes. While some women developed solidarity networks to overcome these barriers, others highlighted how systemic discrimination is often unconsciously reproduced within political structures.

In conclusion, this study argues that the issue of women's representation in local politics should not be reduced to a matter of "low participation," but should instead be understood as a structural problem rooted in gendered power relations. Effective representation of women at the local level requires more than quota policies; it demands a transformation of political culture, gender-sensitive reforms within parties, and the creation of equal opportunities in the public sphere. Drawing on the case of Çanakkale, the study seeks to contribute new perspectives and policy recommendations aimed at strengthening women's political representation and advancing gender equality in local governance.

Keywords: women's representation, gender, feminist political theory, Çanakkale

Te'vil- Hermenötik: Gazali- Gadamer Bağlamında Bir Karşılaştırma Ta'wıl- Hermeneutic: A Comparison In The Context Of Gazalı –Gadamer

Dr. Öğr. Üyesi Safa ALTAY
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İTBF, Sosyoloji Bölümü
sefaaltay@kilis.edu.tr

Özet:

Anlama çabası, tarih boyunca birçok düşünürün, filozofun, din adamının temel uğraşı olmuştur. Hayatı, insanı ve metinleri anlamayı ve aralarındaki diyalogu geliştirmeyi merkeze alan bu uğraş, yöntemsel ve mantıksal birtakım farklılıklarla birlikte düşünce tarihine yön vermiştir. Bu bağlamı dikkate alan bu çalışmada Gazali'nin te'vil anlayışı ile Gadamer'in hermenötik anlayışı karşılaştırmalı analize tâbi tutulmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada öncelikle Kur'an'ın anlaşılması konusunda Gazali'nin te'vil'i gerekli görüp görmediği açıklanmaktadır. Ardından O'nun tevil anlayışındaki ayırıcı nitelikler olan avam-havas ayrımı ve te'vilin kuralları izah edilmektedir. Bununla birlikte bu te'vil anlayışının İslam topluluğunda ve düşünce geleneğinde karşılık geldiği anlamlar üzerine bir düşünce sistematigi geliştirilmektedir. Bunun karşısında Gadamer'in hemenötik anlayışı, hakikate ilişkin düşüncesi ekseninde açıklanmaktadır. O'na göre hermenötik düşünme biçimiyle özne, insanın tarihselliği bağlamında açığa çıkarılmak istenen anlama ulaşmak ister. Batı düşünce tarihi içerisinde Gadamer, Aydınlanma düşüncesine karşıt olarak; tarihsellik, gelenek ve önyargı gibi kavramları hermenötik düşüncesinin temellerine yerleştirmektedir. Bununla birlikte Gadamer hakikati; kişilerin bireyselliği bağlamında değil, kişiler arasındaki diyalogda aramaktadır. Bu kapsamda O'na göre hakikat, ufukların kaynaşması biçiminde kendini açığa çıkarmaktadır. Bu anlayış; Gazali ve Gadamer'in birbirinden ayrıldıkları noktadır. Çünkü Gazali te'vili belirli kurallara bağlamakta ve kişilerin tekeline bırakmaktayken, Gadamer ise hermenötik için herhangi bir yöntemi reddetmekte ve hermenötiği kişiler arasındaki diyaloga bağlamaktadır. Bu farkın nedeni olarak iki düşünürün te'vil ve hermenötik anlayışlarının şekillenmesinde toplumsal yapının önemli bir etkisi olduğunu düşünülmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Gazali, Te'vil, Gadamer, hemenötik, anlama

Abstract: The pursuit of understanding has, throughout history, constituted a central concern for many thinkers, philosophers, and theologians. This endeavor, which focuses on comprehending life, humanity, and texts, as well as fostering dialogue among them, has shaped the history of thought, albeit through various methodological and logical differences. Taking this context into account, the present study undertakes a comparative analysis of al-Ghazālī's conception of ta'wīl and Gadamer's hermeneutics. Accordingly, the study first examines whether al-Ghazālī considered ta'wīl necessary for the understanding of the Qur'ān. It then explicates the distinctive features of his interpretive approach, namely the distinction between the masses ('awām) and the elite (khawāṣṣ), together with the principles governing ta'wīl. Furthermore, it develops a systematic framework for reflecting on the significance of this conception within the Islamic community and intellectual tradition. In contrast, Gadamer's hermeneutical philosophy is presented in relation to his conception of truth. For Gadamer, through hermeneutical thinking the subject seeks to attain the meaning disclosed within the horizon of human historicity. Within the history of Western thought, Gadamer, in opposition to Enlightenment rationalism, grounds his hermeneutics in such concepts as historicity, tradition, and prejudice. Moreover, Gadamer locates truth not in individual subjectivity but within dialogue between persons. In this respect, for him, truth discloses itself in the form of a "fusion of horizons." This marks a crucial point of divergence between al-Ghazālī and Gadamer. While al-Ghazālī restricts ta'wīl by binding it to specific rules and entrusting it only to qualified interpreters, Gadamer rejects the imposition of any method upon hermeneutics, instead situating it within dialogical engagement. It is argued that the underlying reason for this difference lies in the significant role played by the broader social structures that shaped each thinker's conception of ta'wīl and hermeneutics.

Keywords: Gazali, Ta'wil, Gadamer, hermeneutic, understanding

Azerbaycan Edebiyatında 1970-1980’li Yıllarda Çocuk Şiirinin Gelişim Seyri¹

The Development Process of Children’s Poetry in Azerbaijani Literature during the
1970s–1980s

Sena ÇAKIROĞLU¹, Dr. Öğr. Üyesi Rovshan MAMMADOV

¹ Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, senacakiroglu@icloud.com

² Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Teoman Duralı İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
rommel188@gmail.com

Özet: Azerbaycan, köklü edebî geleneği, sözlü yaratıcılığı ve zengin kültürel mirasıyla tanınan bir ülkedir. Bu mirasın önemli bileşenlerinden biri de çocuk edebiyatıdır. Çocuk edebiyatı, yalnızca küçük yaş gruplarına yönelik eğlenceli bir alan değil, aynı zamanda onların zihinsel, duygusal ve estetik gelişimini yönlendiren güçlü bir kültürel kaynaktır. Azerbaycan çocuk edebiyatı, tarih boyunca yaşanan toplumsal, kültürel ve politik süreçlerin etkisiyle şekillenmiş; halk edebiyatının zengin motiflerinden, millî edebiyatın klasik örneklerinden ve modern dönemin yenilikçi akımlarından beslenerek sürekli gelişim göstermiştir. Bu geleneğin en dikkat çekici kollarından biri ise çocuk şiiridir. Çocuk şiiri, çocuğun hayal gücünü besleyen, duyarlılığını artıran, düşünce ufkunu genişleten ve pedagojik açıdan ona doğru değerleri aşıl原因 seçkin bir edebî tür olarak öne çıkmaktadır. 1970 ve 1980’li yıllar, Azerbaycan toplumunun hem siyasî hem sosyal hem de kültürel açıdan dönüşümlere sahne olduğu bir dönemdir. Sovyetler Birliği’nin genel ideolojik çerçevesi içerisinde Azerbaycan edebiyatı da biçimlenmiş; edebî üretim hem resmî söylemlerin etkisi altında kalmış hem de bireysel yaratıcılıkla özgün eserler ortaya koyabilmiştir. Bu değişimlerden yalnızca yetişkin edebiyatı değil, çocuk edebiyatı da derinden etkilenmiştir. Söz konusu yıllarda kaleme alınan çocuk şiirleri, dönemin ideolojik yönelimlerini, toplumsal gerçekliklerini ve kültürel değerlerini yansıtırken aynı zamanda çocuğun dünyasına seslenmeyi başaran özgün sanatsal ürünler vermiştir.

Bu dönemin çocuk şiirlerinde öne çıkan temalar oldukça dikkat çekicidir. Dostluk, doğa sevgisi, yurtseverlik, kolektif dayanışma, ahlaki değerler, barış özlemi ve hayal gücü başlıca konular arasında yer almıştır. Şairler, çocukların duygu dünyasını zenginleştirmek ve onları toplumsal hayata hazırlamak amacıyla şiirlerinde bu temaları hem eğitici hem de estetik bir biçimde işlemişlerdir. Bu bağlamda, şiirlerde didaktik unsurlar ile sanatsal incelikler iç içe geçmiş, pedagojik işlev edebî değerle bütünleşmiştir. Özellikle 1970–1980’li yıllarda eser veren şairlerin çocuk edebiyatına getirdiği yenilikler, türün estetik gelişiminde önemli rol oynamıştır. Ritmin, kafiye örgüsünün, melodik tekrarların ve folklorik unsurların kullanımı, çocukların şiire ilgi duymasını sağlamış; aynı zamanda onların hafıza ve duyarlılık gelişimine katkıda bulunmuştur. Çocuk şiiri, bu yönüyle sadece bir eğlence aracı değil, aynı zamanda bireyin toplumsal ve kültürel kimliğinin inşasında etkin bir unsur hâline gelmiştir.

Araştırmanın konusu, 1970–1980’li yıllarda Azerbaycan çocuk şiirinde görülen temalar, estetik yenilikler ve pedagojik işlevlerdir. Temel amaç, bu dönemin çocuk şiirini ideolojik bağlamı, sanatsal özellikleri ve çocukların kültürel kimliğine katkısı bakımından incelemektir. Yöntem olarak, dönemin önde gelen çocuk şairlerinin eserleri nitel içerik analiziyle çözümlenmiş; tematik, yapısal ve estetik unsurlar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular, söz konusu yıllarda çocuk şiirlerinde dostluk, doğa sevgisi, yurtseverlik, kolektif dayanışma, ahlaki değerler, barış özlemi ve hayal gücünün öne çıkan temalar olduğunu; didaktik işlev ile sanatsal değerlerin bir arada işlendiğini göstermektedir. Ritmik yapılar, kafiye düzenleri, melodik tekrarlar ve folklorik unsurların yoğun kullanımı, çocukların şiire ilgisini artırmış ve hafıza gelişimlerine katkıda bulunmuştur.

Sonuç olarak, 1970–1980’li yıllar Azerbaycan çocuk şiiri için yalnızca ideolojik bir yansıma dönemi değil, aynı zamanda estetik yeniliklerin, pedagojik değerlerin ve kültürel kodların bir araya geldiği zengin bir yaratıcılık sahasıdır. Bu dönemde yazılan şiirler, çocuk edebiyatının hem sanatsal hem de eğitici işlevini kuvvetlendirmiş, Azerbaycan’ın edebî mirasında kalıcı bir iz bırakmıştır. Dolayısıyla, bu yıllar yalnızca tarihi bağlamıyla değil, çocukların edebî ve kültürel gelişimindeki özel yeriyle de dikkatle incelenmesi gereken bir dönemdir.

¹ Bu bildiri metni “Azerbaycan Çocuk Şiirlerinin Konu ve İçerik Açısından İncelenmesi (1960-1980’li Yıllar)” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan Çocuk Edebiyatı, Çocuk Şiiri, 1970-1980'li yıllar, Tematik Çözümleme, Edebî gelişim.

Abstract: Azerbaijan is known for its deep-rooted literary tradition, oral creativity, and rich cultural heritage. One of the important components of this heritage is children's literature. Children's literature is not merely a field of entertainment for younger audiences, but also a powerful cultural source that shapes their intellectual, emotional, and aesthetic development. Throughout history, Azerbaijani children's literature has been influenced by social, cultural, and political processes; it has drawn from the rich motifs of folk literature, the classical works of national literature, and the innovative trends of the modern period, thereby continuously evolving. One of the most remarkable branches of this tradition is children's poetry. Children's poetry emerges as a distinguished literary genre that nurtures imagination, enhances sensitivity, broadens the horizons of thought, and, from a pedagogical perspective, instills proper values. The 1970s and 1980s represent a period of significant political, social, and cultural transformation in Azerbaijani society. Within the broader ideological framework of the Soviet Union, Azerbaijani literature was shaped both by official discourses and by individual creativity that managed to produce original works. These transformations profoundly influenced not only adult literature but also children's literature. The children's poems written during these years reflected the ideological tendencies, social realities, and cultural values of the period, while simultaneously addressing the world of the child with unique artistic qualities.

The main themes that stand out in the children's poetry of this period are particularly noteworthy. Friendship, love of nature, patriotism, collective solidarity, moral values, the yearning for peace, and imagination were among the dominant topics. Poets employed these themes in an educative as well as aesthetic manner, aiming to enrich children's emotional world and prepare them for social life. In this respect, didactic elements and artistic subtleties were interwoven, and the pedagogical function was harmonized with literary value. Especially the poets of the 1970s–1980s contributed significant innovations to the development of children's literature. The use of rhythm, rhyme schemes, melodic repetitions, and folkloric elements not only attracted children to poetry but also contributed to their memory and sensitivity. Thus, children's poetry became not simply a tool of entertainment, but also an effective element in the construction of individual, social, and cultural identity.

The subject of this study is the themes, aesthetic innovations, and pedagogical functions of Azerbaijani children's poetry in the 1970s and 1980s. The main aim is to examine the poetry of this period in terms of its ideological context, artistic features, and contribution to the cultural identity of children. The method employed is a qualitative content analysis of the works of prominent children's poets of the period, focusing on thematic, structural, and aesthetic elements in a comparative manner. The findings indicate that the leading themes of children's poetry in this period include friendship, love of nature, patriotism, collective solidarity, moral values, longing for peace, and imagination. Didactic functions and artistic values are interwoven in the poems, while rhythm, rhyme schemes, melodic repetitions, and folkloric elements were widely employed to enhance children's interest in poetry and support their memory development.

In conclusion, the 1970s and 1980s were not merely a period of ideological reflection in Azerbaijani children's poetry, but also a rich field of creativity in which aesthetic innovations, pedagogical values, and cultural codes intersected. The poems of this period strengthened both the artistic and educational functions of children's literature and left a lasting mark on Azerbaijan's literary heritage. Therefore, these decades should be studied carefully, not only for their historical context but also for their special role in the literary and cultural development of children.

Keywords: Azerbaijani children's literature, children's poetry, 1970s-1980s, thematic analysis, literary development

Belirsizlik Çağında Postmodern Etiğin İmkânı The Possibility of Postmodern Ethics in an Age of Uncertainty

Süleyman Altın
mslymnltn@gmail.com

Özet: “Belirsizlik Çağı” ifadesi birçok kimsenin zihninde ilk bakışta pratikteki yansımaları üzerinden imgelenen bir kavramdır. Günümüz dünyasında teknolojinin ve özellikle yapay zekânın hızlı gelişimi, gezegenin ve insanlığın geleceği konusunda birtakım soruları da beraberinde getirmektedir. Bu sorularda insanın bilme isteği ve merakından ziyade kaygı ve endişenin daha ön planda olduğunu ileri sürmek yanlış olmayacaktır. Aslında gelecek her daim belirsizliğini korumuştur ancak hiçbir çağda günümüzdeki kadar öngörülemez olmamıştır desek, buna itiraz edecek çok az kimse olacaktır. Kısacası belirsizlik birçok kimse için “pratik” yönleriyle ön plana çıkmakta ve “gelecek” temelli bir çerçevede kendini göstermektedir. Fakat bu çalışmada belirsizlik pratikten ziyade teorik boyutuyla ve gelecekteki günümüz çerçevesinde ele alınacaktır. Teorik boyuttan maksat, çağımızın en özgün düşünce akımlarından biri olan postmodernizmdir. Postmodernizm hem mahiyeti hem de yöntemi itibarıyla sınırları oldukça belirsiz bir yapı arz etmektedir. Mahiyeti açısından postmodernizmin temel yapı taşlarını belirsizlik, muğlaklık, müphemlik, görelilik şeklinde ifade etmek eksik fakat yanlış olmayan bir tasvir olacaktır. Birçok düşünürün içinde bulunduğumuz çağa postmodern dönem ifadesini kullanması ve bu kavramı ele alan kişi kadar çok tanımının olması bu belirsizlik yüzdendir. Yöntemi itibarıyla ise postmodernizm, başta bilgi ve düşünce olmak üzere geçmiş çağlardan gelen birikime karşı eleştirel bir yaklaşım içerisindedir. Önceki çağların eksik ve yanlış yönlerini eleştirmek elbette zorunlu olarak daha makul olanı ortaya koymayı gerektirmez. Fakat bu reddedişin içeriği “herhangi bir konuda kapsayıcı, tutarlı, bütüncül, genel-geçer, evrensel hiçbir şeyden söz edilemeyeceği” görüşü ise, herhangi bir temeli olan veya olabilen bir düşünceden, yapıdan, sistemden söz etmenin imkânı olmadığı anlamına gelir. Bu bakış açısıyla herhangi bir değerden söz etmek de oldukça zor görünmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada içinde bulunduğumuz bu belirsizlik çağında postmodern etikten bahsetmenin imkânı olup olmadığı sorgulanacaktır. Öncelikle muhatabın postmodernizm, belirsizlik, müphemlik, muğlaklık, değer, etik, ahlâk gibi kavramlara aşina olduğu varsayılarak bu konularda ayrıntılı tanım ve tasniflere yer verilmeyecektir. Doğrudan belirsizliğin diğer adı olan postmodernizmde etik konusundaki görüşlere yer verilerek bu düşüncenin genel yapısı irdelenecektir. Ardından bu görüşlerin haklılık payı ve haklılaştırılabilir olup olmadıkları üzerine değerlendirmeler yapılacaktır. Son olarak, postmodern dünyada bir değer olarak etikten bahsetmenin imkânına dair bir çözüm önerisi sunulacaktır. Ulaşılan sonuçlar, postmodern bakış açısıyla sadece etiğin değil, tutarlı ve evrensel bir hiçbir değer veya düşüncenin sürdürülebilir olmadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: belirsizlik, postmodernizm, etik, müphemlik.

Abstract: The phrase “The Age of Uncertainty” is a concept that comes to mind for many people at first glance, with its practical implications. The rapid development of technology, and especially artificial intelligence, in today's world raises a number of questions about the future of the planet and humanity. It would not be wrong to claim that in these questions, anxiety and worry are more at the forefront than the human desire to know and curiosity. In fact, the future has always remained uncertain, but few would dispute this if we were to say that no age has been as unpredictable as the present. In short, uncertainty, for many, stands out for its "practical" aspects and manifests itself within a framework based on the "future." However, this study will examine uncertainty in its theoretical rather than practical aspects, and within the context of the present rather than the future. What is meant by the theoretical dimension is postmodernism, one of the most original thought movements of our age. Postmodernism, both in its nature and method, presents a structure with rather vague boundaries. In terms of its nature, expressing the basis of postmodernism as uncertainty, ambivalence, vagueness and relativity would be an incomplete but not incorrect description. This uncertainty is why many thinkers use the term "postmodern age" for this age, and why there are as many definitions of this concept as there are people who use it. In terms of its method, postmodernism has a critical approach towards the accumulation of knowledge and thought from past ages. Criticizing the shortcomings and wrong aspects of previous ages doesn't necessarily mean presenting a more reasonable one. However, if this rejection is based on the view that "nothing

comprehensive, consistent, holistic, or universal can be discussed on any subject," it means that it is impossible to speak of a thought, structure, or system that has or can have any basis. From this perspective, it also seems quite difficult to speak of any value. Therefore, this study will examine the possibility of discussing postmodern ethics in this age of uncertainty. First of all, it will be assumed that the addressee is familiar with concepts such as postmodernism, uncertainty, ambivalence, vagueness, value, ethics, morality, and detailed definitions and classifications on these subjects will not be included. The general structure of this thought will be examined by presenting views on ethics within postmodernism. Subsequently, the validity and justifiability of these views will be evaluated. Finally, a solution will be proposed regarding the possibility of discussing ethics as a value in the postmodern age. The results demonstrate that from a postmodern perspective, not only ethics but also any coherent and universal value or thought is unsustainable.

Keywords: *uncertainty, postmodernism, ethics, ambivalence.*

Türkiye’de Askeri Politik Karar Alma Süreçleri: Sivil Otorite ve Ordu İlişkisi

Military Policy Decision-Making in Turkey: Civilian Authority and Civil-Military Relations

Dr. Şeyda BÜKRÜCÜ KAZKONDU

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Devrek Meslek Yüksekokulu
seydabukrucu@beun.edu.tr

Özet: Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte, dünya genelindeki ülkeler demokratikleşme süreçlerine girmiş ve devletin güvenlik aygıtı üzerinde sivil denetimini kurumsallaştırmak için çabalamıştır. Bu çabalar, genellikle güvenlik sektörünün reformist bir tavırla değiştirilmek istenmesi adı altında yürütülmüş, ordunun siyasetteki etkisini azaltmayı ve sivil-asker ilişkilerini yeniden tanımlamayı amaçlamıştır. Türkiye hem stratejik konumu hem de tarihsel olarak ordunun siyasetteki güçlü rolü nedeniyle bu küresel dönüşümün en önemli örneklerinden biri olarak kabul görmektedir. Ordu kurum olarak tarihsel bağlamda değerlendirildiğinde toplumun güvenliğini sağlamakla görevli askeri bir kurum olmasına rağmen, aynı zamanda siyasi arenada etkin bir oyuncu olarak görülmüştür. Özellikle Türkiye gibi, modernleşme sürecinde siyasi istikrarsızlık yaşayan ülkelerde, ordu sıklıkla sivil yönetimlere müdahale ederek demokratikleşme süreçlerini engellemiştir. Bu çalışma, Türk sivil-asker ilişkileri tarihinde vatandaş denkleminin/refleksinin sivil-asker ilişki denkleminin içerisine girdiği bir dönüm noktası olarak kabul edilen 15 Temmuz 2016 başarısız darbe girişiminin ardından yaşanan köklü yapısal ve yasal dönüşümü analiz etmek için tasarlanmıştır. Çalışmanın temel amacı, sivil-asker ilişki dengesinin sivil otorite lehine değiştiği bu dönemi, demokratik sivil kontrolün niteliği ve insan hakları ilkelerine bağlılık bağlamında derinlemesine incelemektir. Çalışma ayrıca, sivil-asker ilişkisinin dönüşümünü ülkenin iç güvenlik politikaları, bölgesel askeri angajmanları ve uluslararası itibarı üzerindeki çok boyutlu etkilerini de araştırmaktadır. Çalışmanın temel argümanı ise değişen güvenlik alguları ve sivil-asker ilişki dinamikleri bağlamında, sivil kontrolü güçlendirmeye yönelik atılan yasal ve kurumsal adımların, pratikte savunma ve güvenlik politikalarının "güvenleştirilmesi" ile bir ikilem yarattığıdır. Yani, sivil otorite askeri vesayeti sonlandırırken, güvenlik endişelerini öne sürerek kendi denetimini artırma eğilimine girmiştir. Bu ikilem; askeri harcamaların şeffaflığı, Meclis denetiminin etkinliği ve askeri yargının sivilleştirilmesi gibi kritik reform alanlarında incelenmiştir. Bu bağlamda, sivil otoritenin siyasi hesap verebilirliğinin ne ölçüde arttığı ve güvenlik politikalarının sivil toplum katılımına ne kadar açık olduğu sorgulanmaktadır. Nitel bir analizle ilerleyen çalışmamızın bulguları, 15 Temmuz 2016 başarısız darbe girişimiyle geleneksel askeri vesayetin sona erdiğini ve sivil-asker ilişki dengesinin sivil lehine bir gelişme sergilediğini göstermektedir. Ancak bulgular, artan güvenlik endişelerinin ön plana çıktığı bu yeni dönemde, sivil otoritenin hukukun üstünlüğü ve insan hakları gibi temel demokratik ilkelerden taviz verme riskinin ortaya çıktığını da işaret etmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma, sivil kontrolün mutlak güçlenmesinin tek başına demokratikleşme anlamına gelmeyebileceği, sivil-asker arasındaki ilişki biçiminin sivil lehine evrilmesinin olası çatışmaları tamamen ortadan kaldıracacağı anlamını taşımadığı fakat askeri vesayet olgusunun 15 Temmuz 2016 başarısız darbe girişimi neticesinde yapılan değişiklikler ile tam anlamı ile ortadan kaldırıldığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: sivil-asker ilişkileri, güvenlik politikaları, demokratik kontrol, 15 Temmuz başarısız darbe girişimi.

Abstract: *Following the Cold War, the global trend toward democratization intensified efforts to establish democratic civilian control over state security apparatuses, often framed within the security sector reform agenda. Due to its geostrategic location and a deeply embedded history of military interventionism, Turkey serves as a vital case study in this global transformation. While formally responsible for national defense, the Turkish military has historically acted as a dominant political actor, repeatedly interrupting democratic consolidation—a tradition known as military tutelage or guardianship. This study is designed to analyze the profound structural and legal transformation precipitated by the failed coup attempt of July 15, 2016. We conceptualize this event as a critical juncture where the citizen variable entered the civil-military relations equation, fundamentally resetting the dynamic. The primary objective is to thoroughly examine this post-2016 period, where the civil-military relation balance shifted decisively in favor of the civilian authority, specifically assessing the quality of civilian control and its adherence to the rule of law and human rights principles. The analysis also explores the multidimensional impact of this civil-military relation shift on Turkey's domestic security policies, regional military engagements, and international reputation. The core argument of this work posits that the legal and institutional steps taken to strengthen civilian oversight, while dismantling traditional military guardianship, simultaneously created a governance paradox. The civilian authority intensified the "securitization" of defense and security policies by prioritizing existential concerns, thereby increasing its own unchecked oversight. This dilemma—where strengthened civilian control is accompanied by a risk of civilian majoritarianism—is investigated across critical reform areas, including the transparency of military expenditures, the efficacy of parliamentary oversight, and the civilianization of the military judiciary. Consequently, the study questions the extent to which the political accountability of the civilian executive has genuinely improved and whether security policymaking has truly become more inclusive of civil society. The findings of our qualitative analysis confirm the effective termination of traditional military guardianship after July 15, 2016, and an evident shift in the civil-military relation balance toward civilian control. However, the findings concurrently highlight that this new, security-centric era presents a tangible risk of the civilian authority compromising fundamental democratic principles, such as the rule of law and human rights. In conclusion, this research suggests that the absolute empowerment of civilian control may not be synonymous with democratic consolidation, and while the civilian-favorable evolution of the civil-military relation dynamic doesn't eliminate all potential conflicts, the phenomenon of military guardianship has been substantially, if not fully, dismantled as a result of the comprehensive post-July 15 institutional changes.*

Keywords: *civil-military relations, security policies, democratic control, The July 15 failed coup attempt*

Ulaşım Altyapısının Üniversite Öğrencilerinin Oy Kullanma Davranışı Üzerindeki Etkisi: Çanakkale Kepez Örneği

The Impact of Transportation Infrastructure on University Students' Voting Behavior:
The Case of Çanakkale Kepez

Burcu HAPEHLİVANLAR
Çanakkale Onserkiz Mart Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
burcu.has45@gmail.com

Özet: Kentleşme süreci ve şehir içi ulaşım altyapısı, bireylerin günlük yaşamlarını ve toplumsal davranışlarını doğrudan etkileyen önemli unsurlardır. Üniversite öğrencileri, hem genç nüfusun büyük bir bölümünü oluşturması hem de aktif bir seçmen kitlesi olmaları nedeniyle, yerel yönetimlerin hizmet kalitesi ve şehir altyapısından doğrudan etkilenmektedir. Bu çalışma, ulaşım altyapısının Çanakkale Kepez'deki üniversite öğrencilerinin oy kullanma davranışı üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, yer ve katılımcı sınırlaması çerçevesinde yürütülmüş olup, Boğazkent, Cumhuriyet ve Hamidiye mahallelerinden her biri için 10'ar öğrenciden oluşan toplam 30 üniversite öğrencisi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada öğrencilere, ulaşım yöntemleri, kullandıkları ulaşım araçlarından memnuniyetleri, ulaşım maliyetleri ile ulaşım altyapısının oy kullanma davranışlarını etkileyip etkilemediği sorulmuştur. Ayrıca yerel yönetimlerin ulaşım hizmetlerini yeterli bulup bulmadıkları ve bu konudaki değerlendirmeleri de alınmıştır. Bu kapsamda hem bireysel deneyimlerin hem de öğrencilerin toplumsal eğilimlerinin analizine olanak sağlanmıştır.

Araştırma sonuçları, öğrencilerin büyük çoğunluğunun otobüs ve minibüs gibi toplu taşıma araçlarını kullanarak ulaşım sağladığını göstermektedir. Ancak katılımcılar, mevcut ulaşım hizmetlerinden genel olarak memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle sefer sayılarının yetersizliği, ulaşım araçlarının konfor ve güvenlik eksiklikleri ve maliyetlerin yüksekliği, memnuniyetsizliğin başlıca nedenleri arasında yer almaktadır. Öğrencilerin önemli bir kısmı, ulaşım altyapısının oy kullanma davranışlarını doğrudan etkilediğini ifade etmiş, ulaşım da yaşanan aksaklıkların seçim süreçlerinde gençlerin siyasi katılımını azaltabileceğine dikkat çekmiştir.

Araştırmanın özgün katkılarında biri, ulaşım altyapısının yalnızca bir fiziksel gereklilik olmaktan öte, genç seçmenlerin siyasi davranışlarını şekillendiren bir unsur olarak değerlendirilmesini sağlamasıdır. Yerel yönetimlerin bu alandaki yetersizliği, demokratik katılımı dolaylı olarak etkileyen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle şehir planlamasında, öğrencilerin ulaşım ihtiyaçlarının ve görüşlerinin dikkate alınması hem yaşam kalitesinin artırılmasına hem de seçmen katılımının güçlendirilmesine hizmet edebilir.

Bu bulgulardan vardığımız sonuçlara göre, yerel yönetimlerin ulaşım altyapısını iyileştirmesi, toplu taşıma seçeneklerinin çeşitlendirilmesi ve maliyetlerin düşürülmesi, yalnızca şehir içi yaşamı kolaylaştırmakla kalmayıp, genç seçmenlerin oy kullanma davranışlarını olumlu yönde etkileyebilir. Ayrıca, öğrencilerin karar alma süreçlerine ve projelere katılımının sağlanması, kent yönetiminde katılımcılığı artıracak ve toplumsal memnuniyeti güçlendirecektir. Bu bulgular, yerel yönetimler için ulaşım planlamasının önemini vurgulamakta ve genç nüfusun siyasi katılımı açısından kritik öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: ulaşım altyapısı, oy kullanma davranışı, yerel yönetim, toplu taşıma, demokratik katılım

Abstract: Urbanization processes, urban transportation infrastructure, and public transit facilities are critical factors that directly influencing individuals' daily lives, social interactions, and societal behaviors. University students, as a significant portion of the young population and an active voter group, are directly affected by the quality of local government services and urban infrastructure. This study aims to evaluate the impact of transportation infrastructure on the voting behavior of university students in Çanakkale Kepez. The research was conducted with specific location and participant limitation, involving a total of 30 university students from three neighborhoods: Boğazkent, Cumhuriyet, and Hamidiye, with 10 students from each neighborhood.

Participants were asked about their modes of transportation, satisfaction with the transportation options available to them, transportation costs, and whether transportation infrastructure affects their voting behavior. Additionally, their opinions regarding the sufficiency of local government transportation services were collected. This approach allowed for the analysis of both individual experiences and broader social tendencies among students.

The findings indicate that the majority of students rely on buses and minibuses for transportation. However, participants generally expressed dissatisfaction with the existing transportation services. Inadequate service frequency. Insufficient comfort and safety standards in vehicles, and high costs were identified as the main causes of dissatisfaction. A significant portion of students stated that transportation infrastructure directly influences their voting behavior, highlighting that deficiencies in transportation services can indirectly reduce political participation among young voters.

One of the study's original contributions is the recognition of transportation infrastructure not only as a physical necessity but as an influential factor shaping the political behavior of young voters. Deficiencies in local government services in this area can indirectly affect democratic participation. Therefore, considering students' transportation needs and opinions in urban planning can contribute to improving quality of life and enhancing voter engagement.

In conclusion, improving local transportation infrastructure, diversifying public transportation options, and reducing costs can facilitate urban living while positively influencing young voters' electoral behavior. Moreover, enabling students to participate in decision-making processes and projects can enhance participatory governance and strengthen societal satisfaction. These findings underscore the importance of transportation planning for local governments and provide critical recommendations to support democratic engagement among the young population.

Keywords: *transportation infrastructure, voting behavior, local government, public transit, democratic participation.*

SMO Algoritması ile Mezunların Akademik, Sosyal ve Kariyer Özelliklerinden IQ Tahmini

Öğr. Gör. Dr. İbrahim BUDAK

*Kastamonu University, Data Analysis Monitoring and Evaluation Office, Türkiye,
ibudak@kastamonu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7762-6114*

Özet: Bu çalışma, mezun istihdam edilebilirliği göstergelerinden (CGPA, dönem başarısı, iletişim/sosyal beceriler, staj/deneyim, proje sayısı ve yerleşim durumu) yararlanarak bireylerin IQ değerlerinin makine öğrenimi ile kestirilmesini amaçlamaktadır. Kaggle “Graduate Employability” verisi kullanılarak IQ sürekli hedef değişkeni, SMO tabanlı Destek Vektör Regresyonu (SVR) ile modellenmiştir. Ön işlem adımlarında kategorik değişkenler sayısallaştırılmış, sürekli değişkenler ölçeklenmiş; çekirdek fonksiyonu karşılaştırmalarında doğrusal, polinomsal ve RBF seçenekleri değerlendirilmiş; $C-\gamma-\epsilon$ hiperparametreleri k -katlı çapraz doğrulama üzerinde taranmıştır. 70/30 eğitim-test ayrımıyla elde edilen test performansı sınırlı düzeyde kalmış; $RMSE=14.18$, $MAE=11.02$, $r=0.349$, $R^2=0.122$ ve Kendall’s $\tau=0.201$ olarak raporlanmıştır. Çizgisel karşılaştırma ve artık temelli görselleştirmeler, modelin ortalamaya yakınsama eğilimi sergilediğini; düşük IQ’larda aşırı, yüksek IQ’larda ise eksik tahmin eğilimi bulunduğunu göstermiştir. Bulgular, akademik başarı ve iletişim/sosyal yeterliklerin sinyal taşıdığını, ancak mevcut özellik setinin IQ’yu yüksek doğrulukla öngörmek için yetersiz olabildiğini düşündürmektedir. Gelecek çalışmalar için daha geniş/çeşitlenen örneklemeler, SMO + ANN gibi hibrit/ansaml yaklaşımlar ve doğrudan bilişsel süreçleri yansıtan psikometrik-davranışsal göstergelerin entegrasyonu önerilmektedir. Anahtar Kelimeler: IQ tahmini, SMO, SVR, İstihdam edilebilirlik, Mezuniyet verisi

Anahtar Kelimeler: IQ tahmini, SMO, SVR, İstihdam edilebilirlik, Mezuniyet verisi

Predicting IQ from Graduates' Academic, Social, and Career Characteristics Using the SMO Algorithm

Öğr. Gör. Dr. İbrahim BUDAK

*Kastamonu University, Data Analysis Monitoring and Evaluation Office, Türkiye,
ibudak@kastamonu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7762-6114*

Abstract: This study aims to predict individuals' IQ values using machine learning, leveraging graduate employability indicators (CGPA, semester success, communication/social skills, internship/experience, number of projects, and placement status). Using Kaggle's “Graduate Employability” dataset, IQ was modeled as a continuous target variable using Support Vector Regression (SVR) based on SMO. In the preprocessing steps, categorical variables were digitized, continuous variables were scaled; linear, polynomial, and RBF options were evaluated in kernel function comparisons; $C-\gamma-\epsilon$ hyperparameters were scanned on k -fold cross-validation. The test performance obtained with a 70/30 training-test split remained limited; $RMSE=14.18$, $MAE=11.02$, $r=0.349$, $R^2=0.122$, and Kendall's $\tau=0.201$ were reported. Linear comparisons and residual-based visualizations showed that the model tended to converge towards the mean; it exhibited an overestimation bias at low IQs and an underestimation bias at high IQs. The findings suggest that academic achievement and communication/social competence are predictive, but the current set of characteristics may be insufficient to predict IQ with high accuracy. For future studies, broader/more diverse samples, hybrid/ensemble approaches such as SMO + ANN, and the integration of psychometric-behavioral indicators that directly reflect cognitive processes are recommended.

Keywords: IQ prediction, SMO, SVR, Employability, Graduation data